



Norges miljø- og  
biovitenskapelige  
universitet

**Masteroppgave 2022 60 stp**  
Fakultet for Biovitenskap (BIOVIT)

# **Etablering av Ulven nærmiljøhage: utfordringer og muligheter for drift**

Carla Franziska Hoyer  
Plantevitenskap

## Forord

Fem givende år er tilbakelagt ved NMBU der jeg avslutter med en master i plantevitenskap og en spennende reise i prosjektet Ulvenhagen. Denne oppgaven er en hyllest til aksjonsforskning og de praksisbaserte fagene ved NMBU som har gitt meg verdifull kunnskap om mitt fagfelt, innsikt og personlig utvikling jeg ikke ville fått gjennom teoretisk læring. Med totalt åtte studieår bak meg mener jeg at universiteter i større grad burde forberede studenter på (arbeids)livet gjennom evner til å forstå seg selv og sitt fagfelt i forhold til andre mennesker og fag. Jeg tilslutter meg professor i utdanningsforskning, Jean McNiff: *«Læring er for livet, ikke bare universitetet!»*

Jeg vil takke mine inspirerende veiledere Trine og Vebjørn ved NMBU samt mentor i Pådriv, Sandra, for faglig og personlig utvikling. Min største takk går til familien min som har støttet meg gjennom ti år med studier, fagbrev og andre påfunn ved Norges Handelshøyskole, Blomsterdekoratørfagets opplæringskontor, School of Yoga og Norges Miljø- og biovitenskapelige Universitet. Det er en stor lykke å kunne utforske ulike interesser med ubetinget tiltro og støtte fra mine foreldre. Jeg tror resultatet også skinner gjennom denne oppgaven.

Carla Franziska Hoyer

Lørenskog, 29.06.22

## Sammendrag

Mens verden urbaniseres i historisk høy fart står byene ovenfor store miljømessige, sosiale og økonomiske utfordringer. Urbant landbruk kan styrke byers bærekraft ved å bidra til bedre klima og miljø, bygge sosial kapital og bedre folkehelse. Denne oppgaven undersøker urbant landbruk i norsk kontekst ved å kartlegge utfordringer og muligheter for drift av Ulven nærmiljøhage i Oslo. Gjennom aksjonsforskning gir oppgaven innsyn i nærmiljøhagens organisatoriske, finansielle og politiske kontekst og dens påvirkning på drift. Oppgaven avdekker et behov for en mer styrende rolle fra myndighetene for å mobilisere sosial kapital og muliggjøre aktivt medborgerskap i urbant landbruk i Oslo. Oppgaven bidrar til et bredere kunnskapsgrunnlag om hvordan urbant landbruk kan driftes gjennom samskaping og en felles infrastruktur mellom kommunal, privat og frivillig sektor. Dermed gir oppgaven innspill til hvordan Oslo kommune kan sikre arealer til dyrking og tilrettelegge for urbant landbruk som naturlig del av bærekraftig byutvikling.

## Abstract

While urbanisation is accelerating, cities are facing huge environmental, social and economic challenges. Urban agriculture can contribute to more sustainable cities through better environment and climate, building social capital and better public health. Exploring urban agriculture in Norway, this thesis maps possibilities and challenges for the management of a community garden in Oslo called 'Ulvenhagen'. Through action-based research this thesis offers a peek into the gardens political, financial and organisational context and its effect on the gardens management. This thesis reveals the need for a greater leading role from the government in order to mobilize social capital and enable active citizenship in urban agriculture. The thesis contributes to a wider knowledge base about how urban agriculture can be managed through co-creation and a common infrastructure between the public, private and civil sector. By that means, this research offers input to how the city of Oslo can secure enough space for urban agriculture and facilitate the use of urban agriculture as a natural part of sustainable urban development.

## Innholdsfortegnelse

Forord .....	i
Sammendrag.....	ii
Abstract.....	ii
Innholdsfortegnelse .....	iii
1 Bakgrunn.....	1
1.1 Innledning.....	1
1.2 Forskningsspørsmål.....	5
1.3 Oppgavens struktur .....	5
1.4 Begrepsavklaringer .....	6
2 Prosjektbeskrivelse .....	9
2.1 Ulvenhagen.....	9
2.2 Arealoversikt.....	10
2.3 Pådrivs rolle.....	12
2.4 Studentens rolle.....	13
3 Strategi og metoder.....	14
3.1 Aksjonsforskning .....	14
3.1.1 Aksjonssyklus.....	15
3.2 Innsamling av data .....	16
3.2.1 Iakttagende medvirkning.....	18
3.2.2 Semistrukturerte intervjuer.....	18
3.2.3 Spørreskjema.....	20
3.2.4 Jordprøver .....	20
3.3 Analyse av data.....	22
3.3.1 Analyse av egen handling .....	22
3.3.2 Analyse av intervju.....	23
3.3.3 Analyse av jordprøver.....	25

3.4 Evaluering av strategi og metode.....	25
4 Resultater og diskusjon.....	27
4.1 Etableringsprosessen .....	28
4.1.1 Pådriv som fasilitator .....	28
4.1.2 Arealer og jordprøver.....	29
4.1.3 En forening stiftes.....	30
4.1.4 Finansiering.....	31
4.1.5 Aktiviteter .....	32
4.1.6 Styringsgruppe.....	35
4.2 Utfordringer .....	36
4.2.1 Utfordring 1: Fragmentering .....	36
4.2.2 Utfordring 2: Manglende infrastruktur .....	39
4.3 Muligheter .....	45
4.3.1 Mulighet 1: Samskaping .....	45
4.3.2 Mulighet 2: Felles infrastruktur.....	50
5 Konklusjon.....	55
Litteraturliste.....	56
Figurer.....	61
Vedlegg 1: Prosjektmandat for Ulvenhagen.....	63
Vedlegg 2: Analyserapporter jordprøver .....	70
Vedlegg 3: Artikkel fra Ulvenhagens åpningsdag, Avisa Oslo .....	75
Vedlegg 4: Artikkel om Ulvenhagens ungdommer, Klimaetaten .....	79
Vedlegg 5: Spørreundersøkelse ungdommer .....	82
Vedlegg 6: Semistrukturerte intervju .....	83
Vedlegg 7: Informasjonsskriv godkjent av NSD .....	84

# 1 Bakgrunn

## 1.1 Innledning

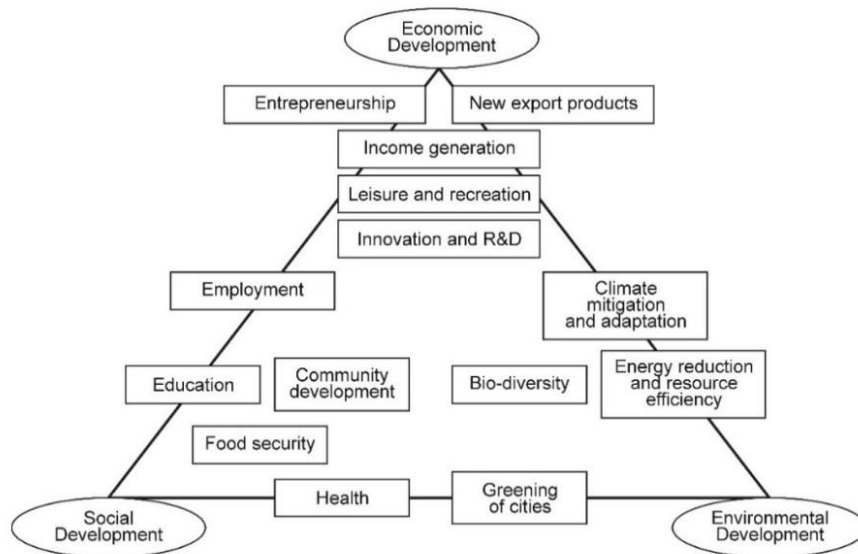
Over halvparten av verdens befolkning bor i byer, som står ovenfor store miljømessige, sosiale og økonomiske utfordringer. Samtidig som byene forårsaker 75% av de globale klimagassutslippene er de også svært sårbare for konsekvensene av mer ekstremvær, økte havnivåer og temperaturer (IPCC, 2022). God byplanlegging er avgjørende for å redde naturmangfoldet og menneskers livsgrunnlag (IPBES, 2018) og et premiss for å nå bærekraftsmålene knyttet til fattigdom, ulikhet, klima og miljø. Leder i Habitat Norge<sup>1</sup> oppsummerer byplanleggingens betydning på denne måten: «*slaget om bærekraftig utvikling står faktisk i byer*» (Berg, 2017).

Urbant landbruk tilbyr flere økosystemtjenester som bidrar til urban bærekraft og resiliens (FAO, 2020; Gómez-Villarino & Ruiz-Garcia, 2021). FNs bosetningsprogram fremhever det urbane landbrukets bidrag til sirkulære byer gjennom effektiv utnyttelse av vann, avfall og energi (Nogueira-McRae et al., 2018; UN-Habitat, 2021). Ved hjelp av ny teknologi og tverrsektorielt samarbeid kan urbant landbruk utnytte både gullvann, brunvann, gråvann, svartvann, regnvann og matavfall (NIBIO, 2018; Schwindenhammer & Gonglach, 2021). Videre tilbyr urbant landbruk økosystemtjenester som bedrer livskvaliteten i byer slik som biologisk mangfold, pollinering, lokal klimaregulering, rekreasjon og mental og fysisk helse (Audate et al., 2019; Magnussen et al., 2015). I en tid preget av økt ensomhet ser vi at motivasjonen for urbant landbruk i Europa hovedsakelig består av sosiale, kulturelle og helsemessige dimensjoner (Kirby et al., 2021). Både for utviklede og mindre utviklede land er urbant landbruk en nøkkel for skiftet mot et mer sosialt matsystem der mat ansees som menneskerett, del av kultur og en fornybar ressurs fremfor en handelsvare (Van Tuijl et al., 2018). Dette skiftet etterstrebes i Norges visjon mot 2030 der mat skal være «*en kilde til matglede, stolthet, god helse og fellesskap i hele befolkningen, og et synlig element i turistlandet Norge*» (Departementene, 2021b, s. 7). Oppsummert ser vi at urbant landbruk direkte eller indirekte bidrar til alle 17 bærekraftsmål gjennom mer bærekraftige matsystemer, bedre folkehelse, styrket sosial kapital og mer sirkulære økonomier (Gulyas & Edmondson,

---

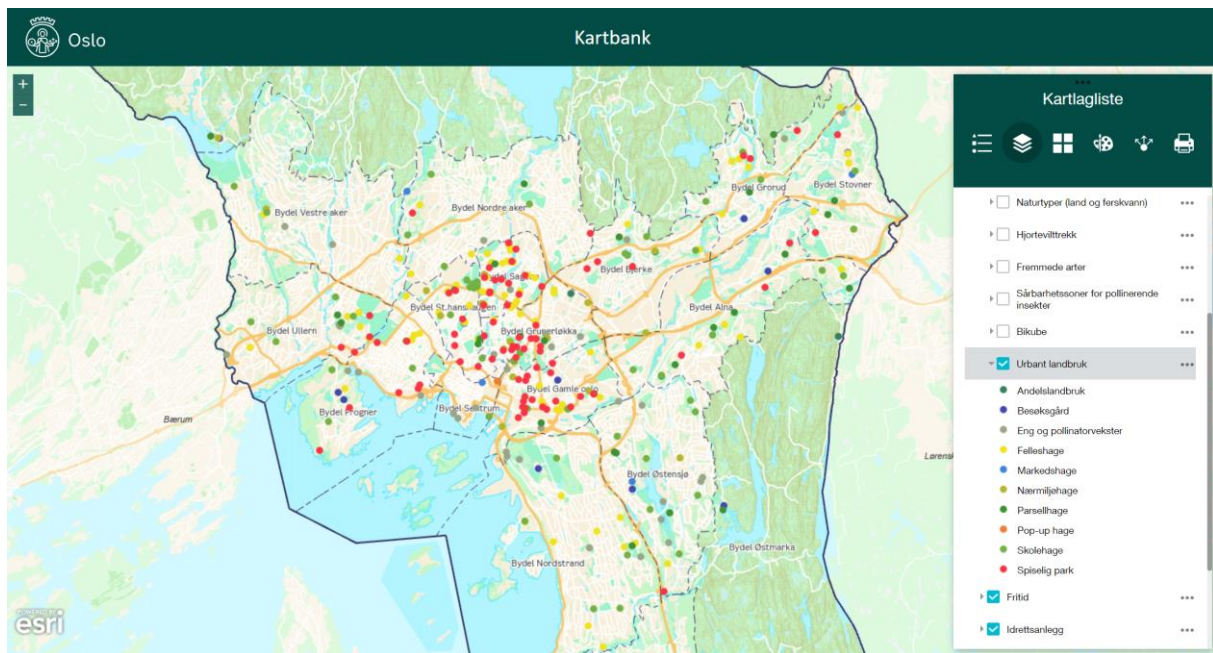
<sup>1</sup> Habitat Norge er en frivillig organisasjon som skal styrke interessen for og kunnskapen om globale by- og bosettingsspørsmål.

2021; Nicholls et al., 2020; UN-Habitat, 2021). Dermed kan urbant landbruk bidra til å fremme byers sosiale, miljømessige og økonomiske bærekraft (se figur 1.1).



Figur 1.1- «Urbant landbruk og potensialet for bærekraftig byutvikling» (Van Tuijl et al., 2018)

Bymiljøetaten har kartlagt rundt 300 initiativ av urbant landbruk i Oslo, bestående av andelslandbruk, besøkgårder, eng og pollinatorvekster, felleshager, markedshager, nærmiljøhager, parsellhager, pop-up hager, skolehager og spiselige parker (se figur 1.2). I 2021 var mer enn 8100 søkere registrert på venteliste for en av Oslos 1100 kolonihager (Hansen & Espedal, 2021). Etter at ventelisten for parsellhager i Norge ble firedoblet fra 2010 til 2017 har antallet steget med omtrent 800 søkere per år frem til 2021 der ventetiden var opptil ti år (Gulden, 2021; Hansen & Espedal, 2021). Samme år ble den nasjonale strategien for urbant landbruk utgitt og denne oppfordrer til lokale strategier slik de finnes for Oslo, Bergen og Telemark i dag (Departementene, 2021a). Felles for disse strategiene er fokuset på urbant landbruk som virkemiddel for bærekraftig by- og stedsutvikling. Oslo Kommune beskriver hvordan urbant landbruk skal bidra til en grønnere by, kortreist mat, spirende møteplasser, grønne læringsarenaer og en samarbeidende kunnskapsby. Urbant landbruk blir dermed en nøkkel for å drive frem kommunens visjon om å skape «en grønnere, varmere og mer skapende by med plass til alle» (Oslo Kommune, 2018, s.15).



Figur 1.2 - Kartlagte initiativ i urbant landbruk i Oslo, estimert til 250-300 initiativer. (Oslo Kommune, 2022b)

De senere år har vi sett et skifte der myndigheter i større grad involverer borgere i styring av grøntstruktur gjennom aktivt medborgerskap<sup>2</sup> fremfor medvirkning (Buijs et al., 2016). Europeiske studier viser at samskaping av urban grøntstruktur gjennom aktivt medborgerskap bidrar til sosial, miljømessig og institusjonell resiliens (Buijs et al., 2019; Certoma et al., 2020). Byenes resiliens beskriver her de urbane systemenes evne til å tilpasse seg og fungere under stadig endrede forhold. Gjennom aktivt medborgerskap kan lokalbefolkningen bidra med kunnskap og innovasjon i utviklingen av byens grøntstruktur og samtidig bygge samhold og fellesskap (Buijs et al., 2016). Også Oslo Kommune anerkjenner samskaping og aktivt medborgerskap som verktøy for bedre byutvikling: «Ved å legge til rette for innbyggernes initiativ og samskaping mellom kommune og private aktører skal vi oppnå eierskap til prosessene og bedre resultater enn kommunen klarer alene» (Oslo Kommune, 2018, s.75).

Det finnes ingen enighet i litteraturen om beste styringspraksis for urbant landbruk. Mens Zimmerer et al. (2021) beskriver styring av urbant landbruk som et utfordrende og komplekst forskningsobjekt påpeker Prove et al. (2016) et behov for mer nyansert forskning på styringssett som tar hensyn til initiativenes kontekst. Fordi urbant landbruk er et dynamisk

<sup>2</sup> Aktivt medborgerskap (Active Citizenship): innbyggernes evne til å organisere seg. Se kap 1.4



fenomen som rommer mange ulike aktører og aktiviteter, varierer utfordringene for styring, drift og organisering mellom land og byer (Prové et al., 2015).

*«For å realisere det urbane landbrukets fulle potensiale, må vi forstå forholdet mellom styring av urbant landbruk og konteksten det urbane landbruket eksisterer i»*  
Fritt oversatt etter Prove et al. (2016)

Ifølge en erfaringsrapport er Oslos urbane landbruk i stor grad avhengig av frivillighet og ildsjeler (Capjon et al., 2019). Bymiljøetatens og mange andre tilskuddsordninger for urbant landbruk gir støtte til etablering men ikke til drift eller løpende kostnader. Staten påpeker at mange dyrkingsinitiativ i Oslo sliter i overgangen fra prosjektfase til varig drift. Både forskningen og politikken fremhever et kunnskapsbehov for driftsmodeller og organisatoriske løsninger for urbant landbruk i Norge (Departementene, 2021a; Hanserud & Prestvik, 2021; Milford et al., 2021). Fordi tradisjonelle forretningsmodeller er lite egnet til å analysere de komplekse og varierende aktivitetene i urbant landbruk er det behov for driftsmodeller som kan omfavne de sosiale og økologiske dimensjonene i større grad (Dentchev et al., 2016; Van der Schans et al., 2016). Ved NMBU er det skrevet masteroppgaver om urbant landbruk fra seks ulike fagfelt der noen nevner offentlige tilskuddsordninger og frivillighet som løsning for drift mens flere påpeker behovet for mer bærekraftige driftsmodeller for urbant landbruk i Norge (Eikenæs, 2016; Lehrmann, 2020; Pedersen, 2015; Vernier, 2020). De fleste oppgavene sier imidlertid ikke noe om drift i det hele tatt.

Ettersom det er et behov for forskning på drift av urbant landbruk, og spesielt i norsk kontekst, vil denne oppgaven undersøke organisering og drift av Ulven nærmiljøhage i Oslo. Gjennom aksjonsforskning over 1,5 år svarer oppgaven på en av de store utfordringene for forskning på urbant landbruk, nemlig å analysere driften i forhold til kontekst (Prové et al., 2016). Oppgaven gir innsyn i nærmiljøhages organisatoriske, finansielle og politiske kontekst og bidrar dermed til kartlegging av utfordringer og muligheter for drift av urbant landbruk i Oslo.

## 1.2 Forsknings spørsmål

Basert på globale trender som befolkningsvekst, urbanisering og et økt behov for bærekraftig byutvikling vil denne oppgaven undersøke drift av urbant landbruk i Oslo. Ved å delta i utviklingen av Ulvenhagen gjennom aksjonsforskning har jeg på naturlig vis fundert på hvordan hagen kan driftes. Samtidig som aksjonsforskning har ført til utviklingen av forskningsspørsmålet har jeg også testet ut mulige løsninger for det og erfart hvilke faktorer som kan påvirke drift. I denne oppgaven har jeg samlet empiri gjennom iakttagende medvirkning, intervjuer, spørreskjema og jordprøver for å svare på forskningsspørsmålet:

*‘Etableringen av Ulven nærmiljøhage i Oslo: Hva er muligheter og utfordringer for drift?’*

Ordet drift refererer her til organiseringen og finansieringen av Ulvenhagen. Det legges vekt på politisk styring som beskriver myndighetenes roller for nærmiljøhagens drift. Oppgaven bidrar dermed til et bredere kunnskapsgrunnlag om hvordan urbant landbruk i Oslo kan driftes ved hjelp av samskaping, aktivt medborgerskap og en felles infrastruktur mellom kommunal, privat og frivillig sektor.

## 1.3 Oppgavens struktur

Strukturen i denne oppgaven preges av en induktiv tilnærming og eksplorativt forskningsdesign som beskrives nærmere i kapittelet om metode. Innledningen beskriver bakgrunnen for valg av forskningsspørsmål og gir en introduksjon til litteraturfeltet om urbant landbruk og situasjonen i Oslo i dag. Det følger en kort prosjektbeskrivelse av Ulvenhagen og relevante aktører. Videre beskrives valgt forskningsdesign og metoder der det gjøres rede for innsamling og analyse av data samt svakheter ved oppgaven. I tråd med en induktiv tilnærming knyttes empirien opp mot teori for å komme frem til resultatene; utfordringer og muligheter for drift av Ulvenhagen i en felles resultat- og diskusjonsdel. Jeg har valgt å presentere resultat og diskusjon i samme kapittel på grunn av resultatenes og oppgavens kvalitative natur som gjør at teksten ellers ville blitt veldig lang. Til slutt konkluderer jeg med en kort sammenfatning av mine funn.

## 1.4 Begrepsavklaringer

### **‘Urbant landbruk’**

Felles for de fleste definisjoner av urbant landbruk er fokuset på landbrukets integrering i byens metabolisme ved at lokale ressurser og materialer brukes og varer og tjenester tilbys i byene der de produseres (Da Cruz et al., 2021; Vejre et al., 2016; Wagstaff & Wortman, 2015). Dermed er aktivitetene integrert i det sosiale og kulturelle livet, økonomien og ressursstrømmene i byen. Urbant landbruk skiller seg altså fra tradisjonelt landbruk gjennom rammene som gis av den urbane konteksten, det vil si behovene og etterspørselen i byen (Vejre et al., 2016). I Norge defineres urbant landbruk på ulike måter i forskning, forvaltning og politiske strategier. Definisjonen vi finner i offentlige dokumenter er i stor grad preget av de kulturelle og sosiale aspektene samt bærekraftig byutvikling (Departementene, 2021a, s.7; Departementene, 2021b, s.42; Fylkesmannen i Oslo og Viken, 2019, s.50; Lovdata, 2018). Verdensbanken har en tilnærming som i større grad baserer seg på innovasjon og entreprenørskap og beskriver urbant landbruk som:

*«Et nettverk av organisasjoner, virksomheter og individer fokusert på å utvikle nye produkter, nye prosesser og organisasjonsformer sammen med institusjonene og politikken som påvirker deres foretak»*

Fritt oversatt fra Interreg MED MADRE (2018, s.11)

Gitt entreprenørånden og de innovative aspektene i utviklingen av Ulvenhagen fremhever denne definisjonen en sentral del av urbant landbruk i Oslo. Sammenfattet definerer jeg i denne oppgaven urbant landbruk i tråd med internasjonal litteratur (oversatt fra ‘urban agriculture’) som ‘*all dyrkingsaktivitet og husdyrhold i eller rundt byer*’ (The World Bank, 2013; Vejre et al., 2016; Wagstaff & Wortman, 2015).

### **‘Nærmiljøhage’**

Denne oppgaven analyserer driftsmodellen til en nærmiljøhage. Oslo Kommune definerer nærmiljøhager som et «*område som blir brukt og organisert av flere grupperinger*» med formål om å samle flere ulike dyrkingsprosjekter som er fortrinnsvis offentlig tilgjengelig (Bymiljøetaten, n.a.). En nærmiljøhage kan dermed romme mange ulike aktører og aktiviteter og skaper gjerne sosiale møteplasser, læringsarenaer samt bidrar til grønnere omgivelser. I europeisk littertaur finner vi ‘community gardens’, eller fellehager, som i stor grad ligner den

norske nærmiljøhagen. Simon-Rojo et al. (2016) beskriver fellestager som grasrotinitiativ der det sosiale er vel så viktig som matproduksjon og dyrking. Fellestager handler om skape møteplasser og nettverk og fellesskapstanken ligger derfor til grunn for de ulike aktivitetene som gjerne er av kulturell eller læringsmessig karakter (Simon-Rojo et al., 2016). Dette beskriver godt Ulvenhagens aktiviteter og visjon, som handler om å skape en grønn og sosial møteplass med muligheter for alle.

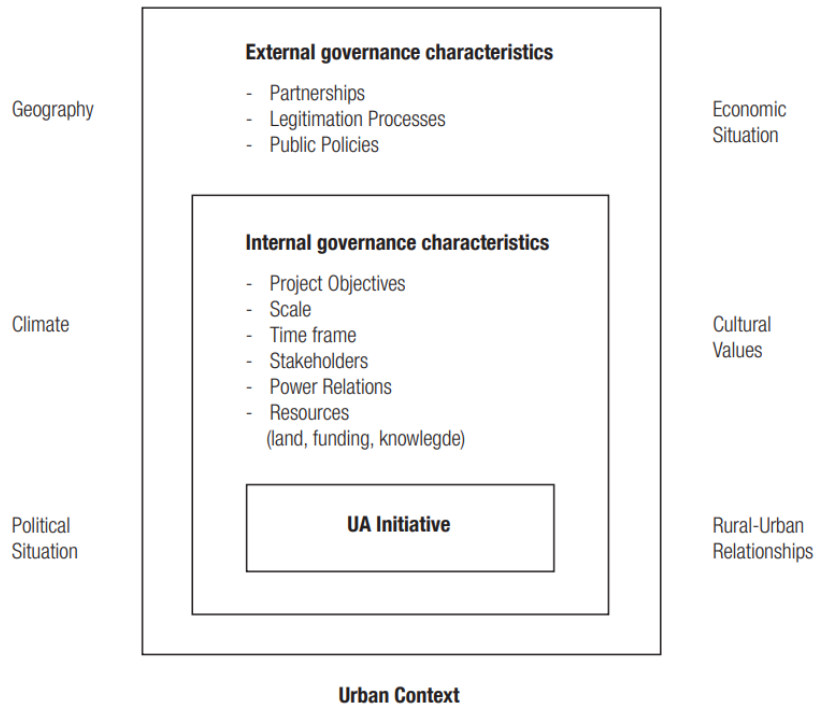
### **‘Drift’**

I forskning på urbant landbruk brukes begrepet ‘Business Model’ om strategier for lønnsomhet slik som differensiering, diversifisering og kostnadsreduksjon (Van der Schans et al., 2016) mens ordet ‘Governance’ brukes om politisk styring (Prové et al., 2015). Dentchev et al. (2016) problematiserer profittens rolle i rådende forskning på forretningsmodeller og påpeker behovet for bærekraftige modeller for sosialt, kreativt og innovativt entreprenørskap. Lohrberg et al. (2016) påpeker at urbant landbruk vanskelig lar seg analysere ved hjelp av tradisjonelle forretningsmodeller og foreslår nye modeller som rommer organisering samt økonomiske og sosiale dimensjoner. I denne oppgaven refererer ordet drift til organiseringen og finansieringen av Ulvenhagen som også inkluderer politisk styring. Bymiljøetaten (n.a.) beskriver mulige driftsformer for nærmiljøhager som sammensatt av ulike aktører som private initiativ, borettslag, eteter i kommunen eller statlige virksomheter. Det er organiseringen mellom de ulike aktørene og hvordan samspillet utvikler og finansierer hagens aktiviteter som analyseres i denne oppgaven. Drift beskriver dermed ikke en forretningsmodell for lønnsomhet men heller en løsning for organisering og finansiering i tråd med refleksjonene til Lohrberg et al. (2016) og Dentchev et al. (2016).

### **‘Kontekst for urbant landbruk’**

Prové et al. (2015) påpeker et behov for mer nyansert forskning der det urbane landbrukets kontekst sees i sammenheng med løsninger for drift. I denne oppgaven forstås kontekst for styring (engelsk: governance) av urbant landbruk i form av en ytre og en indre kontekst. Den ytre konteksten preges av faktorer som politisk situasjon, kultur og klima. Den indre konteksten preges av hvilke partnerskap initiativet har, offentlige retningslinjer, tidshorisont,

maktforhold og ressurser som tilgjengelige midler, arealer og kunnskap (se figur 1.3).



Figur 1.3 – Rammeverk for styring av urbant landbruk. (Prové et al., 2015, s. 68)

Som en erfaringsrapport fra dyrkingsinitiativ i Oslo viser, varierer konteksten for urbant landbruk mellom bydelene (Capjon et al., 2019). Ulvenhagens utfordringer og muligheter for drift må sees i sammenheng med hagens eksterne og interne kontekst men vil likevel kunne bidra til et bredere kunnskapsgrunnlag for urbant landbruk i Oslo eller for lignende prosjekter.

### ‘Samskaping’

Begrepet *samskaping* brukes i denne oppgaven på lik linje med *samstyring* og beskriver en form for ikke-hierarkisk prosess der samfunn og økonomi styres mot felles mål (Ansell & Torfing, 2022; Røiseland & Vabo, 2016). Prosessen kan også defineres ved at offentlige og private aktører forsøker å løse et felles problem eller oppgave ved å utveksle kunnskap, ressurser, kompetanse og ideer som øker offentlig verdi (Torfing et al., 2019). Samskaping undersøkes i denne oppgaven mellom frivillig sektor (lokalmiljø), privat sektor (Den Norske Kirke) og kommunal sektor (bydeler og etater).

### ‘Aktivt medborgerskap’

Aktivt medborgerskap (engelsk: active citizenship) er mer omfattende enn medvirkning og kan beskrives som «*innbyggernes evne til å organisere seg på mangfoldig vis, mobilisere ressurser og handle i det offentlige rom [...] for å beskytte rettigheter og ta vare på*

*fellesgoder»* (Moro, 2012, s.11). Aktivt medborgerskap beskriver med andre ord innbyggernes mulighet til å påvirke sitt lokalmiljø, for eksempel gjennom å stifte en frivillig forening for Ulven nærmiljøhage. Begrepet beskriver en form for sosial innovasjon der innbyggere bidrar til urban bærekraft (Buijs et al., 2016). I denne oppgaven analyseres aktivt medborgerskap som del av en samskapingsprosess mellom lokalbefolkning, bydeler, etater og Den Norske Kirke.

## 2 Prosjektbeskrivelse

Godt gjemt mellom tungt trafikkerte E6 og Persveien, omkranset av industriområder, ligger en uoppdaget flik av grønt. Her finner du Østre aker kirke og en menighet som ønsker å åpne opp grøntarealene rundt kirken for flerbruk. Etter at kirken tok kontakt med Pådriv<sup>3</sup> i 2019, og lokalmiljø og kommune ble koblet på, har prosjektet utforsket muligheter for bruk av grøntarealene. Sommeren 2021 ble piloten Ulvenhagen utviklet som et steg på veien mot aktivisering og flerbruk av grøntarealene rundt Østre Aker kirke.

### 2.1 Ulvenhagen

Området Ulven er del av Hovinbyen og dermed Oslos største byutviklingsområde med omfattende bolig- og næringsutvikling de kommende år. Gjennom Ulvenhagen ønsker menigheten, Pådriv og lokalmiljøet å synliggjøre grøntområdene som del av eksisterende og fremtidige boområder og sørge for medvirkning og forankring lokalt. Ulvenhagen skal bidra til at Ulven blir et sted fylt med liv og aktivitet og blir en sentral del av den grønne ringen. Videre skal prosjektet bidra til å oppnå Oslo kommunes og prosjektpartneres bærekraftsmål. Det nylig reviderte prosjektmandatet (se vedlegg 1) slår fast Ulvenhagens visjon:

Grøntarealene rundt Østre Aker kirke skal

- Bli en aktivitets- og læringsarena med fokus på klima og biologisk mangfold
- Åpnes for flere og for flerbruk. I et mangfoldig nærmiljø er det plass og muligheter til alle
- Legge til rette for møter på tvers av generasjoner og innbyggere med ulik kulturell bakgrunn.
- Utvikles med utgangspunkt i de lokale behovene og mulighetene, sammen med lokalmiljøet
- Være et sted for religions- og livssynsdialog

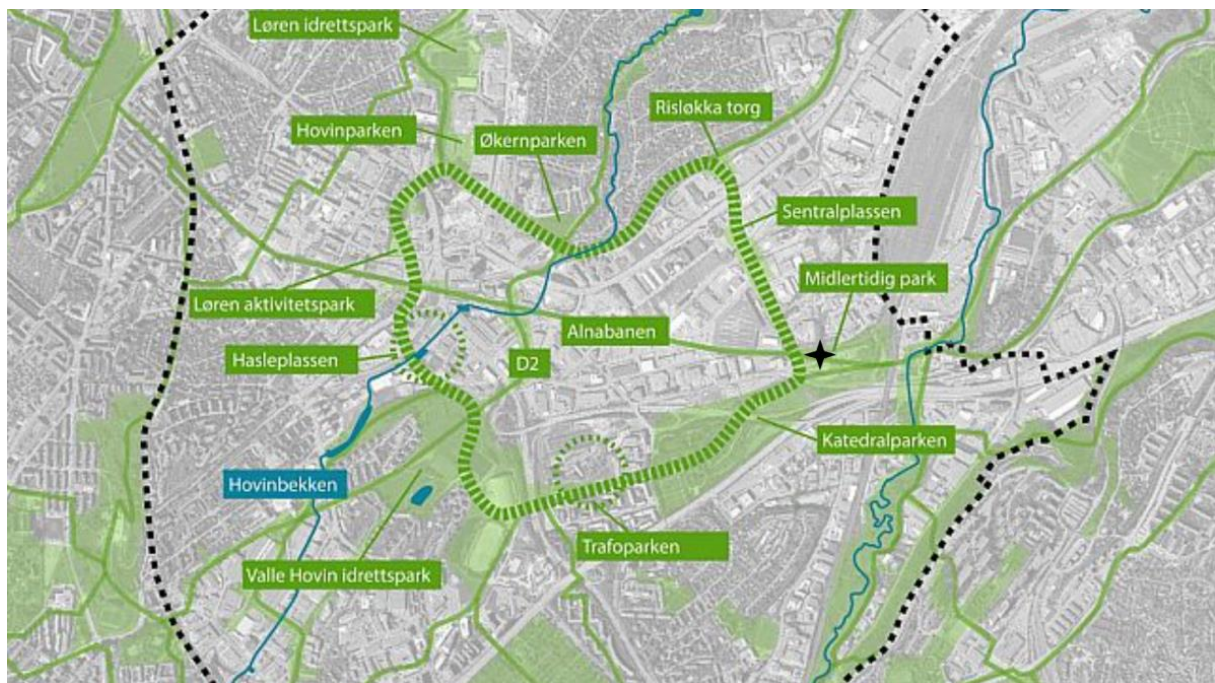
---

<sup>3</sup> Pådriv er en organisasjon for bærekraftig byutvikling. Se kap. 2.3

En av målsetningene for prosjektet er å utvikle og teste en driftsmodell for langsiktig drift av Ulvenhagen ved å utvikle samarbeidet med partnere, utforske ungdomsjobber som del av drift samt løsninger som kan føre til flere, grønne arbeidsplasser innen lokalproduksjon av planter, trær og mat.

## 2.2 Arealoversikt

Som del av den grønne ringen som omkranser Hovinbyen inngår Ulvenhagen i Oslos største utviklingsområde. Kommunen har utpekt Hovinbyen som ‘innovasjonsområde’ som skal være fremtidsrettet og klimasmart. Området skal romme 50-60 000 nye innbyggere og 50-100 000 nye arbeidsplasser mot 2030 (Plan- og bygningsetaten, 2018). Ulvenhagen ligger i en sone for ‘midlertidig park’ (se figur 2.1).



Figur 2.1 - Den grønne ringen som omkranser Hovinbyen (grønn stiplet linje) der Ulvenhagen ligger i sonen for «Midlertidig park» (markert med stjerne) (Plan- og bygningsetaten, 2018a).

Omgitt av tung infrastruktur og industri, kun tilgjengelig via en lite synlig pilegrimssti ligger hagen bortgjemt over E6 og Norges mest trafikkerte veikryss, ‘Ulvensplitten’ (se figur 2.2). Arealene har tidligere vært Ulven gård og Nordre Fjellhus gård og tilknyttet kirken finner vi derfor en stor låve, prestegård, vernet stall og flere andre bygg som kirken vil åpne for flerbruk.

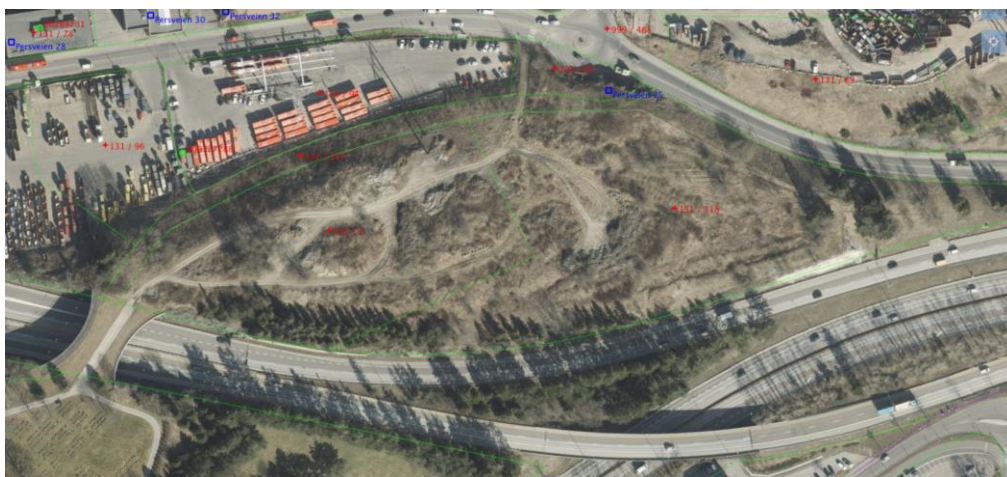


Figur 2.2 - Østre Aker kirke med sine grøntarealer er omgitt av tung industri på Økern, Haraldrud og Breivoll (Plan- og bygningsetaten, 2018b)

Ulven nærmiljøhage etableres på tomt 131/2 og 131/118 som henholdsvis tilhører Oslo kirkelige fellesråd og Oslo Kommune (se figur 2.3). Tomtene er innlemmet mellom E6 og Persveien og utgjør til sammen et areal på ca 30 000 m<sup>2</sup>. Begge tomtene driftes i dag av gravferdsetaten (GFE) som bruker arealene til

deponering av organisk avfall fra gravlunden og begge

tomtene er regulert til urnelund. Dyrkingsaktivitet begrenses til tomt 131/118 hvor det er tillatt dispensasjon fra urnelund til dyrkingsformål av Plan- og bygningsetaten (PBE) 10 år frem i tid fra 2021. Etter muntlig avtale med GFE kan hagen etableres der det er behov så lenge den ikke hindrer GFE's drift.



Figur 2.3 – Tomtegrense (grønn linje) går rett gjennom arealene for Ulvenhagen (Kartverket, 2021)

Bydelsgrensen mellom Alna og Bjerke følger E6 og gjør at Østre Aker kirke tilhører Alna mens grøntarealet for Ulvenhagen tilhører Bjerke (se figur 2.4). Verdien av en attraktiv møteplass og rekreasjonsområde vil likevel komme alle i nærmiljøet til gode.





Figur 2.4 – Bydelsgrensen mellom Alna og Bjerke følger Ulvensplitten (langstiplet linje). Tilsendt i epost

### 2.3 Pådrivs rolle

Pådriv er en ideell forening for tverrsektoriell samskaping rundt bærekraftig byutvikling, der Ulvenhagen er ett av mange prosjekter i Hovinbyen. Pådriv skal være et likeverdig partnerskap for personer og virksomheter fra alle fagretninger, sektorer og bransjer (Pådriv, 2022). Foreningen har et styre, en nettverksledelse og en daglig leder. Virksomheter kan bli medlem av Pådriv som *partnere* og privatpersoner som *pådrivere*. Den Norske Kirke, Oslo Kommune og over 60 andre private og offentlige virksomheter er partnere i Pådriv som deltar på samlinger og workshops og bidrar til å finansiere Pådriv-initiativ gjennom partnerbidrag. Videre har Pådriv over 400 innmeldte pådrivere, altså privatpersoner som deltar i diskusjoner og workshops knyttet til prosjekter eller dedikerer frivillige arbeidstimer inn i et prosjekt. I 2022 har Pådriv 37 prosjekter rundt bærekraftig byutvikling i Oslo, Stavanger og Trondheim (Pådriv, 2022).

Pådriv bruker og utvikler arbeidsmetoden '17.17' som er et svar på FN's bærekraftsmål nr. 17: «stimulere til og fremme velfungerende partnerskap i det offentlige, mellom det offentlige og det private og i det sivile samfunn som bygger på partnerskapenes erfaringer og ressursstrategier» (FN-Sambandet, 2022; So Central, 2022). Arbeidsmetoden er en ny tilnærming til bærekraftig byutvikling og baserer seg på noen grunnleggende prinsipper: Den skal tilpasses byens klima- og bærekraftsmål, være knyttet til et geografisk område, åpen for alle mennesker og organisasjoner, bygge på likeverdige partnerskap uansett politisk eller finansiell makt, etterstrebe aksjon i form av pilotering og testing samt være transparent og

dele kunnskap og prosess (So Central, 2022). Arbeidsmetoden har påvirket hvordan Ulvenhagen har utviklet seg i form av mange åpne møter og aktiv oppsøking av relevante aktører, transparens i form av deling av informasjon om prosess, møtereferater og fremdrift samt etablering av et likeverdig partnerskap mellom lokalmiljø, kirken og kommunen.

Østre Aker og Haugerud menighet tok kontakt med Pådriv i 2019 for å åpne arealene rundt kirken for flerbruk og åpnet dermed et nytt Pådriv-prosjekt tilknyttet Hovinbyen. Pådriv fasiliterte et idéverksted med lokalmiljø, kommunen og menigheten som resulterte i forslag om urban dyrking, 'klimakatedral', kulturkirke og mye mer. Videre har Pådriv hatt en rolle som fasilitator ved å invitere inn relevante aktører og lede møter og workshops som arena for samskaping. I dag fasiliterer Pådriv en styringsgruppe for Ulvenhagen der menigheten og lokalmiljø sammen utvikler hagen videre og stadig inviterer inn myndigheter til å delta. I 2021 testet Pådriv for første gang en praktikantordning der jeg som student ble koblet på prosjektet om dyrking ved Østre Aker kirke. Pådriv har dermed hatt en større rolle enn normalt i fasiliteringen av prosjekter.

#### 2.4 Studentens rolle

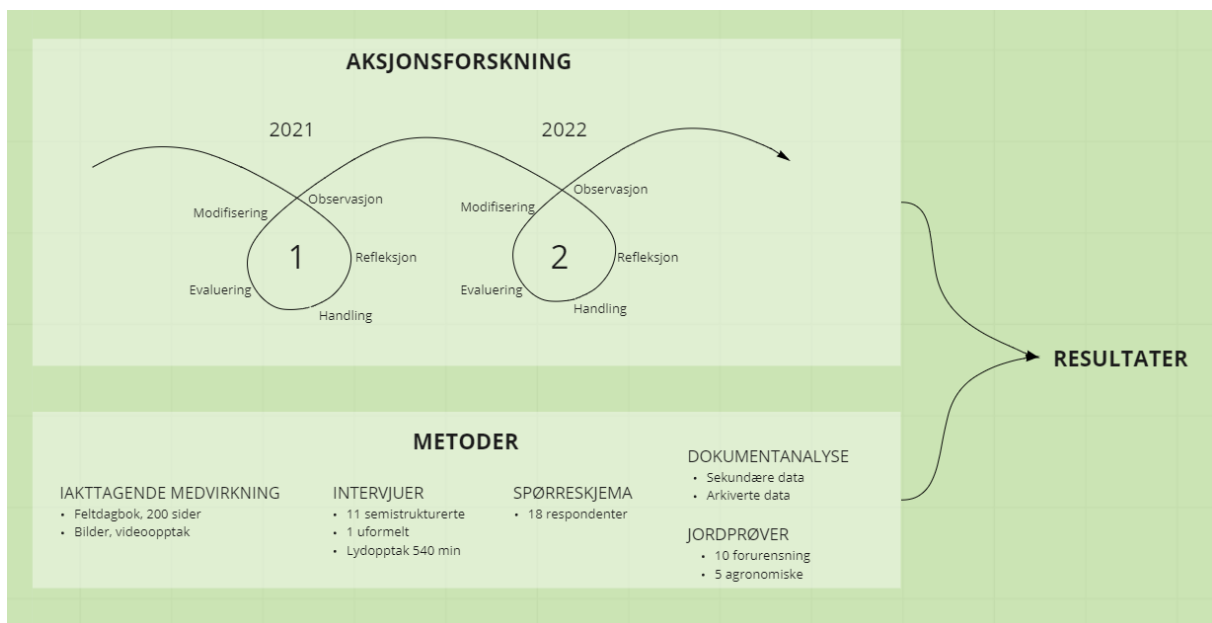
Jeg har hatt mange ulike roller i forbindelse med denne masteroppgaven. Samtidig som jeg har vært aksjonsforsker og student har jeg også hatt en rolle som praktikant i Pådriv og senere som arbeidsleder for Ulvenhagen, ansatt av Den Norske Kirke. I løpet av internshipet ble jeg også medlem av styret i Pådriv og har dermed en personlig tilknytning til foreningen.

Utfordringer knyttet til de ulike rollene er diskutert under kapittelet om metode som naturlig del av aksjonsforskning.

Gjennom praksisperioden i Pådriv fra november 2020 til juni 2021 var min arbeidsoppgave å legge til rette for etablering av en nærmiljøhage ved Østre Aker kirke. Som del av mitt studie ved NMBU hadde jeg en praksisperiode på 450 arbeidstimer (15 studiepoeng). Basert på resultatene fra praksisperioden var sommerjobben i Den Norske Kirke et oppdrag om å etablere Ulvenhagen i praksis med ungdommer i sommerjobb. I etterkant av sommerjobben har kirken ansatt meg på deltid ut mai 2022. Jeg har dermed kunnet følge og bidra til utviklingen av hagen over ca 1,5 år og samle verdifull empiri i aksjonsforskningen.

### 3 Strategi og metoder

Forskningen i denne oppgaven er preget av en induktiv tilnærming, der jeg samler data og utvikler bidrag til teori fra analysen av dataene (Saunders et al., 2012). Gjennom aksjonsforskning og metoder som iakttagende medvirkning, intervjuer, spørreskjema, jordprøver og dokumentanalyse har jeg samlet data over 1,5 år (se figur 3.1). Jeg har erfart Ulvenhagens kontekst ved å bli en del av den og kan dermed adressere behovet for nyansert forskning i urbant landbruk beskrevet av Prové et al. (2015). I tråd med Saunders et al. (2012) gir den induktive tilnærmingen fleksibilitet og rom for å utvikle dyp forståelse for forskningsobjektets kontekst.



Figur 3.1 - Strategi og metoder for datainnsamling. Hver aksjonssyklus fører til funn som gir grunnlag for tolkning og resultater.

#### 3.1 Aksjonsforskning

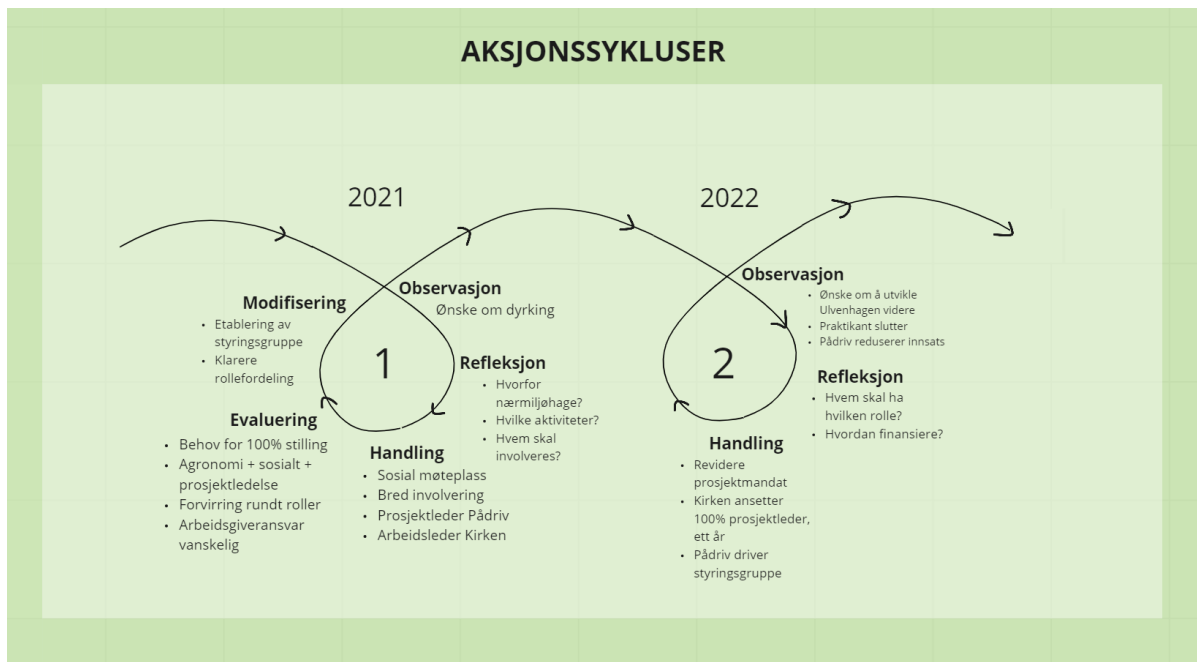
Aksjonsforskning er en naturlig strategi for denne oppgaven av flere grunner. Min interesse for urbant landbruk og ønske om å bidra til etableringen av Ulvenhagen ligger til grunn for forskningen. Fritt oversatt etter McNiff (2002) kan aksjonsforskning «*hjelp deg å praktisere tingene du tror på*». Aksjonsforskning tillater meg å utvikle nyttig kunnskap fra aktivitetene mine i Ulvenhagen og dermed skape bedre aktiviteter for prosjektet. Dermed er konkret praksis grunnlaget for utvikling av ny teori som igjen gir innspill til ny praksis (Whitehead &

McNiff, 2006). Aksjonsforskningen bidrar dermed til å minske gapet mellom teori og praksis (Gjølterud, 2011).

Gjølterud et al. (2017) beskriver kjennetegn ved aksjonsforskning som også har vært viktige grunnpillarer i utviklingen av Ulvehagen; samarbeid og åpenhet, gjensidig relevans og utbytte samt praksisnærhet og brukerorientering. Forskningen i Ulvehagen har vært motivert av mest mulig nytte for aktørene i prosjektet og Ulvehagens videre utvikling. Åpenhet og transparens er en av prinsippene for arbeidsmetoden i Pådriv og prosjektet delte jevnlig informasjon om prosess og inviterte til deltagelse gjennom helt åpne kanaler som Ulvehagens facebookside, instagramkonto, hjemmeside, kirkens og Pådrivs kanaler samt lokale aviser. Pådrivs arbeidsmetode '17.17' har dermed bidratt til god kvalitet i aksjonsforskningen i denne oppgaven. Videre tillater aksjonsforskning å belyse utviklingen av drift som en kompleks prosess over tid og jeg mener derfor at dette er en hensiktsmessig strategi for å svare på oppgavens forskningsspørsmål.

### 3.1.1 Aksjonssyklus

Aksjonsforskningen har blitt utført som en systematisk prosess der refleksjon og analyse av handling har ligget til grunn for neste handling (McNiff, 2017). Denne prosessen kan visualiseres med *aksjonssykluser* som beskrives som 'aksjonsplan' med gjentakende, systematiske steg: *observasjon* av situasjonen, *refleksjon*, *handling*, *evaluering* av handlingen og *modifisering* av neste handling (se figur 3.2). Aksjonsforskning er en serie med aksjonssykluser som baserer seg på hverandres funn (McNiff, 2017). Gjennom to overordnede aksjonssykluser som representerer dyrkingssesongen 2021 og 2022 beskriver jeg en utvikling med systematisk samlede funn per syklus som sammen med data fra intervju, spørreskjema, jordprøver og dokumentanalyse leder til utfordringer og muligheter for drift.



Figur 3.2 - Detaljert prosess i aksjonssyklusene som beskriver etableringsprosessen i Ulvenhagen. I realiteten var det flere datapunkt, her har jeg grovt oppsummert stegene observasjon, refleksjon, handling, evaluering og modifisering.

Den første syklusen begynner med *observasjon* av situasjonen der samtaler med bydel Alna og Ulven Terrasse boligsameie samt møtereferater og mailtråder viste et ønske om dyrkingsaktivitet på Ulven. Etter kritisk *refleksjon* rundt hvilken type dyrkingsaktivitet vi skulle etterstrebe ønsket prosjektet å pilotere en nærmiljøhage for å handle mest mulig i tråd med visjonen for arealene. Nærmiljøhagen er et vidt konsept som rommer mange ulike aktiviteter og egner seg derfor til å utvikle stedet i takt med lokalmiljøets behov og ressurser. *Handlingen* bestod i testing av ungdommer i sommerjobb og en bred involvering av ulike aktører. I *evalueringen* så vi blant annet at det var forvirring rundt rollefordelingen og at ansvar ble pulverisert mellom mange involverte aktører. Etter evalueringen *modifiserte* prosjektet kursen og gikk inn i neste syklus med en styringsgruppe som skulle sørge for tydelige roller og ansvarsfordeling. Oppgaven har fulgt neste syklus frem til *handling* men tidsbegrensningene gjør det ikke mulig å følge syklusen fullt ut.

### 3.2 Innsamling av data

Denne oppgaven har samlet data gjennom iakttagende medvirkning, semistrukturerte intervjuer, spørreskjema, jordprøver og dokumentanalyse (se tabell 3.1). Variasjonen i datakilder har vært viktig for meg fordi det styrker oppgavens interne validitet (Bernard, 2006; Saunders et al., 2012; Yin, 2009). Et kvalitetskriterium i aksjonsforskning er systematisk innsamling av data (Levin, 2017), som jeg har sikret gjennom bruk av feltdagbok og systematisk samling av dokumenter som møtereferater, mailkorrespondanse og

fremdriftsplaner som beskriver utviklingen. Viktige dokumenter har vært min egen rapport fra praksisperioden for faget BINT300<sup>4</sup> våren 2021, prosjektmandatet for Ulvenhagen høsten 2021 og stillingsbeskrivelsen for prosjektleder våren 2022. Refleksjonsbasert handling innebærer at jeg jevnlig har oppsøkt sekundærkilder for relevant teori og tolkning av kontekst samt diskusjoner med andre og spesielt min mentor i Pådriv. For å triangulere egne refleksjoner ytterligere har jeg gjennomført intervjuer og spørreundersøkelse.

Tabell 3.1 - Oversikt over datakilder og deres formål.

<b>Dataform</b>	<b>Metode</b>	<b>Datakilde</b>	<b>Formål</b>
<b>Primære data</b>	Iakttagende medvirkning nov 2020- jan 2022.	Ca. 200 sider feltdagbok med notater fra uformelle intervju og møter, refleksjoner og tanker. Private bilder og videoopptak, instagramkonto og facebookside	Forstå kontekst og dynamikker mellom relevante aktører ved å bli en del av konteksten. Skaper et grunnlag for refleksjon og tolkning.
	Semistrukturerte og uformelle intervjuer, totalt 9 timer (540 min).	Lyddopptak fra semistrukturerte intervju, 480 min. Notater fra uformelle intervju	Triangulere egne refleksjoner og erfaringer. Skape et bredere grunnlag for refleksjon og tolkning.
	Spørreskjema med 18 respondenter	Spørreskjema-besvarelser. Digitalt skjema fra google sheets	Tilgang til ungdommenes opplevelse av jobb i Ulvenhagen, ønsker og innspill til videre utvikling
	15 Jordprøver (10 forurensning, 5 agronomiske)	Analyserapporter fra Eurofins	Utelukke forurensning og kartlegge jordas tilstand
<b>Sekundære data</b>	Dokumentanalyse	Faglitteratur, kommunale/regionale/statlige strategier og planer, SSB, hjemmesider til kommune og Edible Cities Network, rapporter fra dyrkeprosjekt i Oslo og andre byer	Skape en kunnskapsbase og innsikt i kontekst. Skape et bredere grunnlag for refleksjon og tolkning.
<b>Arkiverte data</b>	Dokumentanalyse	Avisartikler, mailkorrespondanse, opptak fra møter, referater og notater fra Pådrivs online arkiv	Forstå historien og motivasjonen bak prosjektet

<sup>4</sup> BINT300 «Internship i plantevitenskap» er et fag ved NMBU som inngår i min mastergrad

### 3.2.1 Iakttagende medvirkning

En viktig del av datainnsamlingen har foregått gjennom iakttagende medvirkning, som er en videreutvikling av deltagende observasjon. Mens videreføringen ikke endrer prinsippene i deltagende observasjon (Krogh, 2017), gjør begrepet *iakttagende medvirkning* meg som forsker mer oppmerksom på utfordringene knyttet til involvering. Som arbeidsleder for Ulvenhagen har jeg *medvirket* til Ulvenhagens kontekst samtidig som jeg har søkt å forstå konteksten ved å *iakttå* aktørene og prosessene rundt meg. Ved å erstatte deltagende observasjon med iakttagende medvirkning, setter jeg fokus på at egne valg påvirker samspillet mellom meg som forsker og forskningsfeltet samtidig som det påvirker bevegelsene i feltet som igjen påvirker meg som forsker (ibid).

For å sikre kvaliteten i aksjonsforskningen har jeg i tråd med Levin (2017) fokusert på systematisk samling av data i feltdagbok, møtereferater, mailkorrespondanse og bilder. Datainnsamlingen har foregått ved å notere egne erfaringer og refleksjoner fra samtaler, møter og uformelle intervju som data i min feltdagbok. Mye av denne datainnsamlingen har basert seg på notater fra min hukommelse i etterkant av hendelsene, men fordi feltdagboken alltid var med kunne jeg notere tidsnært og unngå å glemme (Bernard, 2006). For å strukturere notatene brukte jeg noen timer flere ganger i uken og lagret dataene digitalt i samme prosess. Dokumentene ble kategorisert etter tema og lagret i mapper for å beholde oversikt og struktur.

### 3.2.2 Semistrukturerte intervjuer

For å triangulere egne erfaringer, refleksjoner og tolkninger samlet jeg data gjennom semistrukturerte intervjuer digitalt over teams eller på telefon. Dette styrker oppgavens validitet samtidig som det gir meg en dypere innsikt i problemstillingen og en mer holistisk tilnærming til Ulvenhagen (Saunders et al., 2012). Jeg brukte en intervjuguide for å gi intervjuene struktur, men det var rom for at spørsmål kunne legges til eller tas bort ettersom ny innsikt oppstod. Dermed var det samtalens flyt som bestemte tematisk tyngdepunkt avhengig av deltagerenes erfaringer med Ulvenhagen. Dette sikret den nødvendige fleksibiliteten for å undersøke Ulvenhagens kontekst med en eksplorativ tilnærming (Bernard, 2006).

Intervjuene omfatter 13 deltagere fra 11 ulike aktører (se tabell 3.2). Alle deltagerne har vært involvert i prosessen til Ulvenhagen på en eller annen måte. Gitt denne begrensningen har bred deltagelse i studien vært viktig for meg for å sikre god kvalitet i aksjonsforskningen

(Levin, 2017). Videre er deltagerne strategisk utvalgt slik at jeg kan samle data fra mest mulig informerte personer, også kalt nøkkelinformanter (Bernard, 2006). Deltagernes oppfatninger og sitater er personlige meninger og representerer ikke nødvendigvis aktørens syn.

Tabell 3.2 – Intervjuede deltagere fra ulike aktører.

<b>Medarbeider i...</b>	<b>Intervjuform</b>
Bymiljøetaten	Semistrukturert intervju, 60 min på teams
Plan- og bygningsetaten, avd. for byutvikling	Semistrukturert intervju, 60 min på teams
Plan- og bygningsetaten, senter for byøkologi, Bykuben	Semistrukturert intervju, 30 min på telefon
Gravferdsetaten	Semistrukturert intervju, 30 min på teams
Bydel Alna, medarbeider 1	Semistrukturert intervju, 60 min på teams
Bydel Alna, medarbeider 2	Uformelt intervju, 60 min på telefon
Bydel Bjerke	Semistrukturert intervju, 30 min på telefon
Østre Aker og Haugerud menighet, medarbeider 1	Semistrukturert intervju, 60 min på telefon
Østre Aker og Haugerud menighet, medarbeider 2	Semistrukturert intervju, 30 min på teams
Oslo Bispedømme	Semistrukturert intervju, 30 min på teams
Pådriv Oslo, nettverksledelsen	Semistrukturert intervju, 60 min på teams
Foreningen Ulvenhagen	Semistrukturert intervju, 30 min på telefon
Pådriver og pensjonist Frode Birkeland	Uformelt intervju, 20 min fysisk

### Gjennomføring av intervjuer

Av 12 intervjuer ble 4 gjennomført på telefon, resten digitalt med lydopptak etter samtykke. Opptak bidro til gode intervjunotater og ordrette sitat og styrker sammen med verifisering fra deltageren oppgavens validitet (Kvale & Brinkmann, 2015). Intervjuguiden er et verktøy for struktur og for å styrke dataenes reliabilitet (Bernard, 2006) samtidig som jeg beholdt en nødvendig fleksibilitet for å utforske muligheter og utfordringer på en eksplorativ måte. For å unngå ledende spørsmål og få frem mest mulig av deltagerens erfaringer stilte jeg korte og åpne spørsmål med spontane oppfølgingsspørsmål beskrevet av Kvale og Brinkmann (2015). Jeg spurte om deltagerens oppfatning av roller, utfordringer og muligheter knyttet til Ulvenhagen og urbant landbruk generelt. Intervjuguidene hadde felles tema men det var



naturlig å tilpasse spørsmålene til de ulike aktørenes roller i samfunnet samt mine oppfatninger fra iakttagende medvirkning, nettopp for å teste mine egne oppfatninger.

Intervjuene ble gjennomført i tråd med etiske retningslinjer fra Norsk senter for forskningsdata (NSD). Samtykke for opptak av intervju ble gitt av deltagerene i skriftlig samtykkeerklæring. Erklæringen garanterer også at deltagerene anonymiseres i oppgaven, at opplysninger behandles konfidensielt og at samtykke kan trekkes når som helst uten begrunnelse.

### 3.2.3 Spørreskjema

Digitalt spørreskjema ble brukt for å samle systematisk data om ungdommenes opplevelser av sommer- og deltidsjobb i Ulvenhagen. Selv om jeg ville fått rikere empiri fra intervjuer hadde jeg ikke kapasitet til å intervju ungdommene og spørreskjema ble en praktisk og tidsbesparende løsning. Undersøkelsen ble sendt ut til 26 ungdommer som var tilfeldig selektert ettersom hvem som var til stede da jeg utførte undersøkelsen. Av 26 mulige svarte 18 ungdommer på undersøkelsen. I tråd med prinsippene for intervju etter Kvale og Brinkmann (2015) stilte jeg korte og åpne spørsmål om hva de har lært, hva de likte og ikke likte og hva de ønsker seg av tilbud fra arealene til Ulvenhagen (se vedlegg 5). Ungdommene måtte formulere svarene selv og det var ingen svaralternativer. Spørreskjema samler dermed kvalitative data der ungdommene skriver om sine opplevelser. Spørreskjema er utformet etter retningslinjer fra og er godkjent av NSD.

### 3.2.4 Jordprøver

Ulvenhagen ligger i et aktsomhetsområde for grunnforurensning som strekker seg over hele Groruddalen (Miljødirektoratet, 2022). Hagen er omringet av E6 og tung industri men ligger på en høyde som gjør at vann renner bort og ned fra hagen. Tilbake på 1800-tallet var arealene del av Nordre Fjellhus Gård (Oslo Byleksikon, 2022) og i dag brukes arealene som deponi for organisk avfall for Gravferdsetaten med mistanke om at arealene har blitt brukt som uoffisielt deponi av lokalmiljøet tidligere. Det var med andre ord et behov for å undersøke jordas tilstand før vi dyrket mat i Ulvenhagen.



Figur 3.3 - Jordborr og 15 jordprøver i tette poser, nummerert med tusj.

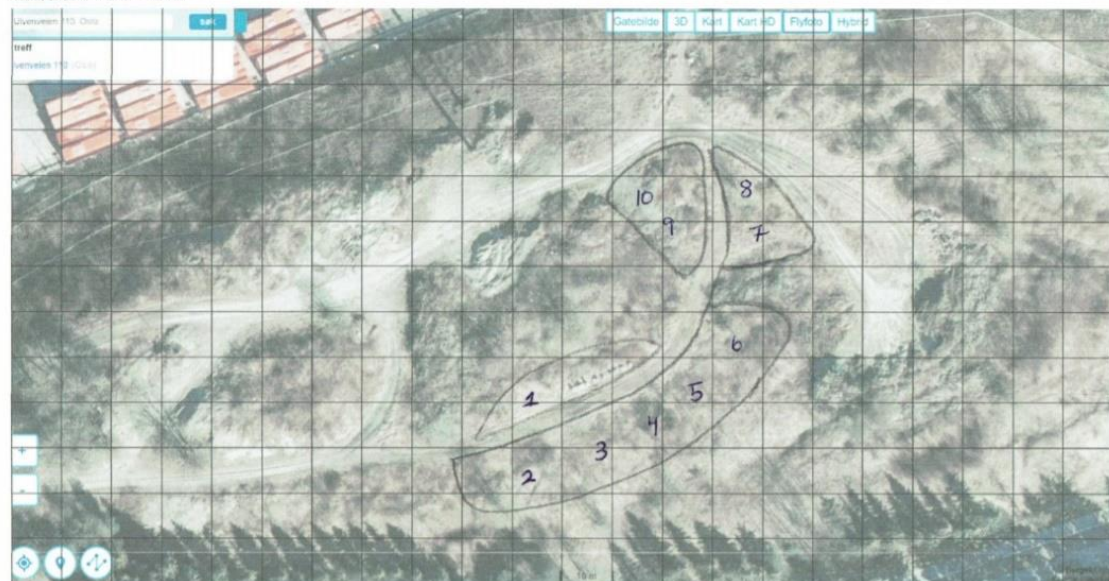
og mold og dermed få et inntrykk av jordens lagringsevne for vann og næring samt tilgang på næringsstoffer. Jeg designet og gjennomførte jordprøver til laboratorium i form av stikkprøver med jordborr på 20 cm dybde som jeg pakket i lufttette poser og leverte hos Eurofins (se figur 3.3).

For å få et helhetsinntrykk av jorden brukte jeg jordborr og spade for å hente opp jord. Ved hjelp av feltbedømmelse av tekstur (folkemunne: 'pølsetest') og visuell vurdering av jordas grynstruktur i tråd med Fadnes (2003) kunne jeg vurdere innhold av leire

Jordprøvene ble analysert både for tungmetaller og alifater (ikke-organisk og organisk forurensning) samt næringsinnhold og jordtype (se vedlegg 2). Mangelen på sikker informasjon om arealenes historie gjorde det utfordrende å utforme jordprøvene i tråd med Statens forurensningstilsyn (2009) som foreslår ulike metoder avhengig av hvilken type forurensning du forventer. Etter faglig veiledning fra NMBU falt valget på punktvis stikkprøver for å kunne tilbakeføre eventuell forurensning til mest mulig eksakt lokasjon og ikke vanne ut forurensninger i blandingsprøver. Jeg designet 'prøvemønsteret' ved hjelp av rutenett på 10m<sup>2</sup> per rute (se figur 3.4).

JORDPRØVER TATT DATO: 15.21 v/Carla Hoyer tlf: 47257820

Rutenett 1cm x 1cm  
Målestokk 1 cm = 10 m



↓  
Kirka

Forurensning: 1-10  
Agonemisk: 1, 2, 5, 8, 10

Figur 3.4 - Oversikt over lokasjon for jordprøver.

### 3.3 Analyse av data

Denne oppgaven ønsker å undersøke Ulvenhagens kontekst for å trekke konklusjoner fra dette og har derfor en kvalitativ tilnærming til både data og analyse slik de fleste induktive studier har (Saunders et al., 2012). Dataene jeg samler gjennom aksjonsforskning og intervju er kvalitative fordi de er mine og andre menneskers oppfatninger. Den kvalitative analysen i denne oppgaven baserer seg i stor grad på min kategorisering og fortolkning av data i en større sammenheng; min evne til å trekke ut overordnede muligheter og utfordringer og koble dem til relevant forskning (Bernard, 2006). I analysen av data har jeg benyttet teknikker som sammenligning, leting etter flere indikatorer og sammenhenger med tidligere forskning for å styrke oppgavens validitet (Fjær, 2018).

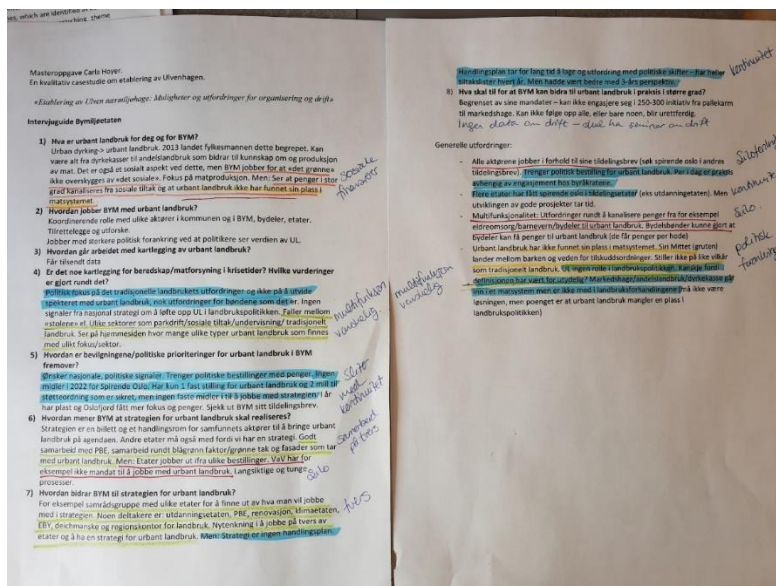
#### 3.3.1 Analyse av egen handling

Gjennom iakttagende medvirkning har jeg *iaktatt*, med alle sanser, en situasjon utenfor meg selv men også egne handlinger og refleksjon gjennom *selviakttagelse* (Krogh, 2017). Videre har jeg *medvirket* til Ulvenhagen, jeg var *med* i prosjektet som praktikant og arbeidsleder. Utfordringene knyttet til analytisk distanse ble adressert gjennom en fast mentor i Pådriv, som hadde mer avstand til prosjektet enn meg selv. Gjennom diskusjon og kritiske spørsmål bidro

min mentor til at jeg kunne evaluere egne handlinger utenifra og ble mer oppmerksom på min egen utvikling og læringskurve. Gjennom prosjektet har jeg lært å stille krevende spørsmål, organisere og lede møter og håndtere ulike personligheter og behov. Dette har ført til en personlig utvikling som har påvirket handlingene mine og prosjektets utvikling (Krogh, 2017). Samtidig sørget arbeidsmetoden 17.17 for jevnlig diskusjon med ulike aktører som minnet meg på å at min oppfatning bare er en av mange og beholde et mest mulig åpent sinn.

### 3.3.2 Analyse av intervju

For å strukturere intervjuene og få en oversikt brukte jeg koding beskrevet av Kvale og Brinkmann (2015) og fargekodet notatene etter tema (se figur 3.5). Ved å bruke samme fargekode på alle intervju kunne jeg se gjengående temaer på tvers av etater, bydeler og virksomheter og brukte dette for å se sammenhenger i et større perspektiv.



Figur 3.5 - Fargekoding av intervjunotater etter tema

Når rådata er kodet ferdig begynner den systematiske analysen av intervjuet der jeg brukt kategorisering beskrevet av Kvale og Brinkmann (2015) for å trekke ut tolkninger. For å styrke resultatenes validitet har jeg sett etter flere indikatorer for antatte funn og sammenlignet utdrag innenfor samme temaer fra de ulike deltagerne (Fjær, 2018). Tabell 3.3 er et eksempel på hvordan jeg har kategorisert og fortolket data fra intervju ved å finne flere indikatorer for samme tolkning. Tabellen inneholder kun en del av dataene som ligger bak fortolkningen og er i realiteten lengre.

Tabell 3.3 - Eksempel på kategorisering for analyse av intervju

<b>Deltager fra</b>	<b>Utdrag</b>	<b>Kategorisering</b>	<b>Fortolkning</b>
Foreningen Ulven nærmiljøhage	Vi trenger ildsjeler som kan skape noe, men det er ikke tilrettelagt for at det kan skje	Maktløs lokalbefolkning	Manglende infrastruktur for urbant landbruk i Oslo
Plan- og bygningsetaten	Det er en utfordring for oss å sette av arealer til urbant landbruk i langsiktige planer fordi vi ikke har noen garanti for drift og tilgjengelighet av arealene	Mangler sikkerhet rundt drift og utforming	
Bykuben	Vi merker at alle bydeler jobber forskjellig. Det er ikke slik at alle bydeler har fått en klar bestilling om urbant landbruk og man kan ha et felles oppstartsmøte	Mangler felles arena	
Gravferdsetaten	Gravferdsetaten utsetter seg for en risiko [...] når vi inngår slike midlertidige kontrakter	Mangler tillit og insentiver hos myndigheter	
Bydel Alna	Vi kan ikke delta i en styringsgruppe fordi det er utenfor vår rolle	Begrensede roller hos myndigheter	

En utfordring for intervjuene var å unngå partisk subjektivitet, der jeg ser etter bevis for å støtte opp om mine egne erfaringer og refleksjoner (Kvale & Brinkmann, 2015). For at intervjuene skal styrke kvaliteten i aksjonsforskningen har det vært viktig for meg å skape valideringsfellesskap beskrevet av Kvale og Brinkmann (2015) og disse bestod av deltagerne selv, min mentor i Pådriv, mine veiledere ved NMBU samt familie og venner. I løpet av intervjuene har jeg forsøkt å verifisere egne tolkninger av intervjupersonenes svar ved å gjenta og legge frem egne oppfatninger fra intervjuet (ibid). Videre har jeg sendt intervjunotatene til gjennomgang fra deltageren og senere sendt resultat og diskusjon fra oppgaven for at deltagerne kan verifisere egne sitat og min tolkning av dem. Dette styrker ifølge Kvale og Brinkmann (2015) oppgavens validitet.

### 3.3.3 Analyse av jordprøver

Jeg analyserte prøvene for forurensning i tråd med Miljødirektoratets veileder for forurenset grunn som angir øvre grenser for innhold av organisk og ikke-organiske forbindelser og kategoriserer jorden fra meget god/klasse 1 til svært dårlig/klasse 5 (Statens

forurensningstilsyn, 2009).

Feltbedømmelsen av jorden baserte

seg på feltinstruksen til Norsk

Institutt for jord- og skogkartlegging

(Fadnes, 2003), som jeg ble kjent

med gjennom jordfag ved NMBU

(se figur 3.6). Videre kunne jeg

bruke farge og grynstruktur på å

vurdere moldinnholdet i jorda

(Sogn, 2018).

Næringsinnhold analyserte jeg med

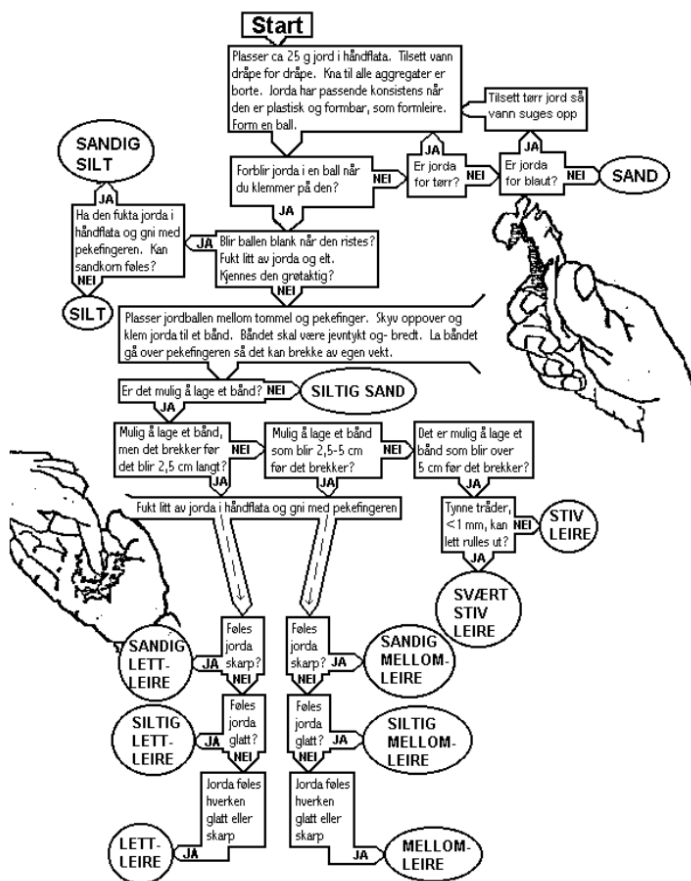
formål om dyrking av mat og i tråd

med Krogstad (2019). Videre hentet

jeg inn råd og meninger gjennom

samtaler med jordkyndig stab ved

NMBU.



Figur 3.6 - Skjema for feltbedømmelse av jordtype (Fadnes, 2003)

### 3.4 Evaluering av strategi og metode

Resultatene jeg har kommet frem til i denne oppgaven er begrenset av mine analytiske evner og mitt valideringsfelleskap, utvalg av intervjudeltagere og tid.

#### Begrensninger for empirisk materiale

Den største begrensningen i denne oppgaven har vært et tidsvindu på 1,5 år. Dermed baserer aksjonsforskningen seg på kun én full dyrkesesong (en aksjonssyklus) og planleggingen av en neste sesong (en halv aksjonssyklus). Et lengre tidsvindu ville gitt større innsikt gjennom hele aksjonssykluser. Videre er omfanget av intervjuer en begrensning. Fordi oppgaven baserer seg på oppfatninger og erfaringer ville forskningen blitt rikere med en større tilgang på erfaringer. For eksempel har mange ulike personer og nivåer i Den Norske Kirke blitt

berørt av Ulvenhagens etablering og det er flere enn de jeg har intervjuet som har verdifull erfaring. For å fange opp mest mulig empiri har jeg intervjuet representanter fra to ulike nivåer i kirken, menigheten og Oslo Bispedømme og intervjuet to medarbeidere i menigheten. Jeg har strategisk valgt ut nøkkelinformanter med mest mulig involvering i prosessen og tror derfor at omfanget av intervjuer ikke påvirker kvaliteten i forskningen i særlig stor grad (Bernard, 2006).

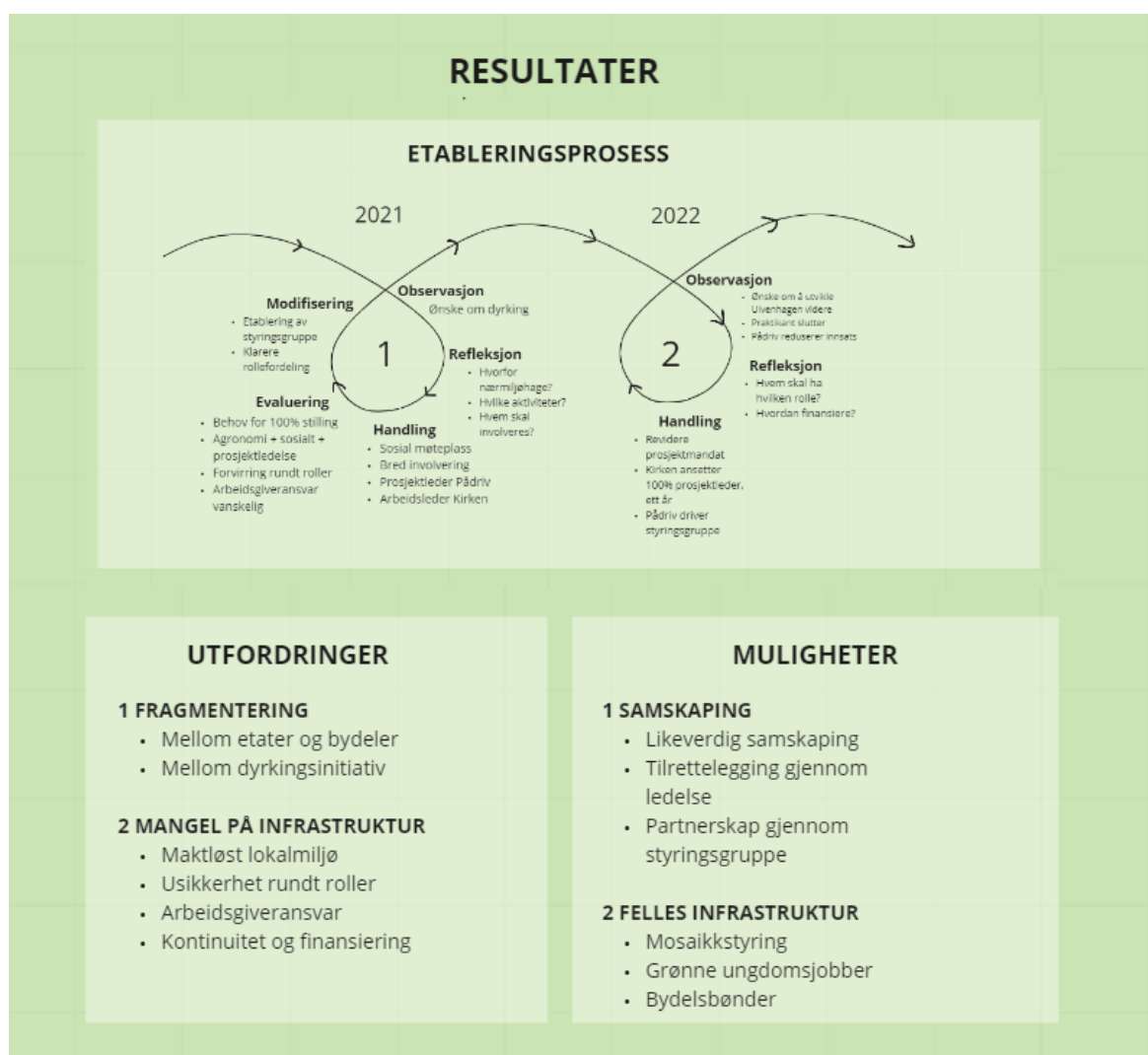
### Begrensninger ved meg selv som aksjonsforsker

Til slutt er mine analytiske ferdigheter en begrensning i denne oppgaven. Fordi aksjonsforskning krever analytisk distanse samtidig som jeg utvikler forståelse gjennom sosial empati er min evne til å balansere dette et viktig kvalitetselement (Levin, 2017). Min rolle som forsker har noen ganger vært utfordret av min rolle som prosjektleder, spesielt når forskningen genererte funn som kan føre til utfordringer for prosjektet. Å kommunisere mine funn og sitater fra intervju på en mest mulig objektiv måte, uten å trekke inn egne meninger har også vært vanskelig fordi jeg har utviklet eierskap til Ulvenhagen. Mitt eierskap til og erfaringer med Ulvenhagen har påvirket utvikling av forskningsspørsmålet, valg av deltagere til intervju, vinklinger og kategoriseringer av data. Dette tror jeg imidlertid gir verdi til forskningen i form av aktuelle og relevante rammer for oppgaven.

Valideringsfellesskap i form av deltagerne, Pådriv, veilere ved NMBU samt venner og familie har vært en viktig del av refleksjonsprosessen for å kritisk vurdere egne handlinger og for å utfordre, utvikle og verifisere egne oppfatninger. Samtidig har jeg diskutert egne evner, ferdigheter og personlig utvikling med min mentor i Pådriv: «*Du har vært som en svamp, tatt til deg det du har erfart og gjort det om til handling*» Selv om det til tider har vært utfordrende å være forsker og medvirker til samme tid, sitter jeg igjen med en følelse av å ha bidratt positivt både til forskning om urbant landbruk og til etableringen av Ulvenhagen.

## 4 Resultater og diskusjon

Resultatene fra denne oppgaven er blant annet 60 engasjerte ungdommer, 35 epletrær, vaffelcafé, en stiftet forening, 70 bærbusker og en fulltidsstilling for videre utvikling av hagen. Eller som Frode<sup>5</sup> kaller det, «*et guds mirakel*». Frode har medvirket i prosjektet siden idémyldringsverksted i 2019 og var en av menighetens trofaste besøkende på Ulvenhagens vaffelcafé. Hans utsagn beskriver hva som er mulig å få til i løpet av én sesong ved hjelp av mange ildsjeler, mye godvilje og en fasilitator for samskapning (se figur 4.1).



Figur 4.1 - Resultatene i denne oppgaven en ny nærmiljøhage i Oslo samt utfordringer og muligheter for drift som jeg har kartlagt på bakgrunn av etableringsprosessen av Ulvenhagen.

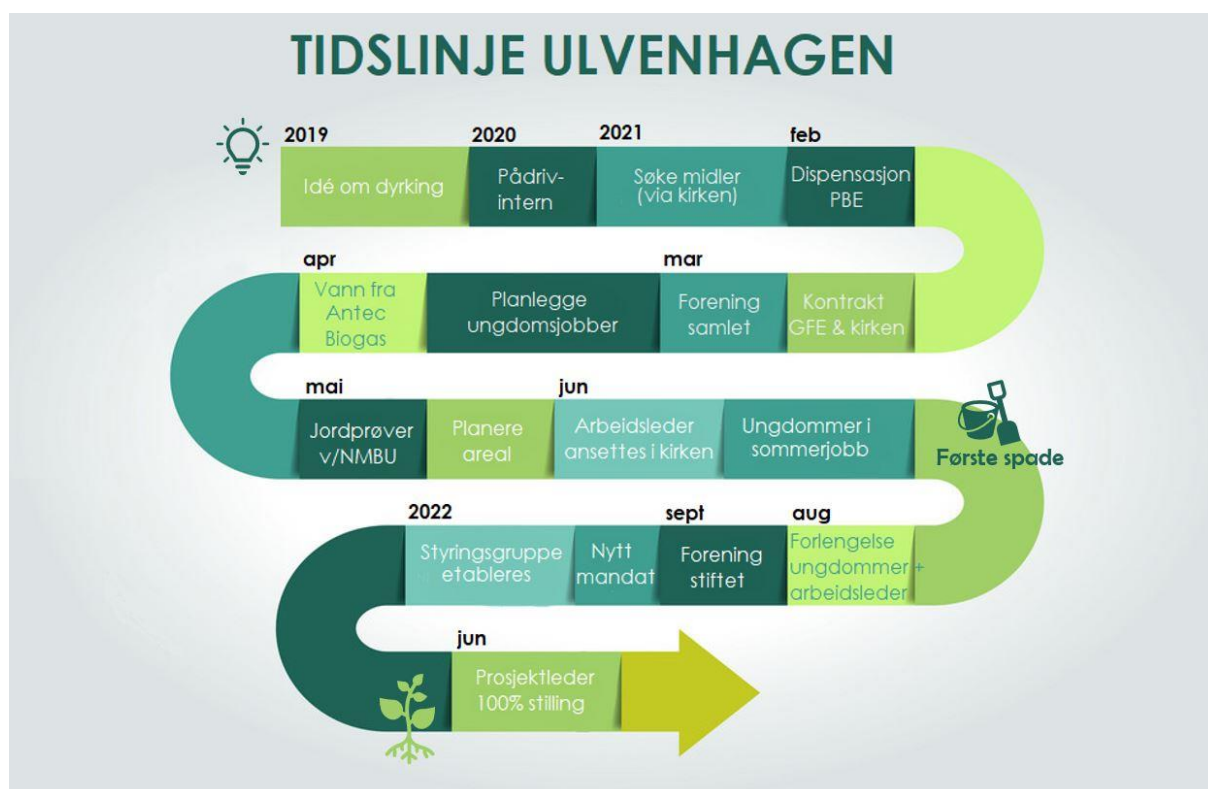
<sup>5</sup> Frode Birkeland, medvirker i prosjektet Ulvenhagen



I dette kapittelet presenteres først Ulvenhagens etableringsprosess og deretter utfordringer og muligheter for drift. Samtidig vil jeg diskutere resultatene i lys av relevant teori for å svare på oppgavens forskningsspørsmål: *'Etablering av Ulvenhagen i Oslo: Hva er utfordringer og muligheter for drift?'*.

#### 4.1 Etableringsprosessen

Basert på aksjonsforskning vil jeg beskrive prosessen for Ulvenhagen fra 2020 og frem til i dag (se figur 4.2). Fra idé til innkjøp av første spade trengte Ulvenhagen over 2 år, 25 aktører, en halv million kroner og utallige frivillige arbeidstimer. Det er krevende å etablere en nærmiljøhage i Oslo i dag.



Figur 4.2 - Tidslinje for etableringsprosessen av Ulvenhagen fra prosjektstart i 2019 til sommeren 2022.

##### 4.1.1 Pådriv som fasilitator

Da Østre Aker og Haugerud menighet tok kontakt med Pådriv i 2019, fasiliterte Pådriv et idémyndringsverksted med kommunen, menigheten og lokalbefolkning for å starte prosessen med å ta i bruk grøntarealene rundt Østre Aker kirke. Videre har Pådriv hatt en rolle som sammenkaller, katalysator og brobygger som har gitt prosessen rundt Ulvenhagen kontinuitet og trygghet. Nettverksledelsen i Pådriv har initiert møter og sørget for fremgang og leder i dag styringsgruppen for Ulvenhagen. I tillegg har Pådriv testet ut en praktikantordning der jeg

ble koblet på prosjektet med 450 arbeidstimer som del av studiet mitt i plantevitenskap ved NMBU.

Som praktikant hadde jeg en mentor i Pådriv som introduserte meg for arbeidsmetoden og fungerte som sparringspartner gjennom praksisperioden. Gjennom jevnlig diskusjoner og innsjekk/utsjekk før og etter møter fikk jeg verdifull tilbakemelding som bidro til personlig utvikling og god aksjonsforskning. Gjennom den digitale plattformen «Slack» oppdaterte jeg jevnlig over 200 Pådrivere<sup>6</sup> om prosessen og fikk innspill og koblinger til nøkkelpersoner. Pådriv oppdaterte jevnlig sine nettsider om Ulvenhagen og diskuterte prosjektet i åpne møter som «Pådrivkaffe». Pådrivere laget nettside for Ulvenhagen, skrev artikler, donerte arbeidsklær og koblet ressurspersoner i etater, aviser og forskningsinstitutt. Dette bidro til mange gode diskusjoner, nye synsvinkler og god fremdrift i prosjektet.

#### 4.1.2 Arealer og jordprøver

Før jordprøver, søknadsprosesser for tillatelser for arealbruk og jakten på midler kunne begynne, brukte jeg flere måneder på å kartlegge ansvarsforhold og finne parter til kontraktsinngåelse. Arealene til Ulvenhagen er preget av to grunneiere (Oslo Kommune og Kirkelige fellesskap i Oslo), en aktør som drifter området (Gravferdsetaten) og en bydelsgrense (mellom Alna og Bjerke) som skiller menighetshuset med tilhørende kjøkkenhage fra resten av Ulvenhagen. Løsningen ble en kontrakt der menigheten leier arealene fra Gravferdsetaten basert på en godkjent dispensasjonssøknad fra Plan- og Bygningsetaten som tillater unntak fra regulering til urnelund. Søknaden hos Plan- og Bygningsetaten innebar en kostnad på 15.000 kr, behandlingstid på 8 uker og en krevende søknadsprosess med bestilling av byggesakskart, skissering av område og godkjente nabovarsler. Ettersom hagen møtte stort engasjement allerede første sesong og ønsker å vokse utover det godkjente arealet kreves en ny søknad med samme pris og prosedyre. Søknadsprosedyrene hos Plan- og Bygningsetaten er dermed en barriere både for etablering og videreutvikling av Ulvenhagen.

Jordprøvene avkrefte forurensning i tråd med miljødirektoratets veileder for forurenset grunn, der jorden kategoriseres som 'meget god' (Statens forurensningstilsyn, 2009). Med andre ord var det ingen påvist forurensning som kunne hindre dyrking av mat etter statens anbefalinger.

---

<sup>6</sup> privatpersoner som er medlem av foreningen Pådriv kalles *Pådrivere*

Professor i mikrojordbiologi Erik Joner påpeker at dyrking i 'byjord' som regel er ufarlig; fordi planter kun tar opp vannløslige, ladede atomer eller små, ladede molekyler slipper de ikke inn de fleste organiske miljøgifter som ofte er store molekyler uten ladning (Joner, 2022). Tungmetaller derimot kan lettere tas opp av planten og er delvis nødvendige mikronæringsstoffer. Av uønskede tungmetaller viser prøvene imidlertid en mye mindre konsentrasjon enn næringsstoffer.



Figur 4.3 - Feltundersøkelse av jorden i Ulvenhagen. Jordbørr med synlig leirholdig jord.

Feltundersøkelsen indikerte en lettleire da jeg klarte å lage et bånd under 2,5 cm og jorden følte hverken skarp eller glatt (Sogn, 2018). Grynstrukturen og fargen indikerte også en moldfattig, leirholdig jord (se figur 4.3). Fordi det enda var tidlig i mai kunne jeg ikke bedømme vekstene og eventuelle mangelsymptomer på planter i

området. Feltundersøkelsen ble bekreftet av analyserapportene som

viser at jorda i Ulvenhagen er en moldfattig lettleire. pH-verdiene er noe over optimal verdi for dyrking og gjør at fosfor, mangan og bor kan være lite tilgjengelig for planteopptak (Krogstad, 2019).

Jordprøvene er sentrale for videre utforming av hagen. Hadde det vært forurenset jord kunne vi dyrket over bakken, for eksempel i pallekarmer eller høybed. Tilstandsklasse 1 gav oss muligheten til å dyrke rett i jorda. Moldinnholdet i jorda er lavt og det er ønskelig å få dette opp da mold bedrer jordas struktur og mikroflora samt evne til å holde på vann og næring (Sogn, 2018). For å tilføre organisk materiale og øke moldinnholdet tilførte vi grov Okompost og beholdt det øverste jordlaget under planering slik at plantene ble tilbakeført til jorda. At vi tok vare på det øverste jordlaget betydde også at vi tok vare på frøbanken og røttene til ugresset, som måtte lukes jevnt gjennom sesongen. Planeringen ble utført med en 7,5 tonn gravemaskin som førte til jordpakking.

#### 4.1.3 En forening stiftes

Etter Ulvenhagens første opprop til engasjement tok 26 interessenter kontakt og av dem ønsket seks å registrere seg som forening (se figur 4.4). Senere falt tre av dem fra. De

resterende 20 ønsket å sette seg på venteliste for klargjorte parseller. Interessen for «å slenge seg på» et definert konsept var betydelig større enn å skape noe nytt samtidig som parseller vekket større engasjement enn nærmiljøhage. For å handle i tråd med arealets visjon om fellesskap valgte prosjektet likevel å starte en nærmiljøhage fremfor parseller. Menigheten er en del av styret i foreningen for å forankre samarbeidet mellom lokalmiljøet, menigheten og Gravferdsetaten.



Figur 3.4 - Det første styret samlet i mai 2021 med representant fra menigheten, daværende sogneprest Anne Berit Evang til venstre.

foreningen ble jeg som praktikant med tilgjengelige arbeidstimer bedt om å registrere foreningen. Etter et første styre var samlet i mai ble styret registrert i frivillighets- og enhetsregisteret i november med stiftelsesdato 24. september (Brønnøysundregistrene, 2022). Dette gir foreningen et organisasjonsnummer og en frivillighetsstatus som ofte kreves for å søke midler.

#### 4.1.4 Finansiering

Finansieringen av Ulvenhagens første sesong var i stor grad avhengig av menighetens risikovilje på et tidlig tidspunkt, der tillatelser for bruk av arealer og gjennomføring enda var uklart. Siden 2019 har menigheten viet mange frivillige arbeidstimer til prosjektet for å åpne arealene rundt kirken for flerbruk. Sommeren 2021 finansierte menigheten et pilotprosjekt ved å ansette arbeidsleder for ungdommer i sommerjobb. Fordi all økonomi gikk gjennom kirken, dedikerte administrasjonen i menigheten mye arbeidstid til Ulvenhagen denne første sesongen. Etter en vellykket pilotering har menigheten dedikert 20% av en diakonstilling til Ulvenhagen og ansetter fra juni 2022 en prosjektleder for Ulvenhagen i fulltidsstilling i ett år.

Det tok et halvt år å registrere foreningen i enhets- og frivillighetsregisteret i Brønnøysund. I tillegg til at styret måtte utarbeide vedtekter og regler, måtte underskrifter samles inn til både stiftelsesdokument og protokoll av stiftelse. Dette forutsetter tid og evne til å pløye gjennom en byråkratisk jungel. Etter flere mislykkede forsøk fra

Videre har Bykuben<sup>7</sup> vært en viktig sparringspartner og gitt finansiell støtte for Ulvenhagens etablering. Sommerjobb for ungdom er et viktig tiltak for bydelene og både Alna og Bjerke sponset hagen med grønne midler. For 2022 rakk prosjektet også fristen hos Spirende Oslo<sup>8</sup> og fikk tildelt 100.000 for å bygge ut infrastruktur. Tabell 4.1 viser en grov oversikt over midler men er ikke en fullkommen sammenfatning av finansieringen.

Tabell 4.1 - Finansieringen av Ulvenhagen er preget av små beløp fra mange ulike aktører.

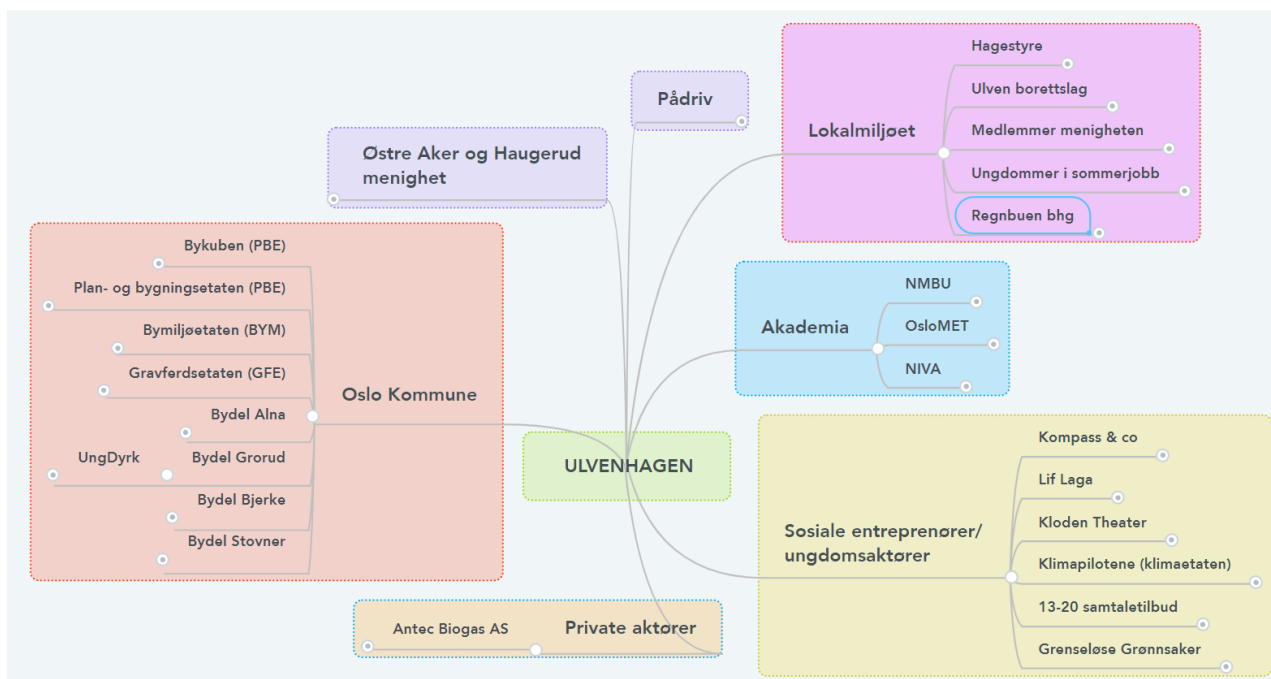
2021		2022	
Østre Aker og Haugerud menighet	80 000 kr.	Østre Aker og Haugerud menighet	350 000 kr.
Kirken i Hovinbyen	10 000 kr.	Oslo Bispedømme	350 000 kr.
Bykuben	120 000 kr.	Bykuben	90 000 kr.
Bydel Alna	120 000 kr.	Spirende Oslo, Bymiljøetaten	100 000 kr.
Bydel Bjerke	38 500 kr.		
NMBU	25 000 kr.		
OBOS	50 000 kr.		
<b>SUM</b>	<b>443 500 kr.</b>		<b>890 000 kr.</b>

#### 4.1.5 Aktiviteter

Ulvenhagens første sesong involverte 25 ulike aktører (se figur 4.5) med et ønske om å bidra til en grønn og sosial møteplass på Ulven, ungdomsjobber i sommerferien, flere bytrær og muligheter for forskning og læring. Avisa Oslos artikkel fra åpningsdagen gir et innblikk i prosjektets omfang, se vedlegg 3. Hagens multifunksjonalitet som dyrkingsarena, læringsarena, ungdomsarena og sosial møteplass førte til involvering av mange ulike aktører som jeg har kategorisert under ‘Oslo Kommune’, ‘sosiale entreprenører’, ‘akademia’, ‘private aktører’ og ‘lokalmiljøet’.

<sup>7</sup> Bykuben er Oslos senter for byøkologi som skal bidra til at kommunen når sine klima- og miljøambisjoner. Senteret er del av Plan- og bygningsetaten.

<sup>8</sup> Spirende Oslo er kommunens satsing på urbant landbruk og omfatter blant annet en årlig støtteordning på 2 millioner kr og en strategi for urbant landbruk med samme navn.



Figur 4.5 - Ulvehagens første sesong involverte totalt 25 aktører fra kommune, akademia, lokalmiljøet og sosialt entreprenørskap i tillegg til Den Norske Kirke og Pådriv.

### Ungdommer i sommerjobb

For å styrke lokal medvirkning, teste ut hagen som arbeidsgiver og samle nok arbeidskraft inngikk Ulvehagen et samarbeid med fire bydeler om kommunens program «Sommerjobb for ungdom». Dette er et initiativ der ungdommer kan søke jobb i sin respektive bydel, som finansierer 2-3 uker sommerjobb (Oslo Kommune, 2022b). For bydel Alna er NAV ansvarlig for behandlingen av søknader og rekruttering av ungdom, i bydel Bjerke er det utekontaktene. Programmet organiseres ulikt i bydelene og gir ulike lengder og retningslinjer for ungdommenes arbeidsperioder.

Ettersom hagen tok imot over 60 ungdommer i løpet av sommeren og kun hadde én arbeidsleder var det behov for flere arbeidsledere. Gjennom en arbeidsleder-workshop i regi av Kompass og Co<sup>9</sup> kunne utvalgte ungdommer få et ekstra ansvar som arbeidsledere. Denne workshopen, samt påfølgende teambuilding, bidro ifølge ungdommenes spørreundersøkelse til et godt arbeidsmiljø i Ulvehagen. Over halvparten av svarene nevnte Kompass og Co i sammenheng med læring og ting de vil ta med seg videre i livet. To dager med personlighetstester, rollespill og gruppeoppgaver bidro til å bygge fellesskap og trygge rammer både for ungdomsledere- og arbeidere.

<sup>9</sup> Kompass & Co er en sosial entreprenør og mestringsarena for barn og unge med aktiviteter innenfor arbeidstrening og sysselsetting.



Figur 4.6 - Ungdommer i sommerjobb serverer vafler fra overskuddsmat i samarbeid med Kompass & Co.

Ungdommene ble delt inn i arbeidsgrupper etter interesser der noen hadde ansvar for innkjøp, design av hagen og fysisk hagearbeid, sosiale medier, snekring og maling, lunsj og kjøkkentjeneste. På fredager arrangerte vi vaffelcafe der ungdomsleder fra Kompass & Co brakte

vaffelrøre laget på

overskuddsmat og lærte opp hagens ungdommer i kjøkkentjeneste (se figur 4.6). Dette var en populær dag der ungdommene pyntet bordene med hagens blomster, lagde egenkomponert limonade fra hagens bær og urter, stekte og serverte vafler til lokalmiljøet, organiserte sommerleker og hennamaling. Noen cafedager ble supplert med historiske vandringer gjennom gravlunden eller omvisninger i kirken etterspurt av ungdommene selv. Klimaetatens artikkel gir et innblikk i ungdommenes arbeidshverdag (se vedlegg 4).

Tabell 4.2 – Grov oversikt over aktiviteter i Ulvenhagen 2021

<b>Aktivitetsoversikt</b>
Pilotering av ungdomsledere i samarbeid med Kompass & Co
Etablering og drifting av forsøksfelt med 50 roser for Antec Biogass AS
Planting av 35 epletrær i samarbeid med Lif Laga
Planting av bærhage med 72 bærbusker
Etablering av kjøkkenhage og snekring av cafemøbler utenfor menighetshuset
Vaffelcafe på fredager i samarbeid med Kompass & Co
Felles lunsj hver dag med ingredienser fra kjøkkenhage hvis mulig
Oppdrag for Ulven Terrasse Boligsameie: beplante og drifte pallekasser
Oppdrag for menigheten: beplante og drifte blomsterkasser foran kirken
Samarbeid med Grenseløse Grønnsaker på Geitmyra: Vanningshjelp mot gratis planter
Opparbeidelse av utstyrsbod og redskapspark
Deling av aktiviteter og prosess i sosiale medier, ungdomsstyrt instagram og facebook
Besøk av Klimapilotene, Kloden Teater, 13-20 og andre ungdomsaktører

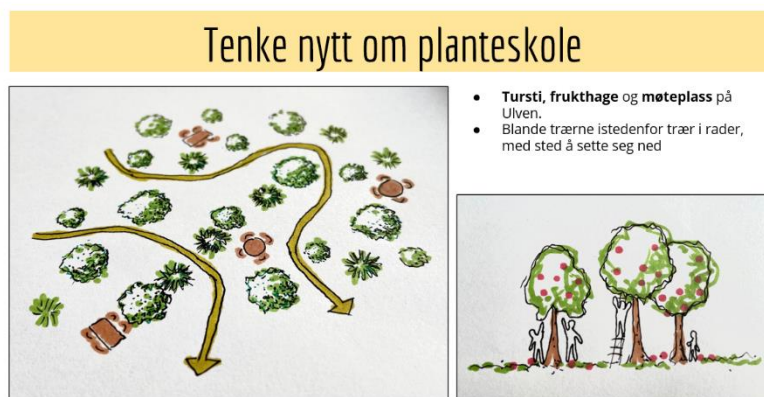
### Ungdommer i deltidsjobb

Som koordinator av sommerjobber for ungdom i bydel Alna var NAV direkte samarbeidspartner for Ulvenhagens ungdommer. Konseptet «ungdomsledere» var nytt for NAV og ble utforsket for å imøtekomme Ulvenhagens behov for flere arbeidsledere. Videre

forlenget NAV sommerjobben for to av ungdommene slik at vanning, gjødsling og annen skjøtsel kunne fortsette ut november. Et godt samarbeid med NAV sikret dermed drift av hagen både i sommerferien og utover høsten. Ytterligere to ungdommer fikk et engasjement i menigheten ved hjelp av bykubens midler. De fire ungdommene i deltidsjobb på høsten ble koordinert og ivaretatt av meg som fikk forlenget engasjementet av menigheten.

### Casearena for studenter

To universiteter og over 40 studenter var knyttet til Ulvenhagens første sesong. Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet (NMBU) inkluderte Ulvenhagen som casearena i sitt nye masterprogram «Urbant Landbruk», noe som resulterte i en oppgave om bærekraftig drift av Ulvenhagen (se figur 4.7). Oppgaven ble presentert i NMBU's bærekraftsarena 'Green Smart' der ulike løsninger for drift ble diskutert. Masterprogrammet i landskapsarkitektur ved NMBU gjennomførte en mulighetsstudie rundt Ulvenhagen som del av den grønne ringen og



Hovinbyen. Fra Storbyuniversitetet OsloMet dedikerte studenter i faglærerutdanning i design, kunst og håndverk en oppgave til synliggjøring av Ulvenhagen.

Figur 4.7 - Masterstudenter ved NMBU undersøkte muligheter for sosial planteskole som del av Ulvenhagen. Tegnet av Maria Pettersen (Haugo et al., 2021)

#### 4.1.6 Styringsgruppe

Høsten 2021 var det behov for å konkretisere roller og ansvarsforhold i prosjektet. Etter en sommer med mye engasjement fra lokalbefolkning, bydeler, menigheten, etatene og *Pådrivere* var det delvis vanskelig for de involverte å se sin rolle. Prosjektet etablerte derfor en styringsgruppe med menigheten, foreningen og Pådriv for videre utvikling av hagen. Verken bydel Alna eller bydel Bjerke kunne delta i styringsgruppen grunnet utfordringer knyttet til kapasitet, usikkerhet rundt dobbeltroller og bydelsgrensen. Pådriv kunne ikke forsvare sin videre involvering som drivkraft uten finansiering. Dette resulterte i at menigheten tok større eierskap til prosjektet, fant finansiering i egne kanaler og ansatte prosjektleder mens Pådriv fasiliterer styringsgruppen og dermed sikrer videre samarbeid mellom alle aktørene.



## 4.2 utfordringer

Østre Aker og Haugerud menighet (heretter: ØAH menighet) har jobbet sammen med Pådriv siden 2019 for å aktivisere arealene rundt Østre Aker kirke. En medarbeider i menigheten beskriver det hen mener er en helt naturlig og krevende fase i prosjekter som skal gå fra oppstart til varig drift:

*Det er noe romantiserende og flott over Pådriv og de første samlingene der man staker ut en felles visjon uten å vite om man finner penger til dette [...] Men når ting må forankres hos flere, forelskelsen er over og man skal gifte seg, blir det vanskeligere*  
(Medarbeider 1 ØAH menighet)

Også en medarbeider i Bymiljøetaten påpeker at mange dyrkingsinitiativ i Oslo sliter med overgangen fra prosjektfase til varig drift – Ulvenhagen er intet unntak. Nærmiljøhagens utfordringer er sammensatte og oppstår på ulike nivå som i lokalbefolkningen, for virksomheter og på politisk plan. I dette kapitlet har jeg kategorisert dem under ‘fragmentering’ og ‘manglende infrastruktur’.

### 4.2.1 utfordring 1: Fragmentering

En hage som skal etableres på et areal med to grunneiere, to bydeler og en aktør som drifter får kjenne på ulike former for fragmentering fra første stund. Gjennom 25 involverte aktører har prosjektet blitt kjent med ulike byråkratiske verdener, arbeidskulturer, maktstrukturer, retningslinjer og politiske bestillinger. Basert på samtaler, intervju og relevant teori tror jeg fragmentering utfordrer eierskap til Ulvenhagen som et felles byutviklingsprosjekt.

#### Fragmentering mellom etater og bydeler

Av etatene i Oslo Kommune er det kun Bymiljøetaten som har en tydelig, politisk bestilling for å jobbe med strategien for urbant landbruk i Oslo. I tildelingsbrevene 2022 for Klimaetaten, Plan- og bygningsetaten og Eiendoms- og byfornyelsesetaten nevnes urbant landbruk som middel for å bidra til bærekraftig forbruk mens tildelingsbrevene for Utdanningsetaten og Gravferdsetaten ikke nevner urbant landbruk i det hele tatt.

*Vi har et godt samarbeid med ulike etater og bydeler men alle jobber ut ifra sine egne bestillinger. Per i dag er praksisen rundt urbant landbruk avhengig av engasjement hos byråkratene (Medarbeider i Bymiljøetaten)*

Selv om det er god dialog mellom Bymiljøetaten og andre etater i samrådsgrupper for urbant landbruk, påpeker deltageren at det trengs klare, politiske bestillinger for flere etater og bydeler for å styrke arbeidet med urbant landbruk i Oslo. Også en medarbeider i Oslos senter for byøkologi beskriver ulike, politiske bestillinger som en utfordring:

*Som byøkologisk senter i Oslo merker vi bydelene jobber ulikt med urbant landbruk. Det er ulike prioriteringer i bydelene, ressurser, politiske bestilling lokalt. Å legge til rette for mer samarbeid på tvers av bydelene og flere møtepunkt mellom kommune, frivillighet og initiativtakere vil være viktig og positivt (Medarbeider i Bykuben)*

En medarbeider i Gravferdsetaten heier på prosjektet, flerbruk av gravplasser og økt biologisk mangfold. Samtidig påpeker hen at prosjekter som Ulvenhagen kan komme i konflikt med Gravferdsetatens lovpålagte oppgaver, som blant annet omfatter å sørge for tilstrekkelig arealer til gravlegging. Ved å inngå midlertidige utleieavtaler kan etaten risikere å miste gravplassareal:

*Folk som leier parseller får gjerne et eierskap til området. Gravferdsetaten utsetter seg for en risiko for å bli medieuthegt eller politisk overkjørt når vi inngår slike midlertidige kontrakter og senere må avslutte dem [...] En annen utfordring er det stadige presset om å øke arealene. Når vi har gitt lillefingeren, kan det føles som at hele armen tas (Medarbeider i Gravferdsetaten)*

Når deltageren forteller om en følelse av risiko er det tydelig at tillit mangler mellom partene. Mangel på tillit er en av barrierene for samskaping beskrevet av Meyer og Kenter (2015). Mens god kommunikasjon og fysiske møter er grunnleggende for å skape tillit (ibid), har det vært lite møter og kommunikasjon mellom Gravferdsetaten og Ulvenhagen. Gravferdsetaten har hovedsakelig fungert som kontraktspartner og det har vært lite fokus på felles forståelse for visjoner og verdier, som er en forutsetning for tillit og samskaping (Meyer & Kenter, 2015).

Videre påpeker deltageren utfordringer knyttet til sambruk av arealene, der hagen dyrkes frem side om side med Gravferdsetatens deponeringer av organisk materiale. Grove knokler er

naturlig å finne i deponimasser fra gravplasser og medarbeideren påpeker at brukere av hagen kan støte på hodeskaller. Videre fremhever medarbeideren dårlig trykk i vannsystemet på gravlunden og har derfor løftet frem behovet for at hagen ordner egen vanntilgang tidlig i prosessen. *«Jeg er generelt for flerbruk av gravplasser, men på en slik måte at kjernefunksjonen ivaretas. Flerbruk må underbygge primærfunksjonen»* (Medarbeider i Gravferdsetaten).

Selv om deltageren syns Ulvenhagen er et godt prosjekt kan det virke som om etaten ikke har tilstrekkelig insentiver til å delta, som er annen forutsetning for at samskaping skal lykkes (Ansell & Gash, 2007). Sammen med mangel på tillit kan manglende insentiver bidra til den opplevde skepsisen til å dele på ressurser som vann og areal. Ifølge Ansell og Gash (2007) kan insentiver skapes ved å formidle til aktørene hva de får ut av å delta i prosessen og få frem den offentlige verdiskapingen. Heller ikke bydelene har mulighet til å bli med i en styringsgruppe for Ulvenhagen:

*Vi har ikke ressurser til det [...] Det blir mer naturlig for bydel Bjerke, fordi hagen ligger på Bjerkes geografiske område. Men vi ønsker å holde en god dialog for å samarbeide rundt synergier, spesielt i forhold til den grønne ringen* (Medarbeider 1 i bydel Alna)

Selv om deltageren anerkjenner Ulvenhagens verdi som møtested og arbeidsgiver for ungdommer ønsker hen seg at Ulvenhagen forankres i overordnede planer som for eksempel den grønne ringen eller områdeløft for at bydelen skal kunne legitimere et større engasjement. En medarbeider i Plan- og bygningsetaten syns imidlertid det er utfordrende å sette av arealer til urbant landbruk i langsiktige planer fordi det ikke finnes noen garanti for bærekraftig drift. Det er altså en usikkerhet rundt utformingen og tilgjengeligheten av arealer som settes av til urbant landbruk. Privatisering av grøntarealer gjennom parseller strider mot prinsippene for byutvikling i Oslo, der tilgjengelige og sammenhengende grøntarealer og turveinett står sentralt.

*Hvis det fantes en driftsmetode i kommunen eller privat, som sikrer bærekraftig drift og mindre privatisering, for eksempel andelslag eller offentlig frukthage med arrangerte aktiviteter av kommunen, kunne det vært lettere å sette av arealer til urbant landbruk* (Medarbeider i Plan- og bygningsetaten)

En annen utfordring knyttet til fragmentering mellom bydeler er at bydelene organiserer og gjennomfører sommerjobb for ungdom på hver sin måte. Noen ungdommer må finne frem til hagen som arbeidsgiver på egen hånd, andre blir rekruttert, noen bydeler gir to, andre tre uker og noen 50 timer fordelt på hele sommeren etter avtale mellom arbeidsgiver og ungdommen. Dette fører til forvirring blant ungdommen og en tidsintensiv kabal for Ulvenhagen som til enhver tid må ha nok arbeidsledere, arbeidskraft og tilpasse arbeidsoppgaver.

#### Fragmentering mellom dyrkingsinitiativ

Min oppfatning er at mange dyrkingsinitiativ i Oslo i dag eksisterer helt uavhengige av eller til og med uvitende om hverandre. Som prosjektleder brukte jeg mye tid på å bygge opp et nettverk fra bunn og det var vanskelig å finne kontaktinfo til rett person og finne noen med tid til å dele erfaringer. På befaring hos parsellhagelaget på Trosterud fikk Ulvenhagen nyttig kunnskap om regler og vedtekter for å stifte forening. Et besøk hos Parkens Grøde gav innsyn i frivillig drift av en offentlig, spiselig park. Gjennom en avtale om vanning hos Grenseløse Grønnsaker ble Ulvenhagen kjent med Geitmyra skolehager og fikk gratis planter som var til overs. Helt siden oppstart har Ulvenhagen savnet en 'grønn hub' på tvers av bydeler for å realisere synergier og dele ressurser, kunnskap, og erfaring.

#### 4.2.2 Utfordring 2: Manglende infrastruktur

Ulvenhagens brede involvering av 25 aktører, hvorav 9 fra kommunen, kan indikere at det ikke finnes noen infrastruktur for urbant landbruk i Oslo. Som prosjektleder brukte jeg enorme ressurser på det byråkratiske, bygge nettverk og drive prosjektet fremover. Også lokalmiljøet som ønsker å organisere seg på frivillig basis støter på utfordringer knyttet til manglende infrastruktural.

#### Maktløst lokalmiljø

For grasrotinitiativ der lokale ildsjeler fra borettslag og menighet ønsker å starte en nærmiljøhage er veien lang og krevende fra idé til registrering i Brønnøysundregistrene (se kap. 4.1.3). Ulvenhagen forening har vært avhengig av Pådriv og kirken som infrastruktur for å tilgjengeliggjøre arealer, søke og håndtere midler og sørge for koordinering og kontinuitet i prosjektet. Et medlem av Ulvenhagen forening beskriver sin situasjon slik:

*Vi trenger ildsjeler som kan skape noe, men det er ikke tilrettelagt for at det kan skje. Alt er regulert. Du kan starte en syklubb, ikke noe mer (Medlem i Ulvenhagen forening)*

Erfaringene fra Ulvenhagen viser at selv om beboere på Ulven ønsker seg dyrkingsaktivitet har de ikke nødvendigvis ressurser og mulighet til å realisere engasjementet. Det er behov for en infrastruktur som muliggjør og stimulerer til aktivt medborgerskap (Buijs et al., 2019) i en bydel preget av omfattende transformasjon og nærings- og boligutvikling. Også kirken påpeker behovet for å støtte opp under frivilligheten: «*Frivilligheten må koordineres og dette trengs det penger til*» (Medarbeider i Oslo Bispedømme).

Dersom menigheten ikke hadde lånt ut sitt organisasjonsnummer, konto og bankkort, og Pådriv ikke hadde dedikert en praktikant til prosjektet, ville sesongen 2021 gått tapt for den lokale foreningen. Utarbeiding av kontrakt med Gravferdsetaten, organisering og betaling av jordprøver samt søknadsprosedyren hos Plan- og bygningsetaten hadde ikke vært mulig å betale og håndtere for foreningen alene. Samtidig er det ikke uproblematisk at kirken har tatt større eierskap, selv om menigheten ønsker en livssynsnøytral hage og tar avstand fra misjonsarbeid:

*Hva gjør det med prosjektet at prosjektleder er ansatt i kirken? En av utfordringene fremover blir å sikre et likeverdig partnerskap mellom menigheten, sivilbefolkningen og virksomheter og få til reell samskaping* (Medarbeider i Pådriv)

*Hvis kirken tar for mye plass, er jeg ute* (Medlem i Ulvenhagen forening)

Mens Pådriv kan fungere som nøytral arena for samarbeid kan det gi opphav til diskusjoner at økonomi og prosjektstyring ligger hos Den Norske Kirke. Hva er egentlig en livssynsnøytral hage og hvilke assosiasjoner og inntrykk kan lokalmiljøet få av dette begrepet? Hvilken rolle kan religion ha i en nærmiljøhage? Dette er spennende aspekter som utvikles i Ulvenhagen.

### Usikkerhet rundt roller

Mens Oslo Kommune er partner i Pådriv, som har inkludert kommunens strategiske mål i sin partneravtale, synliggjør intervjuene en generell usikkerhet rundt Pådrivs rolle. Dette er ifølge Pådriv selv en vanlig situasjon og beskrives også i en masteroppgave om organisasjonen (Ballestad, 2020). I tillegg til at Pådrivs rolle kan være utfordrende å kommunisere i utgangspunktet har Pådriv i Ulvenhagens tilfelle utforsket en ny tilnærming gjennom en mer aktiv deltakelse i prosjektet enn normalt. Gjennom testing av praktikantordning og mye egeninnsats fra nettverksledelsen bidro organisasjonen som aktiv drivkraft i prosjektet. Når praksisperioden var over og Pådriv måtte redusere engasjementet grunnet manglende

finansiering opplevdes det som forvirrende for menigheten, som ble oppfordret til å ta større ansvar.

*Det er på den ene siden bra at Pådriv har vært mer enn en pådriver og koordinator, men det har også skapt forvirring rundt hvem som eier dette mest og skal dra i det. I januar var Pådriv plutselig ute og det ble et brått skifte. Samtidig var dette bra fordi det ble tydelig at kirken må ta eierskap og vi fikk fortgang på det fordi prosjektet nå lå i kirkens system. Da var det lettere å hente ut penger (Medarbeider i Oslo Bispedømme)*

Som del av kritisk selvanalyse i aksjonsforskning har jeg stilt meg spørsmålet om egen innsats har stått i veien for en mer naturlig prosess der eierskap i menigheten og bydelene sakte bygges opp. Eierskap til plattformen er en av komponentene i modellen for samskaping av Ansell og Gash (2007) og beskrives blant annet som en felles forståelse for gjensidig avhengighet. Mens jeg dro i gang prosjektet nokså *uavhengig* av menighetsrådet og en bredere forankring i kirken kan prosessen for eierskap i kirken ha blitt utfordret. Samtidig melder alle deltagerer fra kirken om høy turn-over og dårlig kommunikasjonsflyt, som kan hindre tillit som igjen er en forutsetning for eierskap (Ansell & Gash, 2007). Også andre aktører ser at Ulvenhagen i stor grad har vært personavhengig og sikter til min innsats som praktikant.

Etter endt praksisperiode hadde kirken dermed et behov for bedre forankring internt og klare rollefordelinger som ble gitt i andre aksjonssyklus gjennom revidering av prosjektmandat og etablering av styringsgruppe (se figur 3.2). At det ble lettere for kirken å engasjere seg når ansettelsen av prosjektleder skjedde i deres systemer viser også en form for fragmentering, der penger ikke lett kan vandre fra en virksomhet og inn i en nøytral samskapingsplattform. Å tilpasse seg et samskapingsregime kan være en utfordring for mange aktører som ikke er vant med å jobbe på denne måten (Ansell & Gash, 2007).

Også bydelene viser ulike oppfatninger av egen rolle for byutvikling. Mens bydel Bjerke utforsker en proaktiv rolle ved å være partner i Pådriv-prosjekter som Vollebekk Fabrikker<sup>10</sup>

---

<sup>10</sup> Vollebekk fabrikker er et byutviklingsprosjekt som tar i bruk ubrukte lokaler for å stimulere til bærekraftig byutvikling hvor sirkulær økonomi, sosialt entreprenørskap og nabolaget fremmes.

og Startblokka<sup>11</sup>, sitter i arbeidsgrupper og deltar på Pådriv-samlinger fremhever bydel Alna sin rolle som tilrettelegger: «*En styringsgruppe er utenfor min rolle, det blir en veldig styrende rolle*» (Medarbeider 1 bydel Alna). Gjennom tett dialog med tre ulike bydeler har jeg observert og håndtert ulike tilnærminger til roller og ulike erfaringer med samskaping. Ifølge Ansell og Gash (2007) kan tidligere deltakelse i samarbeid påvirke om samskaping lykkes. Med andre ord har arbeidskultur i bydelene en påvirkning på utviklingen av urbant landbruk i Oslo.

### Arbeidsgiveransvar

Arbeidsgiveransvar for ungdommer i sommer- og deltidsjobb er en utfordring for Ulvenhagens drift. Sesongen 2022 kunne hverken NAV, bydel Alna eller bydel Grorud ansette tre spesifikke ungdommer fra forrige sesong selv om lønn dekkes av prosjektmidler. Retningslinjene i NAV og bydelen tillater ikke ansettelse av ungdommer som har fått jobb gjennom bydelen tidligere – samtidig er det nettopp erfaringen og eierskapet disse ungdommene har til Ulvenhagen som trengs for å skape ungdomsledere som kan ta imot nye ungdommer, både i sommerferien og gjennom hele dyrkesesongen. Også for menigheten er arbeidsgiveransvaret en utfordring og hittil har de kun ansatt ungdommer ved hjelp av honorar der arbeidsgiveransvaret unngås. Dette begrenser arbeidstimene til ungdommene per år. Retningslinjer og byråkrati nevnes ikke av hverken Meyer og Kenter (2015) eller Ansell og Gash (2007) som utfordringer for samskaping men det gjør derimot innstilling til og evnen til å tilpasse seg samarbeid. En medarbeider i bydel Alna påpeker at det mangler ressurser for arbeidsledelse i tilknytning til ungdommer i sommerjobb:

*Det må settes av ressurser til å ta arbeidsgiveransvar og ivareta arbeidsledelse dersom tjenester i bydeler og etater virkelig skal kunne prioritere det - ikke kun lønnsmidler til ungdommene. Allerede pressede tjenester har oppgaver som ikke kan utsettes, selv om tjenestene skulle ønske å bidra mer* (Medarbeider 2 i bydel Alna)

Samtidig viser utfordringene med arbeidsgiveransvar og erfaringene fra Ulvenhagen at det er sårbart å basere hagens drift på ungdomsjobber. Ulvenhagen er avhengig av arbeidskraft som er kjent med både hverandre, hagen og utstyret for å drive effektivt, men det er vanskelig å knytte ungdommer til hagen over lengre tid på grunn av arbeidsgiveransvar. Ved å se

---

<sup>11</sup> Startblokka er et sted du kan starte noe nytt - din egen arbeidsplass, nabolagsaktiviteter eller arrangementer.

sommerjobb for ungdom i en større sammenheng kan flere synergier utnyttes, grønne ungdomsjobber skapes og strategien for urbant landbruk til Oslo Kommune realiseres.

### Kontinuitet og finansiering

Mens Pådriv som fasilitator har sørget for noe kontinuitet i prosjektet, er kontinuitet en utfordring for Ulvehagen på flere måter. Et komplekst, finansielt støtteapparat med kort tidshorison, en fulltidsstilling som kun er finansiert ett år frem i tid, usikkerhet rundt 'faste' ungdommer og stadig utskiftning av arbeidsstab i kirken påvirker kontinuitet i engasjement og drift.

Mens Ulvehagen har fått tilstrekkelige midler til etablering, omfatter ingen støtteordninger midler til drift. Videre er landskapet av støtteordninger uoversiktlig, komplekst og tidkrevende å orientere seg i. Selv om Ulvehagen har fått tilstrekkelige midler til etablering er disse sesongbasert og usikkerheten rundt fremtidig finansiering er stor. Til sammen gir disse elementene lite forutsigbarhet for Ulvehagen. Bymiljøetaten selv melder også om utfordringer knyttet til kontinuitet rundt arbeidet med urbant landbruk. Etaten har i dag én ansatt i avdeling for urbant landbruk og ingen bevilgninger for å jobbe med strategien for urbant landbruk i 2022.

Forankringen innad i kirkeapparatet har vært utfordret både av nytenkning, hyppig utskiftning av arbeidsstab, en historie med sammenslåing av to menigheter og dårlig kommunikasjonsflyt: «Når folk i menighetsrådet er byttet ut ti ganger, og ildsjelene som pushet på grønn menighet er borte, er det noen som da husker at vi er en grønn menighet?» (Medarbeider 1 ØAH menighet). Med andre ord har eierskapet kommet og gått med



Figur 4.8 - Anne Berit, tidligere sogneprest i ØAH menighet åpner Ulvehagen 2021. Noen uker senere ble ny sogneprest ansatt.

enkeltpersoner og alle tre medarbeidere i kirken påpeker at menighetsrådet ikke ble tilstrekkelig involvert fra start. Mens jeg startet samarbeidet med én sogneprest høsten 2021, jobbet jeg med ny sogneprest våren 2022 og



ny diakon i løpet av sommeren (se figur 4.8). Videre var daværende menighetssekretær en sentral operativ og administrativ støtte for Ulvenhagen. En annen medarbeider i Oslo Bispedømme har også vært en viktig pådriver av prosjektet, som har byttet arbeidssted.

Intervjuene avdekker at kontinuitet i engasjementet i kirkeapparatet er en av utfordringene for Ulvenhagen i disse dager. Samtidig har kirken etablert en styringsgruppe for Ulvenhagen der både menighetsråd, daglig leder og diakon er representert og skal sørge for bedre forankring og god kommunikasjonsflyt mellom de ulike instansene i kirken. Menigheten har ansatt prosjektleder for Ulvenhagen i fulltidsstilling og svarer dermed sterkt på utfordringene knyttet til kontinuitet.

### Multifunksjonalitet

Som prosjektleder for Ulvenhagen måtte jeg dele opp arbeidskapasiteten på det agronomiske, det sosiale, samt prosjektstyring og økonomi. Jeg fikk kjenne på multifunksjonaliteten og tverrfagligheten i urbant landbruk gjennom mange ulike arbeidsoppgaver og koordinering av aktører med ulike interesser og fagfelt. Selv om regjeringen fremhever tverrsektoriell integrering som forutsetning for å lykkes med urbant landbruk i Oslo (Departementene, 2021a), vurderes ikke urbant landbruk i nasjonale strategier for utdanning, folkehelse eller byutvikling (Helse- og omsorgsdepartementet, 2021; Kommunal- og distriktsdepartementet, 2019; Kunnskapsdepartementet, 2021). Dette tyder på en manglende tverrsektoriell integrering av urbant landbruk i praksis og underbygges av mine erfaringer der ulike kommunale aktører viser usikkerhet rundt roller og ansvarsforhold knyttet til Ulvenhagen.

Ettersom det var mange involverte aktører i Ulvenhagen brukte jeg mye tid på koordinering og kommunikasjon. Når tiden ble knapp prioriterte jeg oppgaver knyttet til det sosiale som å sørge for gode arbeidsforhold for ungdommene og oppgaver knyttet til nettverksbygging. Selv om jeg som plantevitenskapsstudent hadde tilgang på mye kunnskap rundt matproduksjon, nedprioriterte jeg å utarbeide en strategisk plan for dyrking i Ulvenhagen. Etter refleksjon tror jeg valget var et resultat av at det sosiale har vært en viktig bærebjelke for finansiering samt at relasjoner og nettverk har vært en viktig ressurs for drift. Bydelene fremhever de sosiale aktivitetene og levende møteplasser som store motivasjoner for arbeid med, og støtte av, urbant landbruk (Medarbeidere i bydel Alna og Bjerke). Også medarbeider i Bymiljøetaten påpeker at penger til dyrkingsinitiativ ofte kanaliseres fra sosiale formål og at de må «*jobbe for at det sosiale aspektene ikke overskygger det grønne*» (Medarbeider i Bymiljøetaten). Multifunksjonaliteten i urbant landbruk er en styrke som gjør at urbant landbruk kan svare på

komplekse klima- og byutviklinsspørsmål men krever også ressurser innenfor ulike fagfelt og sektorer.

For Ulvenhagen har det ikke vært noen åpenbar eller enkel mulighet for å motta sertifiseringer eller integreres i det urbane matsystemet. Forskning viser at utfordringer knyttet til sertifisering fører til at mange initiativ fokuserer på de sosiale dimensjonene av urbant landbruk fremfor matproduksjon (Thomaier et al., 2015). Det er ofte juridiske eller byråkratiske forhold som påvirker produksjonsmetoder og markedsføring i urbant landbruk (ibid). En medarbeider i bymiljøetaten påpeker under intervju at urbant landbruk ikke er integrert i det urbane matsystemet. Urbant landbruk nevnes heller ikke i regjeringenes strategier for matproduksjon (Departementene, 2021b; Utenriksdepartementet, 2012), som er urovekkende i lys av dagens krigføring og klimaendringer.

### 4.3 Muligheter

Mens driften av Ulvenhagen 2021 var avhengig av en student finansiert med prestelønn er situasjonen i dag en fulltidsstilling for prosjektleder for Ulvenhagen ansatt av kirken og en styringsgruppe fasilitert av Pådriv. Det har skjedd mye på 1,5 år med mye engasjement, vilje og handlekraft i Den Norske Kirke, lokalbefolkningen, kommunen og Pådriv. Jeg har kategorisert muligheter for drift under de overordnede temaene ‘samskaping’ og ‘felles infrastruktur’.

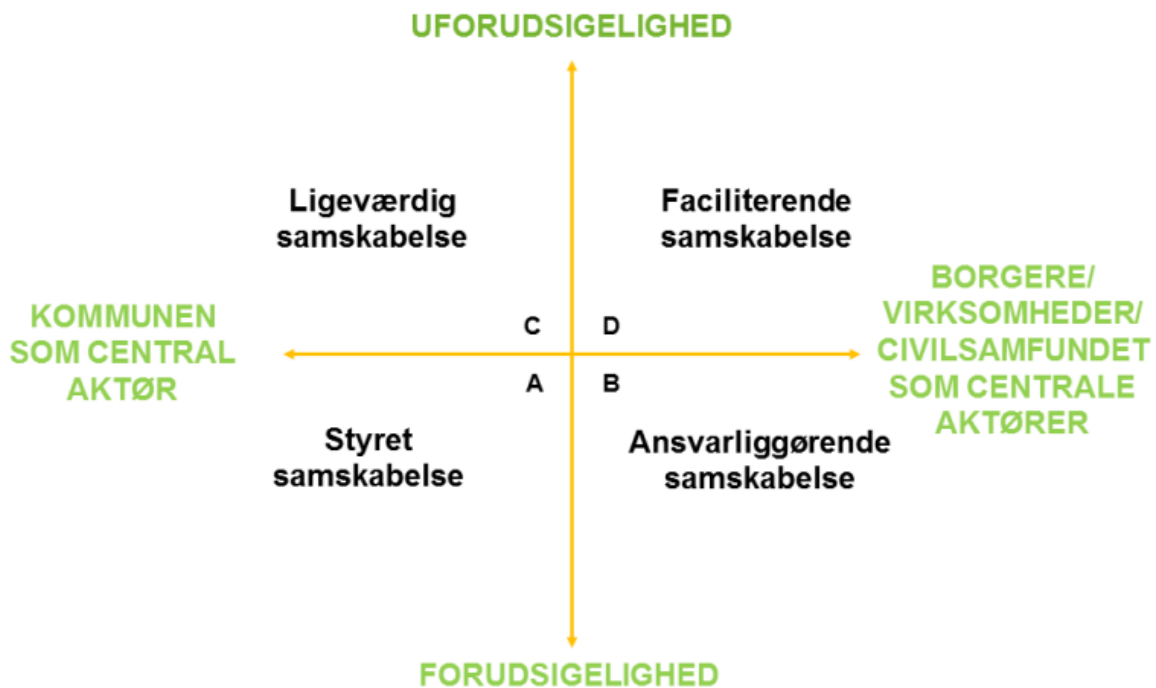
#### 4.3.1 Mulighet 1: Samskaping

En mulighet for videre drift er å bygge på tilnærmingen Ulvenhagen har fulgt siden start; samskaping mellom sivilbefolkningen, offentlige og private aktører. Ulvenhagens første sesong viser at det finnes lokalt engasjement og behov for en infrastruktur som muliggjør og stimulerer til samskaping.

#### Likeverdig samskaping

For Ulvenhagen fungerer Pådriv som en plattform for samskaping mellom lokalbefolkning, Den Norske Kirke og kommunen. *Samskaping* er en form for interaktiv samfunnsstyring og defineres her som en ikke-hierarkisk prosess der samfunn og økonomi styres mot felles mål (Ansell & Torfing, 2022; Røiseland & Vabo, 2016). I praksis har samskapingen i Ulvenhagen tatt form av at aktørene sammen har utarbeidet et prosjektmandat med felles visjon, budsjett og fremdriftsplan. Denne prosessen har vært fasilitert av Pådriv, som har sørget for transparens og stadig inviterer relevante aktører inn i prosessen. Fra myndighetenes

perspektiv baserer samskaping seg på at private og sivile samfunnsaktører anerkjennes som ressurser og verktøy for utforming og gjennomføring av politikk (Ansell & Torfing, 2022). Ulrich (2016) kategoriserer samskaping etter myndighetenes grad av styring i forhold til borgere, virksomheter og sivilsamfunnet (se figur 4.9).

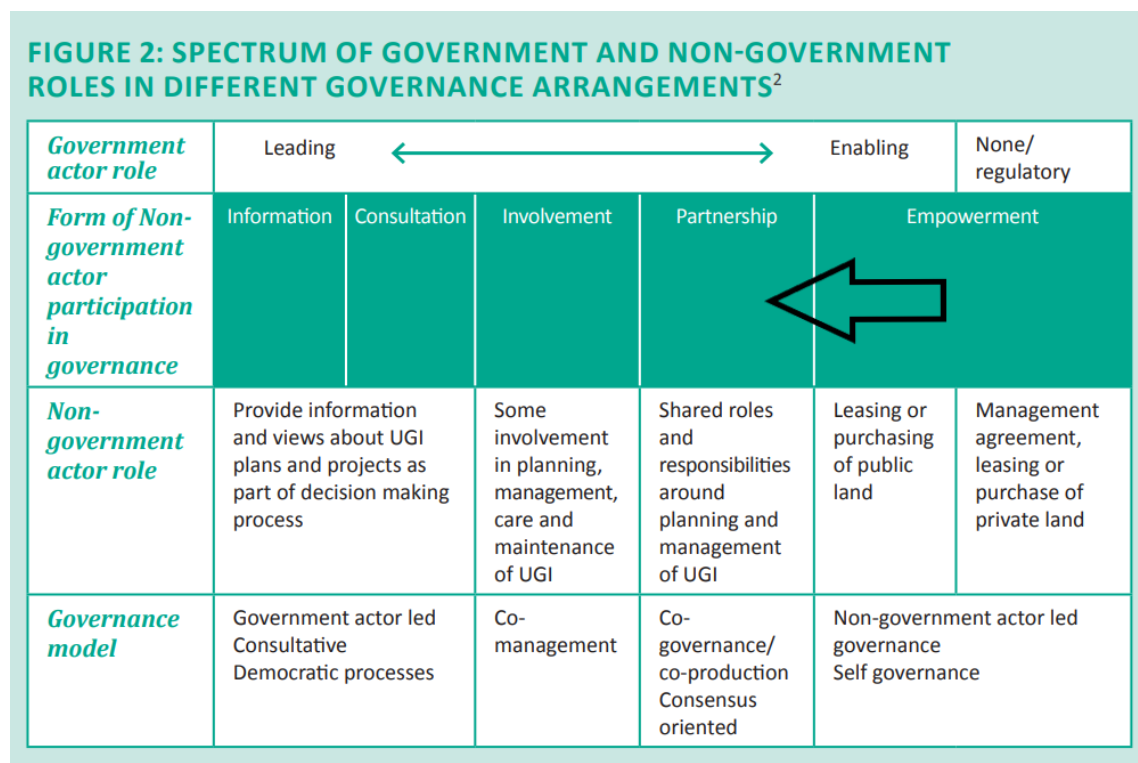


Figur 4.9 - Samskaping kan tilpasses myndigheters og de ulike initiativenes behov (Ulrich, 2016)

Pådriv sin typiske rolle for *fasiliterende samskaping* beskrives i dette rammeverket som en prosess der borgere og virksomheter leder samskapingen rundt et bord mens myndighetene (her: Pådriv) står ved siden av bordet som fasilitator (Ulrich, 2016). For Ulvenhagen har Pådriv testet en mer aktiv rolle, blant annet gjennom meg som praktikant, slik at prosessen bedre beskrives med *likeverdige samskaping*. Etter at Pådriv koblet meg på prosjektet, satt organisasjonen rundt samme bord med sivilbefolkning og virksomhetene og ledet prosessen for samskaping uten å ha noe ambisjon om å påvirke utfallet. Typisk for likeverdige og fasiliterende samskaping har utfallet hele veien vært *ukjent* (Ulrich, 2016). Prosessen har vært preget av *uforutsigbarhet*, noe som omfavnes i Ulvenhagens mandat gjennom «piloting, testing og feiling» samt prosjektets visjon som fastslår at lokalmiljøets rådende behov og ressurser skal være premissgivende (se vedlegg 1). Sommeren 2022 er det fortsatt Pådriv som fasiliterer styringsgruppen der samskaping mellom kirken, lokalbefolkning og andre relevante aktører foregår.

### Tilrettelegging gjennom ledelse

Ulvehagen forening har engasjement, men lite tilgjengelige ressurser for å håndtere kompleksiteten, byråkratiet og de ulike aktørene i prosjektet. «*Ulvehagen hadde ikke blitt noe uten en praktikant fra Pådriv. Det har vært kjempevanskelig. Det dreper skapergleden og engasjement*» (Medlem i Ulvehagen forening). Det er lokalbefolkningens evne til å organisere seg som påvirker om en ledende eller tilretteleggende rolle fra myndighetene er hensiktsmessig for samskaping (Jahrl et al., 2021). Alle etater og bydeler involvert i Ulvehagen har beskrevet sin rolle som *tilretteleggere*. En EU-studie med 11 land beskriver ulike roller myndigheter kan ha for styring av grønn infrastruktur i byer (Ambrose-Oji et al., 2017). For Ulvehagen er etater og bydeler tilretteleggere ved å gi finansiell støtte, tillate leie av arealer og være sparringspartnere. Styringssettet kan derfor beskrives som svært tilretteleggende, der selvstyring er forventet av initiativet (se figur 4.10).



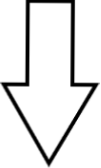






Figur 4.10 - Ulvehagen har behov for en mer ledende rolle fra myndighetene (følg innsatt pil) og ønsker seg et partnerskap med bydeler, etater og andre relevante virksomheter. Rammeverk fra Ambrose-Oji et al. (2017).

I følge Ambrose-Oji et al. (2017) skal den tilretteleggende rollen myndigheter har hatt for Ulvehagen være ‘empowering’, altså styrkende, for sivilbefolkningen. I praksis viser Ulvehagen at en tilretteleggende rolle *ikke* styrker sivilbefolkningen, men heller hindrer befolkningen i å påvirke sitt lokalmiljø. Selvstyring er ikke et bærekraftig styresett for

Ulvenhagen på grunn av manglende ressurser i sivilbefolkningen, et komplekst område og krevende prosesser (se utfordringer, kap 4.2.2). Typisk for områder med høye levekårsutfordringer og sosiokulturell diversitet, er det behov for at myndighetene sikrer en inkluderende prosess for samskaping og aktivt medborgerskap (Buijs et al., 2019; Oslo Kommune, 2022a). Ulvenhagen trenger et skifte fra en svært tilretteleggende til en mer proaktiv og ledende rolle fra myndigheter, der ansvaret for kontinuitet, prosjektstyring og samskaping deles mellom initiativet og myndighetene (følg pilen i figur 4.11). Tilrettelegging for Ulvenhagen kan med andre ord skje gjennom ledelse.

Som blant annet en casestudie fra Sveits viser, betyr en mer ledende rolle fra myndighetene i urbant landbruk ikke nødvendigvis å styre ovenfra og ned (Jahrl et al., 2021). Selv om myndighetene initierer og styrer prioriteringer og temaer, kan de fungere som et nettverk og som formidler mellom sivilbefolkning og andre aktører, støtte grasrotinitiativer og gi mer makt til sivilbefolkningen etter etablering. I et partnerskap kan myndigheter initiere og fasilitere samskaping og aktivt medborgerskap (Buijs et al., 2019). Gjennom aktivt medborgerskap i urbant landbruk kan myndighetene stimulere til eksperimentering og innovasjon, samhold i lokalmiljøet og flere og bedre grønne byområder (Buijs et al., 2019). Samtidig som institusjonaliserte former av urban landbruk har vist seg som spesielt robuste og bærekraftige (Heuschkel et al., 2017) påpeker Prove et al. (2016) en manglende forståelse for dynamikkene mellom urbant landbruk og institusjonell styring. Casestudier fra Polen og Belgia viser at urbant landbruk ikke profiterer av en styringsstrategi som kun stimulerer til institusjonalisering (ibid). Prove et al. (2016) fremhever behovet for nyansert forskning som undersøker styringsstrategi i forhold til initiativenes kontekst. For Ulvenhagen finner denne studien et behov for økt grad av institusjonalisering der myndigheter mobiliserer sosial kapital. (se figur 4.11). Ifølge rammeverket til Ambrose-Oji et al. (2017) har Ulvenhagen et behov for 'Co-governance' og 'Co-management' der myndighetene for eksempel kan inngå et partnerskap med grasrotinitiativet (se figur 4.11).

**FIGURE 3: TYPOLOGY CHARACTERISING DIFFERENT KINDS OF ACTIVE CITIZENSHIP APPROACHES IN UGI GOVERNANCE**

<i>Governance model</i>	<i>Active Citizenship approach</i>	<i>Description</i>
<p><b>Non-Government led approaches</b></p> 	<p><b>Grassroots initiatives</b></p> 	<p>Relatively small scale initiatives, focused on a specific site, usually located on public or municipal land. Initiatives are normally started and maintained quite autonomously by local residents. Serve citizen and community objectives.</p>
	<p><b>Organisation initiated grassroots initiatives</b></p> 	<p>NGOs or social enterprises mobilise active citizenship and community action. Usually conducted on public or municipal land, or on land with public access. There is power sharing between the organisation and citizens and there may be some coordination with municipalities. Serve citizen and community objectives. May serve strategic municipal objectives.</p>
	<p><b>Green Hubs</b></p> 	<p>Experimental, creative coalitions of public and private organisations, social enterprises, businesses and citizens building networks and creating knowledges to develop UGI on public and private land that serves community and municipal objectives.</p>
<p><b>Co-governance</b></p>	<p><b>Co-governance</b></p> 	<p>Partnerships between citizens or citizen organisations and municipalities with power being shared between those involved. Usually located on municipal land and may involve additional public assets. Sites may be large as well as small. Serves municipal as well as citizen and community objectives.</p>
	<p><b>Green Barter</b></p> 	<p>Businesses develop and/or maintain green space in exchange for a formalised right to use the values of those spaces for business purposes and profits. May involve small as well as medium sized sites. Serves municipal as well as business objectives. May serve community objectives.</p>
<p><b>Government led processes and co-management</b></p>	<p><b>Municipalities mobilising social capital</b></p> 	<p>Municipality led initiatives which invite grassroots and individual citizens to participate in strategic or site level actions, which may be about consultation and information sharing, involvement in planning, or contributions to management and maintenance (i.e. place keeping) of green spaces. Primarily serves municipal objectives, but also serves community and citizen objectives.</p>

Figur 4.11 - Ulvenhagen har behov for et skifte der myndighetene bidrar til å mobilisere sosial kapital og muliggjøre aktivt medborgerskap (følg innsatt pil). Rammeverk fra Ambrose-Oji et al. (2017).

### Partnerskap gjennom styringsgruppe

Aktiv deltagelse i dyrkingsinitiativet er en av måtene myndigheter kan stimulere til aktivt medborgerskap på (Ambrose-Oji et al., 2017). Ulvenhagen har invitert myndigheter til styringsgruppe men opplever en skepsis til å delta. Mens «*det kan være en utfordring for kommunen å slippe lokalmiljøet fri*» (Medarbeider 1 ØAH menighet) og «*utfordrende å jobbe på nye måter*» (Medarbeider i Pådriv) viser Ulrichs rammeverk at samskaping kan tilpasses myndigheters behov (se figur 4.9). Samtidig må myndighetene håndtere uforutsigbarheten beskrevet av Ulrich (2016) som krever at det gis rom for fleksibilitet, autonomi, testing og feiling i politiske bestillinger og i kommunens arbeidskultur.

*Pådriv er ofte vitne til silotenkning. Det er få som tør å eksperimentere i et prosjekt for å teste ut hva som er mulig. Ansatte i kommunen trenger å få lov og mandat til å jobbe med innovasjon (Medarbeider i Pådriv)*

Også Bymiljøetaten fremhever det innovative aspektet i urbant landbruk: «*Urbant landbruk er innovasjon*» (Medarbeider i Bymiljøetaten). Europeiske studier viser hvordan urbant landbruk har bidratt til nye former for samarbeid mellom sivilbefolkning og myndigheter hvor desentralisering av makt, flernivåstyring og samskaping har bidratt til en mer bærekraftig by (Borgström, 2019; Buijs et al., 2019; Certoma et al., 2020). Den Norske Kirke har drevet innovasjon gjennom Ulvenhagen; I løpet av én sesong har et noe tungt og tregt kirkeapparat funnet muligheter for å ansette en plantevitenskapsstudent med prestemidler, etablere en styringsgruppe med Pådriv og lokalmiljøet, skape en egen fulltidsstilling for urbant landbruk og finansiere en nærmiljøhage som først og fremst tjener andre enn kirkens medlemmer. «*Er Ulvenhagen en måte å være kirke på? Jeg tror det. Det betyr ikke at alle i hagen skal bli med i kirken*» (Medarbeider 1 ØAH menighet). I et område preget av transformasjon utforsker kirken nye måter å være kirke på. Strategien 'Kirken i Hovinbyen' oppfordrer til å fremme trivelige lokalmiljø samt å eksperimentere og utvikle det kirkelige arbeidet slik at Den Norske Kirke kan være bevegelig, tilgjengelig, synlig, relasjonell og bærekraftig (Oslo Bispedømme, 2019). En deltager beskriver kirkens motivasjon for Ulvenhagen slik: «*Ulvenhagen er større enn kirken selv. Dette handler om mer enn å telle medlemmer og oppstår gjennom et genuint engasjement for lokalmiljøet, klima og miljø*» (Medarbeider i Oslo Bispedømme). Her er vilje og engasjement og en stående invitasjon til bydeler og etater til å bli med i en styringsgruppe, slik som Ambrose-Oji et al. (2017) foreslår for myndigheter som ønsker å utforske samskaping. Ved å danne et partnerskap med Ulvenhagen kan bydeler, etater, den lokale foreningen og menigheten utforske *likeverdig samskaping* beskrevet av Ulrich (2016), der alle sitter rundt samme bord.

#### 4.3.2 Mulighet 2: Felles infrastruktur

For å omfavne det urbane landbrukets multifunksjonalitet som matprodusent, sosial aktør, læringsarena og grøntareal trengs en infrastruktur som kan forene ulike virksomheter, sektorer og fag. I mangel av en infrastruktur for urbant landbruk i Oslo har Pådriv og menigheten drevet utviklingen av Ulvenhagen sammen med lokalmiljøet. «*Pådriv har fungert bra som nettversskaper, de har masse ressurser i form av folk de kjenner og kan dra i de riktige trådene*» (Medlem i Ulvenhagen forening). Når prosjektet nå skal stake ut veien mot

bærekraftig drift ser vi et behov for en infrastruktur som kan muliggjøre og stimulere til videre samskaping og aktivt medborgerskap. Det er behov for en sterkere forankring hos bydelene, som kan bidra med verdifull informasjon om lokalmiljøets behov og ressurser. Prosjektet har siden start savnet et «grønt nettverk» der erfaringer, kunnskap og ressurser for urbant landbruk kan deles. En mulighet for videre drift er å bygge opp et slikt nettverk og infrastruktur sammen med relevante aktører.

### Mosaikkstyring

Mosaikkstyring anerkjenner diversiteten i byens innbyggere og grønne rom som et nettverk av mosaikker og foreslår å drifte de ulike initiativene ved hjelp av aktivt medborgerskap og et desentralisert styringssett (Buijs et al., 2019). Ved å knytte ulike aktører sammen gjennom horisontal og vertikal integrering svarer mosaikkstyring på utfordringene beskrevet av en medarbeider i Oslos senter for byøkologi:

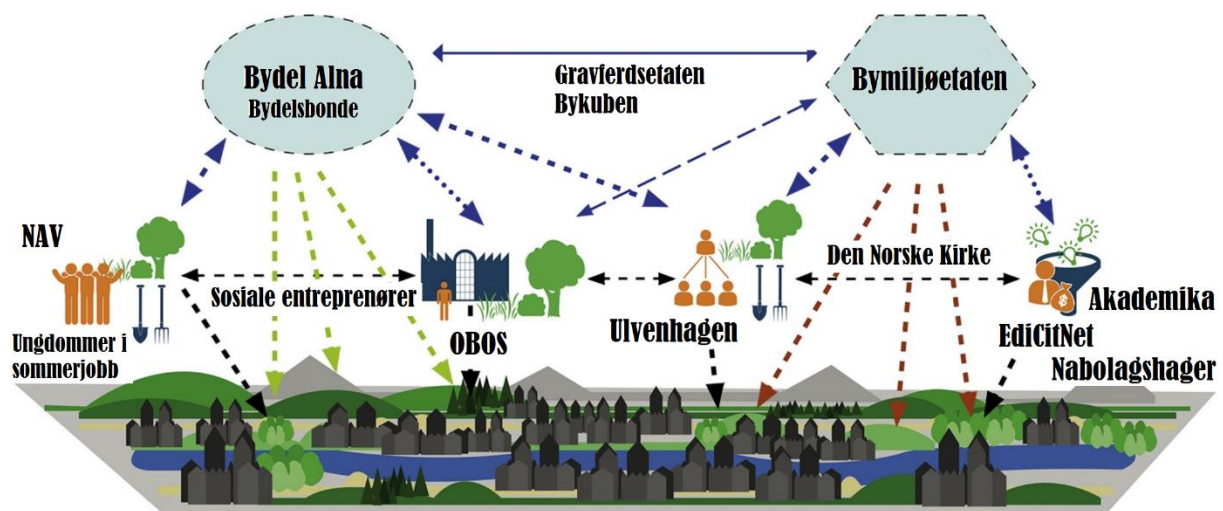
*Hvis Oslo Kommune skal levere på bærekraftmålene på sikt, trenger vi å systematisere og samkjøre bedre mellom de ulike satsingene. Det er ofte sånn at de som jobber med parkforvaltning eller urbant landbruk ikke nødvendigvis jobber med arbeidssyssel. Det er stort potensiale med flere synergier i Oslo (Medarbeider i Bykuben)*

Systematisering og samkjøring av ulike satsninger bør ifølge Buijs et al. (2019) gjøres ved å kombinere langsiktige strategier med lokale, fragmenterte og uformelt engasjement i lokalmiljøene for å realisere potensialet i aktivt medborgerskap. Mosaikkstyring innebærer flernivåstyring, som antar at desentralisert makt er mer effektivt for gjennomføring av politiske tiltak enn sentralisert makt (Store Norske Leksikon, 2021).

I Stockholm brukes flernivåstyring for å svare på byens komplekse utfordringer knyttet til urbanisering og klima (Borgström, 2019). En studie viser at byens desentraliserte styringssett har stort, transformativt potensiale men er hindret av fragmentering mellom aktører og sektorer samt kortsiktigheten i det finansielle støtteapparatet (Borgström, 2019). I Danmark har mosaikkstyring bidratt til mer tilgjengelig og bedre driftet grøntstruktur, men samarbeid med sivilbefolkningen er ikke forankret i strategier, er tidkrevende og kommer gjerne i tillegg til myndighetenes primære oppgaver (Gentin et al., 2022). Dette fører til en stor variasjon i måten kommuner jobber med grønn frivillighet; noen er skeptiske til det, andre omfavner det.



Figur 4.12 viser hvordan mosaikkstyring kunne sett ut i Ulvenhagens kontekst med noen sentrale aktører som eksempel. De blå pilene illustrerer hvordan myndighetene sikrer vertikal og horisontal integrasjon av politikk, som for eksempel ønsket økologisk fokus (Buijs et al., 2019). Mens det er direkte samarbeid mellom de ulike instansene i myndighetene, og mellom myndighetene, sivilbefolkningen og virksomheter er det også direkte samarbeid mellom aktørene på 'bakkeplan'. Den vertikale integreringen av bydel og initiativet kan for eksempel skapes ved at bydelene er med i styringsgruppen i initiativet, slik som Ulvenhagen har invitert bydel Alna og Bjerke. Buijs et al. (2019) påpeker utfordringer knyttet til myndigheters involvering i grasrotinitiativ som kan være at lokalbefolkningens interesser ikke går overens med myndighetenes strategier og prosesser eller at lokalbefolkningen kan ha en motvilje mot å tilpasse seg myndigheter og deres objektiver. For Ulvenhagen har ideen om felles styringsgruppe sprunget ut ifra et ønske fra grasrotinitiativet som ser et behov for samskaping med myndighetene og utfordringene over har hittil ikke vært et problem. Likevel kan utfordringer oppstå dersom en styringsgruppe med myndighetene blir etablert og samarbeidet utvikler seg.



Figur 4.12 – Rammeverk for mosaikkstyring av Buijs et al. (2016) anvendt i Ulvenhagens kontekst.

Gjennom horisontal integrering kan for eksempel koordinatorene av sommerjobb for ungdom, dyrkingsinitiativene og ungdomsaktører som Kompass & Co<sup>12</sup> og Lif Laga<sup>13</sup> bidra til gode arbeidsplasser for ungdom med bærekraftig drift. Ulvenhagen har i sitt prosjektmandat foreslått et spleiselag med alle relevante aktører fra bydeler til eiendomsutviklere og

<sup>12</sup> Kompass & Co er en sosial entreprenør som skaper mestringsarena for barn og unge gjennom miljøvennlige aktiviteter og sysselsetting.

<sup>13</sup> Lif Laga er en sosial entreprenør som skaper ungdomskraft og fremtidstro gjennom å høste og bruke epler som ikke ellers ville blitt brukt.

menigheten. Forutsigbar, jevn finansiering, dedikering av stillingsprosjekter og deltagelse i styrings- eller arbeidsgrupper er måter myndigheter og andre aktører kan engasjere seg på.

### Grønne ungdomsjobber

Et eksempel på hvordan mosaikkstyring kan fungere er ungdomsjobbene i Ulvenhagen. Gjennom nyskapende samarbeid med NAV var det mulig for Ulvenhagen å ta imot dyrkingsmotiverte ungdommer og utover dette skape ungdomsledere. Gjennom en god rekrutteringsprosess hos NAV og lederworkshop i regi av Kompass & Co kunne ungdommer fungere som ledere for andre ungdommer og hagen kunne håndtere i underkant av 60 betalte ungdomsjobber. Videre forlenget NAV sommerjobben for to ungdommer for å sikre drift av hagen ut sesongen samtidig som menigheten ansatte to.

Ungdommer i sommerjobb viser at 'det sosiale' og 'det grønne' er en kombinasjon med mange synergier. Bykuben har et samfunnsoppdrag om å involvere byens innbyggere i det grønne skifte og heier på prosjekter som Ulvenhagen: «*Urbant landbruk er en unik mulighet for å tilby ungdommer deltidsjobb gjennom hele året*» (Medarbeider i Bykuben). Et viktig funn fra spørreundersøkelsen og erfaringene fra sommeren er at ungdommer fungerer som arbeidsledere for andre ungdommer. 83% av ungdommene som deltok i undersøkelsen nevner at de har lært om kommunikasjon, samarbeid eller ledelse. Dette kommer spesielt godt frem i disse sitatene fra undersøkelsen:

*Jeg har lært masse om det å være en god leder og ta ansvar. Det å klare å være direkte og samtidig hjelpe og veilede de du har ansvaret for. Også og kunne tilrettelegge en viss frihet for valg av hva folk har lyst til å gjøre, og utnytte deres ferdigheter (Ung1)*

*Arbeidslederrollen ga meg et ekstra ansvar for å passe på at folk hadde noe å gjøre, og at de trivdes med det de gjorde, samt at de kunne ha noen å henvende seg til om de trengte det [...]Å være arbeidsleder spilte en større rolle i at det ga meg en større ansvarsfølelse enn normalt, og dermed jobba jeg kanskje litt ivrigere (Ung2)*

*Enkelte dager kan være litt vanskelig å jobbe, fordi alle kjenner ikke hverandre fra før av, men etterhvert vil det gå bedre å jobbe med de nye. Det å være leder er læringsrikt pga. at du har et eget team der du lærer de bort nye ting som de kan evt lære bort det videre, og at du lærer selv hvordan, det er å være en leder (Ung3)*

Gjennom Pådriv-nettverket ble jeg koblet med Kompass & Co som la mye av grunnlaget for vellykkede ungdomsjobber. Workshop og teambuilding sørget for et godt arbeidsmiljø og koblingen med Kompass & Co var derfor sentralt for driften 2021. Erfaringene fra Ulvenhagen viser at tverrsektorielt samarbeid, her mellom NAV, Kompass & Co og initiativet, gir gode resultater og dette kan stimuleres gjennom rammeverket for mosaikkstyring (se figur 4.12).

At konseptet 'ungdomsledere' har fungert viser også den generelle positivismen i muntlige tilbakemeldinger i løpet av sommeren. De aller fleste ungdommer har gitt tilbakemelding om at de er fornøyde med oppgaver og innsats og har hatt en fin tid i Ulvenhagen. Dette underbygges også av artikkelen til Klimaetaten (se vedlegg 4), der tre av ungdommene ytrer seg positivt om tiden i Ulvenhagen. Videre jobbet noen av ungdommene frivillig gjennom hele sommerferien. Ungdommene har kommet med egne ideer til hagen og menighetshuset, initiert sosiale sammenkomster på kveldstid og ytret ønske om å starte en ungdomsklubb. Undersøkelsen viser at 89% ønsker mer sosiale aktiviteter i hagen slik som vaffelcafe eller ulike typer sport, derav er fotball mest nevnt.

### Bydelsbønder

En bydelsbonde kunne vært linken mellom myndigheter og Ulvenhagen og sikre kravene fra mosaikkstyring om kontinuitet, en inkluderende prosess for samskaping og ønsket økologisk fokus (Buijs et al., 2019). Oslo har allerede to bydelsbønder, men disse er knyttet opp mot prosjekter som områdeløft, ungdomsjobber eller barnehager som begrenser mulighetene deres til å se helhetlig på urbant landbruk og bygge opp en tverrsektoriell infrastruktur. Mens bunnlinjen til bydelsbonden i Grünerløkka er matproduksjon til barnehager, står bydelsbonden i Gamle Oslo friere til å dyrke byen. Nylig vant bydelen en internasjonal pris for 'beste generelle, spiselige bytilnærming' (Drægni, 2022). Likevel er bydelsbondens innsats begrenset geografisk av områdeløft og en stillingsandel som er knyttet til barnehager. Dersom myndighetene følger prinsippene i mosaikkstyring vil bydelsbøndene være friere til å ha ulike roller for ulike insentiver og fasilitere samskaping på tvers av bydelsgrenser og områdeløft, sektorer, virksomheter og lokalbefolkning.

## 5 Konklusjon

Utfordringer og muligheter for Ulvenhagens drift er sammensatte og involverer ulike nivå som lokalbefolkningen, myndigheter, virksomheter og politikk. Denne oppgaven avdekker utfordringer for drift som er fragmentering mellom bydeler, etater og dyrkingsinitiativ og mangel på infrastruktur som fasiliterer og stimulerer til grasrotinitiativer. Min empiri viser at bydeler og etater ønsker å bidra til Ulvenhagen men har ulike politiske bestillinger, rolleforståelser og begrensede ressurser som gjør det vanskelig å involvere seg. Mens myndigheter ofte ser sin rolle som tilretteleggere, viser Ulvenhagen et behov for en mer ledende rolle der myndigheter deltar i samskaping og innovasjon rundt urbant landbruk. Fragmentering mellom bydeler, etater og dyrkingsinitiativ kombinert med finansielle og byråkratiske barrierer har gjort etableringsprosessen til Ulvenhagen utfordrende; fra idé til innkjøp av første spade tok det over to år, 25 aktører, en halv million kroner og utallige frivillige arbeidstimer. Uten Østre Aker og Haugerud menighet som pådriver, administrativt skjelett og finansiell sikkerhet, NMBU sitt praksisfag og Pådriv sin praktikantordning ville ikke Ulvenhagen eksistert som den gjør i dag.

Muligheter for Ulvenhagens drift kommer frem gjennom Pådriv, Den Norske Kirke og akademia som sammen har fasilitert utviklingen av Ulvenhagen. Oppgaven viser at samskaping mellom lokalmiljø, virksomheter og kommunen er en mulighet for drift. Myndighetene kan utforske mer ledende roller for å fasilitere samskaping og drive urbant landbruk ved hjelp av mosaikkstyring, der tverrsektorielt samarbeid og aktivt medborgerskap står sentralt. Ved å fasilitere samskaping med initiativene kan myndigheter tilby en infrastruktur der ressurser, kunnskap og erfaringer kan deles og dyrkingsinitiativ kan oppstå og utvikles. Multifunksjonaliteten i urbant landbruk er en styrke som gjør at urbant landbruk kan svare på komplekse klima- og byutviklinsspørsmål men krever også ressurser innenfor ulike fagfelt og sektorer. En fungerende infrastruktur for samskaping i urbant landbruk kan bidra til at nærmiljøhager i Oslo ikke lenger anses som «*et guds mirakel*» men heller som strategiske svar på Oslos klima- og miljøspørsmål og en naturlig del av bærekraftig byutvikling.

## Litteraturliste

- Ambrose-Oji, B., Buijs, A., Geróházi, E., Mattijssen, T., Száraz, L., Van der Jagt, A. P. N., Hansen, R., Rall, E., Andersson, E. & Kronenberg, J. (2017). *Innovative governance for urban green infrastructure: A guide for practitioners. Green Surge project*. Copenhagen.
- Ansell, C. & Gash, A. (2007). Collaborative Governance in Theory and Practice. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 18 (4): 543-571. doi: 10.1093/jopart/mum032.
- Ansell, C. & Torfing, J. (2022). Introduction: Theories of Governance. I: Ansell, C. & Torfing, J. (red.) *Handbook on Theories of Governance*, s. 1-17. Cheltenham, England: Edward Elger Publishing.
- Audate, P. P., Fernandez, M. A., Cloutier, G. & Lebel, A. (2019). Scoping review of the impacts of urban agriculture on the determinants of health. *BMC Public Health*, 19 (1): 672. doi: 10.1186/s12889-019-6885-z.
- Ballestad, S. S. (2020). *Samskapende lederskap i bærekraftig byutvikling. En casestudie fra Økern i Oslo*: Storbyuniversitetet OsloMET. Tilgjengelig fra: <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/10642/9354> (lest 09.05.22).
- Berg, E. (2017). *Urban fattigdom overses*: Ny Tid. Tilgjengelig fra: <https://www.nytid.no/urban-fattigdom-overses/> (lest 17.03.22).
- Bernard, H. R. (2006). *Research Methods in Anthropology*. USA: AltaMira Press.
- Borgström, S. (2019). Balancing diversity and connectivity in multi-level governance settings for urban transformative capacity. *Ambio*, 48 (5): 463-477. doi: 10.1007/s13280-018-01142-1.
- Brønnøysundregistrene. (2022). *Nøkkelopplysninger fra Enhetsregisteret*. Tilgjengelig fra: <https://w2.brreg.no/enhet/sok/detalj.jsp?orgnr=927229552> (lest 14.04.22).
- Buijs, A., Hansen, R., Van der Jagt, S., Ambrose-Oji, B., Elands, B., Rall, E. L., Mattijssen, T., Pauleit, S., Runhaar, H. & Olafsson, A. S. (2019). Mosaic governance for urban green infrastructure: Upscaling active citizenship from a local government perspective. *Urban Forestry & Urban Greening*, 40: 53-62. doi: <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2018.06.011>.
- Buijs, A. E., Mattijssen, T. J. M., Van der Jagt, A. P. N., Ambrose-Oji, B., Andersson, E., Elands, B. H. M. & Moller, M. S. (2016). Active citizenship for urban green infrastructure: fostering the diversity and dynamics of citizen contributions through mosaic governance. *Current Opinion in Environmental Sustainability*, 22: 1-6. doi: 10.1016/j.cosust.2017.01.002.
- Bymiljøetaten. (n.a.). *Ulike typer urbant landbruk*: Oslo Kommune. Tilgjengelig fra: <https://www.oslo.kommune.no/natur-kultur-og-fritid/urbant-landbruk/ulike-typer-urbant-landbruk/> (lest 11.02.22).
- Capjon, A., Rodeo Arkitekter & Growlab Oslo. (2019). *Forbildeprosjekter innen urbant landbruk: Hovedfunn og anbefalinger* Bymiljøetaten Tilgjengelig fra: <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13370468-1591077746/Tjenester%20og%20tilbud/Natur%2C%20kultur%20og%20fritid/Urbant%20landbruk/Utforsk%20det%20spirende%20Oslo/Erfaringer%20fra%20kommunale%20forbindeprosjekter.pdf> (lest 22.03.22).
- Certoma, C., Chelleri, L. & Notteboom, B. (2020). The 'fluid governance' of urban public spaces. Insights from informal planning practices in Rome. *Urban Studies*, 57 (5): 976-995. doi: 10.1177/0042098018819734.
- Da Cruz, S. M. S., Steglich, A., Cruz, P. V. & Vieira, A. C. M. (2021). *Investigating the challenges and opportunities of urban agriculture in global north and global south countries*. Frontiers of Science and Technology: Reports on Technologies for Sustainability, s. 95-110.
- Dentchev, N., Baumgartner, R., Dieleman, H., Jóhannsdóttir, L., Jonker, J., Nyberg, T., Rauter, R., Rosano, M., Snihur, Y. & Tang, X. (2016). Embracing the variety of sustainable business models: social entrepreneurship, corporate intrapreneurship, creativity, innovation, and other approaches to sustainability challenges. *Journal of Cleaner Production*, 113 (1): 1-4.

- Departementene. (2021a). *Dyrk byer og tettsteder. Nasjonal strategi for urbant landbruk*: Regjeringen. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/4be68221de654236b85b76bd77535571/207980-strategi-for-urbant-landbruk-web.cleaned-1.pdf> (lest 09.02.22).
- Departementene. (2021b). *Matnasjonen Norge*: Regjeringen. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/4934157014d94e3986b2219111bdf806/matnasjonen-norge-strategi-uu.pdf> (lest 25.03.22).
- Drægner, E. (2022, 13.02.22). Natalie er Oslos eneste bydelsbonde: Dette er drømmejobben. *Avisa Oslo*. Tilgjengelig fra: <https://www.ao.no/natalie-er-oslos-eneste-bydelsbonde-dette-er-drommejobben/s/5-128-257891> (lest 10.05.22).
- Eikenæs, R. (2016). *Dyrk Oslo - ein studie av urbant landbruk sitt potensiale i Oslo indre by*. Ås: Norges miljø- og biovitenskapelige universitet. Tilgjengelig fra: <https://nmbu.brage.unit.no/nmbu-xmlui/handle/11250/2397288> (lest 10.02.22).
- Fadnes, K. (2003). *Feltinstruks for jordsmonnkartlegging 2003*: NIJOS. Norsk Institutt for jord- og skogkartlegging. Tilgjengelig fra: <https://nibio.brage.unit.no/nibio-xmlui/bitstream/handle/11250/2675299/NIJOS-Dokument-2003-04.pdf?sequence=2&isAllowed=y> (lest 30.06.22).
- FAO. (2020). *FAO Green Cities Action Programme: building back better*. Rome. Tilgjengelig fra: <https://www.fao.org/3/cb0848en/cb0848en.pdf> (lest 24.03.22).
- Fjær, E. (2018). Til forsvar for kvalitative intervju. *Dansk Sociologi*, 29: 27-43. doi: 10.22439/dansoc.v29i3.5803.
- FN-Sambandet. (2022). *Samarbeid for å nå målene*: FN-Sambandet. Tilgjengelig fra: <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal/samarbeid-for-aa-naa-maalene> (lest 28.03.22).
- Fylkesmannen i Oslo og Viken. (2019). *Regionalt bygdeutviklingsprogram for Oslo og Viken 2019-2022*: Statsforvalteren. Tilgjengelig fra: <https://www.statsforvalteren.no/siteassets/fm-oslo-og-viken/landbruk-og-mat/rbu-2019-2022-med-delprogrammer/rbu-oslo-og-viken-2019-2022-trykk.pdf> (lest 24.03.22).
- Gentin, S., Herslund, L. B., Gulsrud, N. M. & Hunt, J. B. (2022). Mosaic governance in Denmark: a systematic investigation of green volunteers in nature management in Denmark. *Landscape Ecology*. doi: 10.1007/s10980-022-01421-z.
- Gjølterud, S. (2011). *Utvikling av veiledningsmøter i praktisk-pedagogisk utdanning : aksjonsforskning i lærerutdanneres praksis*: Norges miljø- og biovitenskapelige universitet. Tilgjengelig fra: <https://nmbu.brage.unit.no/nmbu-xmlui/handle/11250/2591082> (lest 07.06.22).
- Gjølterud, S., Hiim, H., Husebø, D., Jensen, L. H., Steen-Olsen, T. H. & Stjernstrøm, E. (2017). *Aksjonsforskning i Norge : teoretisk og empirisk mangfold*: Cappelen Damm Akademisk.
- Gómez-Villarino, M. T. & Ruiz-García, L. (2021). Adaptive design model for the integration of urban agriculture in the sustainable development of cities. A case study in northern Spain. *Sustainable Cities and Society*, 65: 102595.
- Gulden, K. T. (2021). *Urbant landbruk – hva krever det og hva gir det?*: NIBIO. Tilgjengelig fra: <https://www.nibio.no/nyheter/urbant-landbruk--hva-krever-det-og-hva-gir-det> (lest 21.03.22).
- Gulyas, B. Z. & Edmondson, J. L. (2021). Increasing City Resilience through Urban Agriculture: Challenges and Solutions in the Global North. *Sustainability*, 13 (3): 1465. doi: 10.3390/su13031465.
- Hansen, V. B. & Espedal, J. T. (2021, 09.06.21). Oslo-folk vil ut i naturen. Rekordlange ventelister på kolonihage, båt- og kajakkplass. *Aftenposten*. Tilgjengelig fra: <https://www.aftenposten.no/oslo/i/OQ4QpA/oslo-folk-vil-ut-i-naturen-rekordlange-ventelister-paa-kolonihage-baat-og-kajakkplass> (lest 06.06.22).
- Hanserud, O. S. & Prestvik, A. S. (2021). *Urbant landbruk i Osloregionen. Et første datagrunnlag*: NIBIO. Tilgjengelig fra: <https://nibio.brage.unit.no/nibio->

- [xmlui/bitstream/handle/11250/2772054/NIBIO\\_RAPPORT\\_2021\\_7\\_152.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://hdl.handle.net/11250/2772054/NIBIO_RAPPORT_2021_7_152.pdf?sequence=1&isAllowed=y) (lest 21.03.22).
- Haugo, E., Lysø, M., Pettersen, M. & Øverli, S. (2021). *Hvordan kan vi organisere Ulvehagen på en måte som sikrer bredt eierskap (lokalt, frivillig, privat og offentlig) og dermed en bærekraftig driftsmodell som ivaretar at området skal åpnes for flere og for flerbruk på kort og langsikt?* NMBU: Bærekraftsarenaen Green Smart Tilgjengelig fra: <https://nmbu.cloud.panopto.eu/Panopto/Pages/Viewer.aspx?id=8931e4cb-1062-415e-abe8-ade400e100cf&start=0> (lest 30.06.22).
- Helse- og omsorgsdepartementet. (2021). *Livskvalitet, psykisk helse og rusmiddelbruk under Covid-19-pandemien: Utfordringsbilde og anbefalte tiltak* Regjeringen. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/f3f79f0e0acf4aebaa05d17b4db4fb28/rapport-fra-ekspertgruppe-livskvalitet-psykisk-helse-og-rusmiddelbruk.pdf> (lest 24.03.22).
- Heuschkel, Z., Hirsch, D., Terlau, W. & Lorleberg, W. (2017, Sep 12). *New approaches in securing more sustainable urban food futures: case from Cologne-Bonn region*. International Symposium on Greener Cities for More Efficient Ecosystem Services in a Climate Changing World, Bologna, ITALY.
- Interreg MED MADRE. (2018). *Urban and Peri-Urban Agriculture. Best Practice Catalogue.*: FAO. Tilgjengelig fra: <https://www.fao.org/urban-food-actions/resources/resources-detail/en/c/1133241/> (lest 22.03.22).
- IPBES. (2018). *The IPBES assessment report on land degradation and restoration*. I: Montanarella, L., Scholes, R., Brainich, A. (red.). Tilgjengelig fra: [https://ipbes.net/sites/default/files/2018\\_ldr\\_full\\_report\\_book\\_v4\\_pages.pdf](https://ipbes.net/sites/default/files/2018_ldr_full_report_book_v4_pages.pdf) (lest 17.03.22).
- IPCC. (2022). *Climate Change 2022. Impacts, Adaptation and Vulnerability*. I: H.-O. Pörtner, D. C. R., M. Tignor, E.S. Poloczanska, K. Mintenbeck, A. Alegría, M. Craig, S. Langsdorf, S. Lösschke, V. Möller, A. Okem, B. Rama (red.): Cambridge University Press. Tilgjengelig fra: [https://report.ipcc.ch/ar6wg2/pdf/IPCC\\_AR6\\_WGII\\_SummaryForPolicymakers.pdf](https://report.ipcc.ch/ar6wg2/pdf/IPCC_AR6_WGII_SummaryForPolicymakers.pdf) (lest 18.03.22).
- Jahrl, I., Moschitz, H. & Cavin, J. S. (2021). The role of food gardening in addressing urban sustainability-A new framework for analysing policy approaches. *Land Use Policy*, 108. doi: 10.1016/j.landusepol.2021.105564.
- Joner, E. (2022). Er det farlig? *Norsk Hagetidend*, 6/2022: 48-49.
- Kirby, C. K., Specht, K., Fox-Kämper, R., Hawes, J. K., Cohen, N., Caputo, S., Ilieva, R. T., Lelievre, A., Ponizy, L. & Schoen, V. (2021). Differences in motivations and social impacts across urban agriculture types: Case studies in Europe and the US. *Landscape and Urban Planning*, 212: 104110. doi: <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2021.104110>.
- Kommunal- og distriktsdepartementet. (2019). *Sammen om sentrum*: Regjeringen. Tilgjengelig fra: [https://www.regjeringen.no/contentassets/85a9c75cb66f4fcb9f55136cbe437a5e/no/pdfs/07\\_eksempelbyergmavnibr\\_alttekster\\_des\\_19\\_orginal.pdf](https://www.regjeringen.no/contentassets/85a9c75cb66f4fcb9f55136cbe437a5e/no/pdfs/07_eksempelbyergmavnibr_alttekster_des_19_orginal.pdf) (lest 24.03.22).
- Krogh, E. (2017). Hvordan og hva aksjonsforskning kan bli til. I: Gjøtterud, S., Hiim, H., Husebø, D., Jensen, L. H., Steen-Olsen, T. H. & Stjernstrøm, E. (red.) *Aksjonsforskning i Norge: Teoretisk og empirisk mangfold*: Cappelen Damm Akademisk.
- Krogstad, T. (2019). *Plantenæring generelt*. Ås: Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (forelesning 01.04.19).
- Kunnskapsdepartementet. (2021). *En skole for vår tid*: Regjeringen. Tilgjengelig fra: [https://www.regjeringen.no/contentassets/0f38964bb67f4259b74967911799bdac/en-skole-for-var-tid\\_v5.pdf](https://www.regjeringen.no/contentassets/0f38964bb67f4259b74967911799bdac/en-skole-for-var-tid_v5.pdf) (lest 24.03.22).
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju*, b. 3: Gyldendal Norsk Forlag.
- Lehrmann, M. (2020). *Skolehagen som en realisering av utdanning for bærekraftig utvikling : hvordan legge til rette for en motiverende skolehageundervisning på skolen?* Ås: Norges miljø- og biovitenskapelig universitet. Tilgjengelig fra: <https://nmbu.brage.unit.no/nmbu-xmlui/handle/11250/2721611> (lest 15.02.22).

- Levin, M. (2017). Aksjonsforskning som forskning: epistemologiske og metodiske utfordringer. I: Gjøtterud, S., Hiim, H., Husebø, D., Jensen, L. H., Steen-Olsen, T. H. & Stjernstrøm, E. (red.) *Aksjonsforskning i Norge: Teoretisk og empirisk mangfold*: Cappelen Damm Akademisk.
- Lohrberg, F., Lička, L., Scazzosi, L. & Timpe, A. (2016). *Urban agriculture europe*. Berlin: Jovis Verlag GmbH.
- Lovdata. (2018). *Forskrift om tildeling av tilskudd til urbant landbruk, Oslo*: Bymiljøetaten. Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2017-03-29-463> (lest 11.02.22).
- Magnussen, K., Reinvang, R. & Løset, F. (2015). *Økosystemtjenester fra grønnstruktur i norske byer og tettsteder*: Vista Analyse. Tilgjengelig fra: <https://www.vista-analyse.no/no/publikasjoner/okosystemtjenester-fra-gronnstruktur-i-norske-byer-og-tettsteder/> (lest 22.03.22).
- McNiff, J. (2002). *Action Research for Professional Development*. Tilgjengelig fra: <https://www.jeanmcniff.com/ar-booklet.asp> (lest 12.04.22).
- McNiff, J. (2017). *Action research: All you need to know*. London: Sage.
- Meyer, M. & Kenter, R. (2015). The Prevailing Elements of Public-Sector Collaboration. I: Miller-Stevens, M. a. (red.) b. 3 *Advancing Collaboration Theory: Models, Typologies, and Evidence*, Routledge: Routledge.
- Milford, A. B., Prestvik, A. & Kårstad, S. (2021). *Markedshager i Norge. Utfordringer og muligheter med småskala grønnsaksproduksjon for direktealg*: NIBIO. Tilgjengelig fra: <https://nibio.brage.unit.no/nibio-xmlui/handle/11250/2777383> (lest 21.03.22).
- Miljødirektoratet. (2022). *Grunnforurensning*. Tilgjengelig fra: <https://grunnforurensning.miljodirektoratet.no> (lest 30.06.22).
- Moro, G. (2012). *Citizens in Europe*. Dordrecht: Springer. Tilgjengelig fra: [https://books.google.no/books?hl=no&lr=&id=EmpClgK07vUC&oi=fnd&pg=PR5&ots=AiqkF7G0i7&sig=ly1M-aODWSiFPskmrn059BnjNWY&redir\\_esc=y#v=onepage&q&f=false](https://books.google.no/books?hl=no&lr=&id=EmpClgK07vUC&oi=fnd&pg=PR5&ots=AiqkF7G0i7&sig=ly1M-aODWSiFPskmrn059BnjNWY&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false) (lest 09.05.22).
- NIBIO. (2018). *Grønne byer: Urbane kretsløp for ressurser i avfall og avløp*: SiEUGreen NIBIO. Tilgjengelig fra: [https://www.nibio.no/nyheter/verden-trenger-urbant-landbruk/\\_attachment/inline/075297ff-92f0-4e07-9c53-42abd697d947:68425b126ab3ce98cde1713094fda545aa422c34/SiEUGreen\\_Urbane%20kretsl%20for%20ressurser%20i%20avfall.pdf](https://www.nibio.no/nyheter/verden-trenger-urbant-landbruk/_attachment/inline/075297ff-92f0-4e07-9c53-42abd697d947:68425b126ab3ce98cde1713094fda545aa422c34/SiEUGreen_Urbane%20kretsl%20for%20ressurser%20i%20avfall.pdf) (lest 21.03.22).
- Nicholls, E., Ely, A., Birkin, L., Basu, P. & Goulson, D. (2020). The contribution of small-scale food production in urban areas to the sustainable development goals: a review and case study. *Sustainability Science*, 15 (6): 1585-1599. doi: 10.1007/s11625-020-00792-z.
- Nogueira-McRae, T., Ryan, E. P., Jablonski, B. B. R., Carolan, M., Arathi, H. S., Brown, C. S., Saki, H. H., McKeen, S., Lapansky, E. & Schipanski, M. E. (2018). The Role of Urban Agriculture in a Secure, Healthy, and Sustainable Food System. *BioScience*, 68 (10): 748-759. doi: 10.1093/biosci/biy071.
- Oslo Bispedømme. (2019). *Kirken i Hovinbyen*. Tilgjengelig fra: <https://kirken.no/contentassets/1bf8e7b3f82045af83b57e517e1e342e/rapport%20fra%20utvalg%20hovinbyen%20docx.pdf> (lest 03.04.22).
- Oslo Byleksikon. (2022). *Fjellhus, Nordre*. Tilgjengelig fra: [https://oslobyleksikon.no/side/Fjellhus,\\_Nordre](https://oslobyleksikon.no/side/Fjellhus,_Nordre) (lest 06.05.22).
- Oslo Kommune. (2018). *Vår by, vår framtid. Kommuneplan for Oslo 2018*: Oslo Kommune. Tilgjengelig fra: <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13324093-1572596131/Tjenester%20og%20tilbud/Politikk%20og%20administrasjon/Politikk/Kommuneplan/Vedtatt%20kommuneplan%202018/Kommuneplan%20Oslo%20%E2%80%93%20Utskrift%20av%20vedtatt%20kommuneplan%202018.pdf> (lest 09.02.22).
- Oslo Kommune. (2022a). *Bydelsfakta*. Tilgjengelig fra: <https://bydelsfakta.oslo.kommune.no/bydel/alna/levekaar> (lest 14.05.22).



- Oslo Kommune. (2022b). *Sommerjobb for ungdom i bydelene*. Tilgjengelig fra: <https://www.oslo.kommune.no/jobb-i-oslo-kommune/sommerjobb-for-ungdom/> (lest 31.03.22).
- Pedersen, K. L. (2015). *Green roofs for sustainable urban development : the Oslo case study*. Ås: Norges miljø- og biovitenskapelige universitet. Tilgjengelig fra: <https://nmbu.brage.unit.no/nmbu-xmlui/handle/11250/283554> (lest 10.02.22).
- Plan- og bygningsetaten. (2018). *Strategisk plan for Hovinbyen*: Oslo Kommune. Tilgjengelig fra: <https://innsyn.pbe.oslo.kommune.no/saksinnsyn/showfile.asp?jno=2020010672&fileid=9127592> (lest 28.03.22).
- Prove, C., Dessen, J. & de Krom, M. (2016). Taking context into account in urban agriculture governance: Case studies of Warsaw (Poland) and Ghent (Belgium). *Land Use Policy*, 56: 16-26. doi: 10.1016/j.landusepol.2016.04.025.
- Prové, C., Kemper, D., Loudiyi, S., Mumenthaler, C. & Nikolaidou, S. (2015). Governance of urban agriculture initiatives: insights drawn from European case studies. I: *Urban Agriculture Europe*, s. 64-69: Jovis
- Pådriv. (2022). *Om Pådriv*. Tilgjengelig fra: <https://www.paadriv.no/om> (lest 07.06.22).
- Røiseland, A. & Vabo, S. I. (2016). *Styring og samstyring. Governance på norsk*, b. 2. Bergen: Fagbokforlaget.
- Saunders, M., Lewis, P. & Thornhill, A. (2012). *Research methods for business students*. 6 utg. Harlow: Pearson.
- Schwindenhammer, S. & Gonglach, D. (2021). SDG Implementation through Technology? Governing Food-Water-Technology Nexus Challenges in Urban Agriculture. *2021*, 9 (1): 176-187. doi: 10.17645/pag.v9i1.3590.
- Simon-Rojo, M., Recanes, X., Cllau, S., Duzi, B., Eiter, S., Hernández-Jiménez, V., Kettle, P., Laviscio, R., Lohrberg, F. & Pickard, D. (2016). From urban food gardening to urban farming. I: Lohrberg, F., Licka, L., Scazzosi, L. & Timpe, A. (red.) *Urban Agriculture Europe*, s. 22-28. Berlin: Jovis.
- So Central. (2022). *Collaborative infrastructure for city transformation*: So Central. Tilgjengelig fra: <https://1717.socentral.no/> (lest 28.03.22).
- Sogn, T. (2018). *Organisk materiale i jord*. Ås: Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (forelesning 03.05.19).
- Statens forurensningstilsyn. (2009). *Helsebaserte tilstandsklasser for forurenset grunn*: Miljødirektoratet. Tilgjengelig fra: <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/klif2/publikasjoner/2553/ta2553.pdf> (lest 06.05.22).
- Store Norske Leksikon. (2021). *Flernivåstyring*. Tilgjengelig fra: <https://snl.no/flerniv%C3%A5styring> (lest 15.05.22).
- The World Bank. (2013). *Urban Agriculture: Findings from Four City Case Studies*: Urban Development Series Knowledge Papers. Tilgjengelig fra: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/434431468331834592/pdf/807590NWPOUDS00Box0379817B00PUBLIC0.pdf> (lest 24.03.22).
- Torfin, J., Sørensen, E. & Røiseland, A. (2019). Transforming the Public Sector Into an Arena for Co-Creation: Barriers, Drivers, Benefits, and Ways Forward. *Administration & Society*, 51 (5): 795-825. doi: 10.1177/0095399716680057.
- Ulrich, J. (2016). Samskabelse - en typologi. *Clou skriftsserie*, 2016 (001): 1-15.
- UN-Habitat. (2021). *Global Environment for Cities-GEO for Cities: Towards Green and Just Cities*. Nairobi: UNEP. Tilgjengelig fra: <https://unhabitat.org/the-sixth-global-environment-outlook-geo-for-cities-report> (lest 22.03.22).
- Utenriksdepartementet. (2012). *Matsikkerhet i et klimaperspektiv*: Regjeringen. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/416c222bde624f938710ff36751ef4d6/rapport-landbruk-og-klimaendringer---rapport-fra-arbeidsgruppe-190216.pdf> (lest 24.03.22).

- Van der Schans, J., Branduini, P. N., Lorleberg, W., Alfranca, O., Alves, E., Anderson, G., Branduini, E., LD, G., Heller, G. & Herkströter, A. (2016). It is a business! Business models in urban agriculture. I: Lohrberg, F., Licka, L., Scazzosi, L. & Timpe, A. (red.) *Urban Agriculture Europe*, s. 82-91. Berlin: Jovis.
- Van Tuijl, E., Hospers, G.-J. & Van Den Berg, L. (2018). Opportunities and challenges of urban agriculture for sustainable city development. *European Spatial Research and Policy*, 25 (2): 5-22. doi: 10.18778/1231-1952.25.2.01.
- Vejre, H., Eiter, S., Hernández-Jiménez, V. L., F., Loupa-Ramos, I., Recasens, X., Pickard, D., Scazzosi, L. & Simon-Rojo, M. (2016). Can agriculture be urban? . I: Lohrberg, F., Licka, L., Scazzosi, L., Timpe, A. (red.) *Urban Agriculture Europe*, s. 133-147. Berlin: Jovis.
- Vernier, T. (2020). *Participatory Guarantee System for urban agriculture*. Ås: Norges miljø- og biovitenskapelige universitet. Tilgjengelig fra: <https://nmbu.brage.unit.no/nmbu-xmlui/handle/11250/2721609> (lest 10.02.22).
- Wagstaff, R. & Wortman, S. (2015). Crop physiological response across the Chicago metropolitan region: Developing recommendations for urban and peri-urban farmers in the North Central US. *Renewable Agriculture and Food Systems*, 30 (1): 8-14. doi: doi:10.1017/S174217051300046X.
- Whitehead, J. & McNiff, J. (2006). *Action Research: Living Theory*. London: SAGE Publications. doi: <https://dx.doi.org/10.4135/9781849208536>.
- Yin, R. K. (2009). *Case Study Research*. 4 utg. Applied Social Research Methods Series b. 5. USA: SAGE.
- Zimmerer, K. S., Bell, M. G., Chirisa, I., Duvall, C. S., Egerer, M., Hung, P.-Y., Lerner, A. M., Shackleton, C., Ward, J. D. & Yacamán Ochoa, C. (2021). Grand Challenges in Urban Agriculture: Ecological and Social Approaches to Transformative Sustainability. *Frontiers in Sustainable Food Systems*, 5: 1-8. doi: 10.3389/fsufs.2021.668561.

## Figurer

- Figur 1.1: Vejre, H., Eiter, S., Hernández-Jiménez, V. L., F., Loupa-Ramos, I., Recasens, X., Pickard, D., Scazzosi, L. & Simon-Rojo, M. (2016). «Urbant landbruk og potensialet for bærekraftig byutvikling» I: Lohrberg, F., Licka, L., Scazzosi, L., Timpe, A. (red.) *Urban Agriculture Europe*, s. 133-147. Berlin: Jovis.
- Figur 1.2: Oslo Kommune (2022b). Kartlagte initiativ i urbant landbruk i Oslo, estimert til 250-300 initiativer. *Kartbanken Oslo Kommune*. Tilgjengelig fra: <https://experience.arcgis.com/experience/408ebaaee99465a99c491ca92bd0c94> (lest: 01.07.22)
- Figur 1.3: Prové, C., Kemper, D., Loudiyi, S., Mumenthaler, C. & Nikolaidou, S. (2015). Rammeverk for styring av urbant landbruk. I: *Urban Agriculture Europe*, s. 15: Jovis
- Figur 2.1: Plan- og bygningsetaten (2018a). Den grønne ringen som omkranser Hovinbyen (grønn stiplet linje) der Ulvenhagen ligger i «Katedralparken» *Strategisk plan for Hovinbyen*. Tilgjengelig fra: <https://magasin.oslo.kommune.no/byplan/strategisk-plan-for-hovinbyen-til-radhuset> (lest: 07.06.22)
- Figur 2.2: Plan- og bygningsetaten (2018b). Østre Aker kirke med sine grøntarealer er omgitt av tung industri på Økern, Haraldrud og Breivoll. *Strategisk plan for Hovinbyen*. Tilgjengelig fra: <https://innsyn.pbe.oslo.kommune.no/saksinnsyn/showfile.asp?jno=2020010672&fileid=9127592> (lest: 28.03.22)
- Figur 2.3: Kartverket (2021) Tomtegrense (grønn linje) går rett gjennom arealene for Ulvenhagen. Tilgjengelig fra: <https://norgeskart.no/> (lest:28.03.22)
- Figur 4.7: Haugo, E., Lysø, M., Pettersen, M. & Øverli, S. (2021). Masterstudenter ved NMBU undersøkte muligheter for sosial planteskole som del av Ulvenhagen. Tegnet av Maria Pettersen. NMBU: Bærekraftsarenaen Green Smart. Tilgjengelig fra: <https://nmbu.cloud.panopto.eu/Panopto/Pages/Viewer.aspx?id=8931e4cb-1062-415e-abe8-ade400e100cf&start=0> (lest 30.06.22).

- Figur 4.9: Ulrich, J. (2016). Samskaping kan tilpasses myndigheters og de ulike initiativenes behov. I: Samskabelse - en typologi. *Clou skriftsserie*, 2016 (001): 1-15.
- Figur 4.10: Ambrose-Oji, B., Buijs, A., Geróházi, E., Mattijssen, T., Száraz, L., Van der Jagt, A. P. N., Hansen, R., Rall, E., Andersson, E. & Kronenberg, J. (2017). Ulvenhagen har behov for en mer ledende rolle fra myndighetene (følg pilen) og ønsker seg et partnerskap med bydeler, etater og andre relevante virksomheter. I: *Innovative governance for urban green infrastructure: A guide for practitioners. Green Surge project*. Copenhagen.
- Figur 4.11: Ambrose-Oji, B., Buijs, A., Geróházi, E., Mattijssen, T., Száraz, L., Van der Jagt, A. P. N., Hansen, R., Rall, E., Andersson, E. & Kronenberg, J. (2017). Ulvenhagen har behov for et skifte der myndighetene bidrar til å mobilisere sosial kapital og muliggjøre aktivt medborgerskap (følg innsatt pil). I: *Innovative governance for urban green infrastructure: A guide for practitioners. Green Surge project*. Copenhagen.
- Figur 4.12: Buijs, A., Hansen, R., Van der Jagt, S., Ambrose-Oji, B., Elands, B., Rall, E. L., Mattijssen, T., Pauleit, S., Runhaar, H. & Olafsson, A. S. (2019). Rammeverk for mosaikkstyring av Buijs et al. (2016) anvendt i Ulvenhagens kontekst. I: *Mosaic governance for urban green infrastructure: Upscaling active citizenship from a local government perspective. Urban Forestry & Urban Greening*, 40: 53-62. doi: <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2018.06.011>.

# PROSJEKTMANDAT ULVENHAGEN

Et samarbeidsprosjekt mellom Ulven nærmiljøhage,  
Østre Aker og Haugerud menighet, Oslo bispedømme  
og Pådriv.

## 1 Bakgrunn

Østre Aker og Haugerud menighet tok kontakt med Pådriv i 2019 for å åpne arealene rundt kirken for flerbruk. Et ideverksted med lokalmiljø, kommunen og menigheten resulterte i forslag om urban dyrking, klimakatedral, kulturkirke og mye mer. Sommeren 2021 kjørte Pådriv en pilot som ble til Ulvenhagen.

Ulven er i en stor transformasjon i form av bolig- og næringsutvikling. I prosjektet er målet er å synliggjøre Østre Aker kirke, menighetshus og grøntområdene som en del av eksisterende og fremtidige boområder, øke bevisstheten om området som del av nærmiljøet og sørge for medvirkning og forankring lokalt. Prosjektet ønsker å bidra til at Ulven/ØAK blir et sted fylt med liv og aktivitet samt en sentral del av den grønne ringen. Stedet skal bygge på lokale behov og utvikles av og for lokalmiljøet.

Framfor å la området stå tomt er samarbeidspartnerne interessert i å skape aktivitet og «liv» i området, og bidra til et nærmiljø på Ulven som både eksisterende og nyinnflyttede kan være stolte av.

Gjennom piloten i 2021 med ungdommer i sommerjobb er det bekreftet et stort behov for ungdomsjobber samt behov for åpne og rimelige aktivitetstilbud og fysiske møteplasser i nærmiljøet. Ulven skal gjennom en stor transformasjon over mange år men folk bor her nå — og trenger tilbud nå!

## 2 Ambisjon

Østre Aker kirke og området rundt skal:

- Bli et sted for og med beboere på Ulven med utgangspunkt i lokale behov og muligheter
- Bli en aktivitets- og læringsarena med fokus på urbant landbruk, klima og biologisk mangfold
- Åpnes for flere og for flerbruk -
  - i et mangfoldig nærmiljø er det plass og muligheter til alle
  - Legge til rette for møter på tvers av generasjoner og innbyggere med ulik kulturell bakgrunn.
- Være et sted for religions- og livssynsdialog

*I oppstart av prosjektet konsentrerer vi oss primært om Ulvenhagen og menighetshuset.*

## 3 Målsettinger og hovedaktiviteter

Målsettingen med dette prosjektet er å:

1. Utvikle området som en del av et aktivt og godt nærmiljø ved å mobilisere beboere og skape en inkluderende aktivitets- og læringsarena for alle deler av befolkningen.
  - a. Gjøre temaene urbant landbruk, klima og biomangfold i byen mer tilgjengelig for alle, bl.a gjennom dialog og praktisk arbeid.
  - b. Teste ulike aktiviteter sammen med nærmiljø
  - c. Skape arena for livssynsdialog
  
2. Utvikle og teste driftsmodell for langsiktig drift av Ulvenhagen med tilknytning til menighetshuset (prosjektkontor og eventuell annen bruk etter avtale).
  - a. Sikre helårsdrift av hagen, (inkludert eventuelt test av menighetshuset som innendørs lokale)
  - b. Utvikle samarbeidet med partnere og foreslå en varig samarbeids- og driftsmodell for drift av Ulvenhagen
  - c. Utvide det fysiske området av hagen (søke om disp. + utvikle samarbeidet med GFE)
  - d. Ungdom som medutviklere. Etablere ungdomsjobber og ta i bruk målgruppens kunnskap og innsikt om egen aldersgruppe, det grønne og deres syn på eget nærmiljø
  - e. Utvikle løsninger som kan bidra til nye grønne arbeidsplasser innen lokalproduksjon av planter, trær og mat.
  
3. Bidra til å oppnå Oslo kommunes - og prosjektpartneres bærekraftsmål og -ambisjoner, bl.a ved å fylle *Den grønne ringen* med innhold.

#### TIDSPERIODE

Ulven nærmiljøhage og menighetshus etableres i første omgang som et pilotprosjekt med ambisjon om å kunne bli en varig lærings- og aktivitetsarena

Oppstart: 01.06.2022

## 4 Partnere og interessenter

Partnere:

Navn	Interesse og bidrag i prosjektet
Foreningen Ulven nærmiljøhage	Beboerne på Ulven ønsker et sted for rekreasjon, økt aktivitet hvor generasjoner møtes på tvers og mulighet for å drive med urban dyrking. Bidrar med lokal tilknytning, spre informasjon, rekruttering - sikrer at dette faktisk blir et prosjekt med lokalmiljøet.

Østre Aker og Haugerud menighet	En aktiv samfunnsaktør som tilrettelegger for gode nabolag, lavterskel fritidstilbud, grønne jobber og rom for dialog rundt klima, miljø, tros-og livssyn. Ta vare på skaperverket og utvikle sin eiendom og bygninger på en miljøvennlig måte. Bidra med bruk av menighetshuset og kirkebygget der det er hensiktsmessig, samt koblinger til egne aktiviteter og ressurser. Bidra til gode samtaler og prosjekter med religion/livssyn som utgangspunkt for hvordan det grønne skiftet blir en naturlig del av menneskers liv. Religion/livssyn kan bidra til å øke fokus på klimaspørsmål.
Oslo bispedømme	Aktiv samfunnsaktør som tilrettelegger for et grønt fokus for hele bispedømmet. Bidra til å skape en arena hvor mennesker kan oppleve en trygg møteplass på tvers av generasjoner og livssyn. Bidra til gode samtaler og prosjekter med religion/livssyn som utgangspunkt for hvordan det grønne skiftet blir en naturlig del av menneskers liv. Tilrettelegging for at prosjektleder kan bidra med kompetanse/erfaringsutveksling til andre aktører innenfor bispedømmet som jobber med lignende. Religion/livssyn kan bidra til å øke fokus på klimaspørsmål.
Pådriv Oslo	For Pådriv er prosjektet viktig som en del av vårt overordnede mål om å bidra til en byutvikling som kommende generasjoner vil være stolte av. Bidrar til å skape en hensiktsmessig samarbeids- og driftsmodell som kan vare over tid, og kopieres av andre. Pådriv ønsker å styrke den sosiale infrastrukturen i området og utvikle grønne løsninger og arbeidsplasser.

### Andre interessenter:

Gravferdsetaten	Gravferdsetaten (GFE) i Oslo kommune eier arealet som Ulvenhagen er etablert på. Det ble i 2021 inngått en avtale om bruk av areal til hagen. GFE ser hagen i sammenheng med sin egen satsning på biologisk mangfold, og samarbeidet vil utvikles videre i løpet av pilotprosjektet.
Bydel Bjerke	For Bydel Bjerke er prosjektet viktig for å utvikle nye samarbeidsformer med andre bydeler, eiendomsutviklere

og sosiale entreprenører, bidra i utviklingen av lavterskel fritidstilbud og grønne jobber for barn/unge og andre aldersgrupper. Bidrar med relevant erfaring fra lignende samarbeidsprosjekter, kobling til ungdom i jobb og andre relevante ressurser. Har tilskuddsordninger som prosjektet kan søke på.

---

Bydel Alna	For Bydel Alna er prosjektet viktig å se i sammenheng med innsats i nærmiljøet på Ulvenjordet. Aktivisere nabolaget og tenke helhetlig om engasjementet og behovene som ligger hos naboene. Bidrar med kobling til Ulvenjordet, kobling til ungdom i jobb og andre relevante ressurser.
Beboere i nærområdet	Tilhørighet til området, nytt møtested for flere aldersgrupper, lavterskel fritidstilbud og aktiviteter som bidrar til integrering, læring og bedre helse, grønne arbeidsplasser for ungdom og andre aldersgrupper. Det er også ønskelig at beboere i området engasjerer seg i drift og utvikling av prosjektet.
Bykuben	Se Ulven nærmiljøhage som en arena for å få til egne (kommunens) målsettinger i samarbeid med andre ulike aktører. Utforske arena for planteskole og synergiene mellom prosjekt Oslotrær og sommerjobb for ungdom.
Lokale næringsinteresser	Økt attraktivitet og deltakelse i nærområdet. Aktivt bidra til å skape gode nabolag med god, sosial infrastruktur.
Nærmiljøutvikling Ulven	OBOS Ulven og bydel Bjerke spleiser på en nabolagsvertfunksjon som jobber med nærmiljøutvikling på Vollebekk og Ulven. Bør kobles tett på

---

## 5 Organisering

### Ressurser i prosjektet

- Styringsgruppe
- Prosjektleder (100% stilling))
- Prest/diakonalt arbeid
- Engasjerte sesongarbeidere (honorarbasert)
- Sommerjobb for ungdom (bydelsmidler)
  
- Lokalstyret i Foreningen Ulven nærmiljøhage
- Beboere/frivillige



## Styringsgruppe

Styringsgruppen eier prosjektet, og har det formelle ansvaret for at prosjektet oppnår fastsatte mål. Prosjektleder rapporterer til styringsgruppen.

Styringsgruppen møtes minimum 6 ganger i året.

Styringsgruppen består ved oppstart av:

- Oslo bispedømme
- Østre Aker og Haugerud menighet
- Foreningen Ulven nærmiljøhage
- Pådriv Oslo
- Carla Franziska Hoyer

## Prosjektansvarlig

Prosjektet organiseres i pilotperioden under Oslo bispedømme

Dette betyr i praksis at prosjektleder ansettes i bispedømmet som dermed har personalansvar for prosjektleder. Prosjektleder rapporterer i tillegg til styringsgruppen om utviklingen i prosjektet. Styringsgruppen gjør vedtak i strategiske og overordnede saker for prosjektet.

Den løpende drift, planlegging og utvikling av prosjektet ledes i samarbeid mellom prosjektleder og dialogprest i Østre Aker og Haugerud menighet. Disse har sammen ansvar for å realisere målene satt i prosjektet.

## Prosjektleder

Prosjektleder har et særlig ansvar for å drifte prosjektet i henhold til prosjektmandatet og skal åpne Østre Aker kirke og området rundt for flere og for flerbruk. Hen skal drifte prosjektet med tanke på helhetlig tilnærming til stedsutvikling og fokus på tverrfaglige samarbeid. **Prosjektleder har ansvar for å utvikle og jobbe etter den grønne strategien for Ulvenhagen** og sikre at det blir en aktivitets- og læringsarena med fokus på urbant landbruk, **klima og biologisk mangfold**. Prosjektleder er ansvarlig for at samarbeidet med aktørene i styringsgruppen utvikles med utgangspunkt i de ulike interessene og bidrag. Prosjektleder skal jobbe tett med representant fra lokalstyret og prest, bl.a. for å sikre fokus på nærmiljø.

Arbeidsoppgaver:

- Drive utviklingen av områdene rundt Østre Aker kirke fremover sammen med lokalmiljøet, styringsgruppe og prosjektpartnere.
- Styrke den lokale forankringen i prosjektet ved å mobilisere lokalmiljøet, i tett dialog med representant for lokalstyret
  - Eksempelvis utvikle test av parseller og/eller andelslandbruk sammen med lokale pådrivere
- Utvikle en dyrkingspraksis i Ulvenhagen og se dette i sammenheng med utviklingen av omliggende områder og bygg
- Utvikle ungdomsjobber basert på dyrkingspraksis i Ulvenhagen og andre prosjektelementer. Utvikle kort- og langsiktige samarbeid med andre

aktører knyttet til utvikling av grønne jobber for ungdommer og andre aldersgrupper.

- Koordinere aktivitet og organisere møter med nødvendige aktører
- Koordinere samarbeid med studenter/akademia knyttet til prosjektet.
- Være arbeidsleder for ungdommer i sommerjobb.
- Søke, håndtere og rapportere midler fra ulike hold

#### Diakonalt arbeid

Dialogprest har et særlig ansvar for å utvikle rollen kirken har i å oppnå de overordnede mål, i samarbeid med øvrig prosjektteam. Særlig ansvar for å se koblingene til eget arbeid og aktiviteter i kirke og menighetshus, hovedansvarlig for å tilrettelegge for religions- og livssynsdialog koblet til klima og biologisk mangfold, samt møter på tvers av generasjoner og innbyggere med ulik kulturell bakgrunn.

## 6 Gjennomføringsplan

Det skal utarbeides en detaljert handlingsplan i prosjektet. Foreløpig gjelder følgende milepæler:

<b>Milepæler</b>	<b>Dato</b>
Ha behandlet og signert prosjektmandat inkl. budsjett	30.06.22
Prioriterte oppgaver fram til sommersesong 2023 (Jennifer og dialogprest lager utkast som styringsgruppen spiller inn på)	30.06.22

## 7 Økonomi

Prosjektøkonomien ligger hos Østre Aker og haugerud menighet. Det skal lages et oppdatert budsjett for hele prosjektperioden før sommeren 2022. Partene godkjenner budsjettet separat i styringsgruppemøte.

## 9 Signaturer

---

Oslo bispedømme

---

Østre Aker og Haugerud menighet

---

Foreningen Pådriv

---

Foreningen Ulven nærmiljøhage

---

Carla Franziska Hoyer

## Vedlegg 2: Analyserapporter jordprøver

Dette er et eksempel for 1 av 10 jordprøver for forurensning (metaller og alifater).

NMBU, Norges Miljø-og Biovit. Universitet  
Postboks 5003  
1432 Ås  
Attn: Carla Franziska Hoyer

Eurofins Environment Testing Norway

AS (Moss)

F. reg. NO9 651 416 18

Møllebakken 50

NO-1538 Moss

Tlf: +47 69 00 52 00

Environment\_sales@eurofins.no

AR-21-MM-040593-01

EUNOMO-00294291

Prøvemottak: 07.05.2021

Temperatur:

Analyseperiode: 07.05.2021-19.05.2021

Referanse:

Ressursnr: 1844

## ANALYSERAPPORT

Analyse	Resultat	Enhet	LOQ	MU	Metode
Prøvenr.: 439-2021-05070358	Prøvetakingsdato: 07.05.2021				
Prøvetype: Jord	Prøvetaker: Oppdragsgiver				
Prøvemerkning: 1	Analysestartdato: 07.05.2021				
a) Torrstoff	81.5	%	0.1	5%	SS-EN 12880:2000
a) Arsen (As)	3.3	mg/kg TS	1	30%	SS 28311:2017mod/SS- EN ISO 17294-2:2016
a) Bly (Pb)	18	mg/kg TS	1	40%	SS 28311:2017mod/SS- EN ISO 17294-2:2016
a) Kadmium (Cd)	0.25	mg/kg TS	0.2	25%	SS 28311:2017mod/SS- EN ISO 17294-2:2016
a) Kobber (Cu)	23	mg/kg TS	0.5	25%	SS 28311:2017mod/SS- EN ISO 17294-2:2016
a) Krom (Cr)	21	mg/kg TS	0.5	25%	SS 28311:2017mod/SS- EN ISO 17294-2:2016
a) Kvikksølv (Hg)	0.047	mg/kg TS	0.01	20%	SS 28311:2017mod/SS- EN ISO 17294-2:2016
a) Nikkel (Ni)	23	mg/kg TS	0.5	25%	SS 28311:2017mod/SS- EN ISO 17294-2:2016
a) Sink (Zn)	83	mg/kg TS	2	25%	SS 28311:2017mod/SS- EN ISO 17294-2:2016
a) Benzen	< 0.0035	mg/kg TS	0.0035		Internal Method EPA 5021
a) Toluen	< 0.10	mg/kg TS	0.1		Internal Method EPA 5021
a) Etylbenzen	< 0.10	mg/kg TS	0.1		Internal Method EPA 5021

### Tegnforklaring:

\* Ikke omfattet av akkrediteringen

LOQ: Kvantifiseringsgrense

MU: Måleusikkerhet

<: Mindre enn >: Større enn nd: Ikke påvist. Bakteriologiske resultater angitt som <1,<50 e.l. betyr 'ikke påvist'.

Måleusikkerhet er angitt med dekningsfaktor k=2. Måleusikkerhet er ikke tatt hensyn til ved vurdering av om resultatet er utenfor grenseverdi/ -området.

For mikrobiologiske analyser oppgis konfidensintervallet. Ytterligere opplysninger om måleusikkerhet fås ved henvendelse til laboratoriet.

Rapporten må ikke gjengis, unntatt i sin helhet, uten laboratoriets skriftlige godkjenning. Resultatene gjelder kun for de(n) undersøkte prøven(e).

Resultater gjelder prøven slik den ble mottatt hos laboratoriet.

Side 1 av 4

AR-001 v 1/06

a)	m/p/o-Xylen	< 0.10 mg/kg TS	0.1		Internal Method EPA 5021
a)	THC >C5-C8	< 5.0 mg/kg TS	5		Internal Method EPA 5021
a)	<b>THC &gt;C8-C35</b>				
a)	THC >C8-C10	<5.0 mg/kg TS	5		SS-EN ISO 16703:2011 mod
a)	THC >C10-C12	<5.0 mg/kg TS	5		SS-EN ISO 16703:2011 mod
a)	THC >C12-C16	<5.0 mg/kg TS	5		SS-EN ISO 16703:2011 mod
a)	THC >C16-C35	36 mg/kg TS	20	30%	SS-EN ISO 16703:2011 mod
a)	<b>Sum THC C5-C35 og C12-C35</b>				
a)	Sum THC (>C5-C35)	36 mg/kg TS	40	30%	Internal Method Calculated from analyzed value
a)	Alifater C5-C6	< 7.0 mg/kg TS	7		SPI 2011
a)	Alifater >C6-C8	< 7.0 mg/kg TS	7		SPI 2011
a)	Alifater >C8-C10	< 3.0 mg/kg TS	3		SPI 2011
a)	Alifater >C10-C12	< 5.0 mg/kg TS	5		SPI 2011
a)	Alifater >C16-C35	< 10 mg/kg TS	10		SPI 2011
a)	Alifater >C12-C16	< 5.0 mg/kg TS	5		SPI 2011
a)	<b>Sum alifater C5-C35 og C12-C35</b>				
a)	Alifater >C12-C35	nd			Internal Method Calculated from analyzed value
a)	Aromater >C8-C10	< 4.0 mg/kg TS	4		SPI 2011
a)	Aromater >C10-C16	< 0.90 mg/kg TS	0.9		SPI 2011
a)	Aromater >C16-C35	< 0.50 mg/kg TS	1		TK 535 N 012
a)	Methylchryse/ benzo(a)anthracener	< 0.50 mg/kg TS	0.5		TK 535 N 012
a)	Methylpyrene/fluoranthene	< 0.50 mg/kg TS	0.5		TK 535 N 012
a)*	<b>Alifater Oljetype</b>				
a)*	Oljetype < C10	Utgår			Kalkulering
a)*	Oljetype > C10	Utgår			Kalkulering
a)	<b>PAH(16)</b>				
a)	Benzo[a]antracon	< 0.030 mg/kg TS	0.03		SS-ISO 18287:2008, mod
a)	Krysen/Trifenylen	< 0.030 mg/kg TS	0.03		SS-ISO 18287:2008, mod
a)	Benzo(b,k)fluoranten	0.070 mg/kg TS	0.03	25%	SS-ISO 18287:2008, mod
a)	Benzo[a]pyren	< 0.030 mg/kg TS	0.03		SS-ISO 18287:2008, mod
a)	Indeno[1,2,3-cd]pyren	< 0.030 mg/kg TS	0.03		SS-ISO 18287:2008, mod
a)	Dibenzo[a,h]antracon	< 0.030 mg/kg TS	0.03		SS-ISO 18287:2008, mod
a)	Naftalen	< 0.030 mg/kg TS	0.03		SS-ISO 18287:2008, mod
a)	Acenaftylen	< 0.030 mg/kg TS	0.03		SS-ISO 18287:2008, mod
a)	Acenaften	< 0.030 mg/kg TS	0.03		SS-ISO 18287:2008, mod
a)	Fluoren	< 0.030 mg/kg TS	0.03		SS-ISO 18287:2008,

**Tegnforklaring:**

\* Ikke omfattet av akkrediteringen

LOQ: Kvantifiseringsgrense

MU: Målesikkerhet

&lt; Mindre enn &gt;: Større enn nd: Ikke påvist. Bakteriologiske resultater angitt som &lt;1,&lt;50 e.l. betyr 'ikke påvist'.

Målesikkerhet er angitt med dekningsfaktor k=2. Målesikkerhet er ikke tatt hensyn til ved vurdering av om resultatet er utenfor grenseverdi/ -området.

For mikrobiologiske analyser oppgis konfidensintervallet. Ytterligere opplysninger om målesikkerhet fås ved henvendelse til laboratoriet.

Rapporten må ikke gjengis, unntatt i sin helhet, uten laboratoriets skriftlige godkjenning. Resultatene gjelder kun for de(n) undersøkte prøven(e).

Resultater gjelder prøven slik den ble mottatt hos laboratoriet.

a) Fenantren	< 0.030 mg/kg TS	0.03		mod SS-ISO 18287:2008, mod
a) Antracen	< 0.030 mg/kg TS	0.03		SS-ISO 18287:2008, mod
a) Fluoranten	0.057 mg/kg TS	0.03	25%	SS-ISO 18287:2008, mod
a) Pyren	0.051 mg/kg TS	0.03	25%	SS-ISO 18287:2008, mod
a) Benzo[ghi]perylene	< 0.030 mg/kg TS	0.03		SS-ISO 18287:2008, mod
<b>a) Summeringer PAH</b>				
a) Sum karsinogene PAH	0.070 mg/kg TS			Internal Method Calculated from analyzed value
a) Sum PAH(16) EPA	0.18 mg/kg TS			Internal Method Calculated from analyzed value
<b>a) PCB(7)</b>				
a) PCB 28	< 0.0020 mg/kg TS	0.002		SS-EN 16167:2018+AC:201 9
a) PCB 52	< 0.0020 mg/kg TS	0.002		SS-EN 16167:2018+AC:201 9
a) PCB 101	< 0.0020 mg/kg TS	0.002		SS-EN 16167:2018+AC:201 9
a) PCB 118	< 0.0020 mg/kg TS	0.002		SS-EN 16167:2018+AC:201 9
a) PCB 138	< 0.0020 mg/kg TS	0.002		SS-EN 16167:2018+AC:201 9
a) PCB 153	< 0.0020 mg/kg TS	0.002		SS-EN 16167:2018+AC:201 9
a) PCB 180	< 0.0020 mg/kg TS	0.002		SS-EN 16167:2018+AC:201 9
a) Sum 7 PCB	nd			SS-EN 16167:2018+AC:201 9
<b>a) Sum alifater C5-C35 og C12-C35</b>				
a) Alifater C5-C35	nd			Internal Method Calculated from analyzed value
<b>a) Sum THC C5-C35 og C12-C35</b>				
a) SUM THC (>C12-C35)	36 mg/kg TS	25	30%	Internal Method Calculated from analyzed value

**Utførende laboratorium/ Underleverander:**

a)\* Eurofins Environment Sweden AB (Lidköping), Box 887, Sjötagsg. 3, SE-53119, Lidköping

a) Eurofins Environment Sweden AB (Lidköping), Box 887, Sjötagsg. 3, SE-53119, Lidköping ISO/IEC 17025:2017 SWEDAC 1125,

**Tegnforklaring:**

\* Ikke omfattet av akkrediteringen

LOQ: Kvantifiseringsgrense

MU: Målesikkerhet

&lt;: Mindre enn &gt;: Større enn nd: Ikke påvist. Bakteriologiske resultater angitt som &lt;1, &lt;50 e.l. betyr 'ikke påvist'.

Målesikkerhet er angitt med dekningsfaktor k=2. Målesikkerhet er ikke tatt hensyn til ved vurdering av om resultatet er utenfor grenseverdi/ -området.

For mikrobiologiske analyser oppgis konfidensintervallet. Ytterligere opplysninger om målesikkerhet fås ved henvendelse til laboratoriet.

Rapporten må ikke gjengis, unntatt i sin helhet, uten laboratoriets skriftlige godkjenning. Resultatene gjelder kun for de(n) undersøkte prøven(e).

Resultater gjelder prøven slik den ble mottatt hos laboratoriet.



## Vedlegg 3: Artikkel fra Ulvenhagens åpningsdag, Avisa Oslo

Hentet fra: <https://groruddalen.no/plantet-det-forste-treet/19.28593> (sett 29.06.22)

29.06.2022, 22:06

Plantet det første treet i Ulven nærmiljøhage

Groruddalen

# Plantet det første treet i Ulven nærmiljøhage



IVRIGE SOLSIKKEPLANTERE: Barna fra Regnbuen barnehage på Teisen tok sin oppgave meget alvorlig og sørget for at det ble plantet et vell av solsikker.

**Endelig er Ulven nærmiljøhage i gang for alvor. Åpningen ble markert ved at det aller første frukt-treet ble plantet - i tillegg dukket mange barn fra Regnbuen barnehage opp for å plante solsikker!**

Rolf E. Wulff

Publisert: 12.07.2021 kl 19:00

Rett bak menighetshuset ved Østre Aker kirke, på høyden mellom Persveien og Ulvensplitten, som også er en del av pilegrimsleden til Trondheim, vokser Ulven nærmiljøhage seg bokstavelig talt fram. Primus motor for prosjektet, hvor en lang rekke aktører samarbeider, er Carla Franziska Hoyer. Hun ledet an «prosjeksjonen» inn til hagen hvor det første treet skulle plantes. Det vil si, noen roser hadde allerede blitt plantet. Men nå skulle det første frukt-treet komme symbolsk på plass.





PÅ PÅSS:Endelig sto det første frukttreet i jorda i Ulven nærmiljøhage. Prost i Groruddalen Prosti, Øyvind Stabrun (f v), menighetsrådgiver Eli Solberg, sokneprest Anne Berit Evang, prest Sara Moss-Fongen, samt Amir og Mustafa fra de arbeidende ungdommene gleder seg over resultatet.

### Liten velkomsttale

Men aller først av de mange som hadde møtt opp gikk flere barn fra Regnbuen barnehage på Teisen. De hadde en spesiell oppgave foran seg. På forhånd hadde de fått solsikkefrø som de hadde forkultivert. Nå skulle de høytidelig plante dem i nærmiljøhagen. Men de måtte vente litt, for Carla Franziska holdt en aldri så liten velkomsttale og kom med litt informasjon om alt det arbeidet og samarbeidet som har ført til at det nå er en flott nærmiljøhage rett ved kirken. Sokneprest i Østre Aker Menighet, Anne Berit Evang, tok også ordet. [1]

- Det er mange som har bidratt for å få gjort dette til en realitet. Men la meg få understreke at hvis det ikke hadde vært for Carla Franziska hadde det ikke blitt noen hage, slo hun fast.



FORNØYD LEDER: Attia Mirza Mehmood, som blant annet er FAU-leder ved Bryn skole, tok også turen til åpningen av Ulven nærmiljøhage og gledet seg sammen med primus motor for prosjektet, Carla Franziska Hoyer.

## Nye generasjoner

Soknepresten satte ellers pris på at det var et morelltre som først kom på plass, for dermed viderefører man noe den aller første soknepresten i menigheten satte veldig pris på. <sup>[1]</sup><sub>DEP</sub>

- Hans Gynter Magelsen plantet blant annet morelltre i sin tid på kirkens grunn. Han hadde stor glede av å plante trær rundt kirken, og de fleste vi ser rundt oss i dag er det han som sørget for kom på plass. Han så på trærne som Guds skaperverk og at det var viktig å nyte dette skaperverket. Det er flott å se at det nå er nye generasjoner med Carla Franziska i spissen som på en måte går i hans fotspor.

Etter at treet ble plantet var det gjengen fra Regnbuen barnehage som klødde i fingrene for å komme i gang med sin oppgave. De satte iherdig i gang med å grave et stort antall hull, før de gledesstrålende kunne plante solsikkene. Stolte kunne de se at resultatet ble bra, og de lovet at de skulle komme tilbake senere og vanne og se at solsikkene vokser seg fine og store!

## Ulven nærmiljøhage

Ulven nærmiljøhage er et samarbeidsprosjekt hvor mange aktører er involvert: Gravferdsetaten, Pådriv, lokale kirker/menigheter, Bymiljøetaten, ByBi, Norges miljø og biovitenskaplige universitet (NMBU), Bydel Alna og Bjerke, samt flere. Målet med nærmiljøhagen er å vise at i et mangfoldig nærmiljø er det plass og muligheter for alle. <sup>[17]</sup><sub>SEPSSE</sub>

Nærmiljøhagen ligger rett bak menighetshuset til Østre Aker kirke, på høyden mellom tungt trafikkerte Persveien og Ulvensplitten på Ulven. En uoppdaget flik av grønt som nok mange ikke har besøkt tidligere. Faktum er at de fleste som går der er pilegrimer - det er en del av pilegrimsleden til Trondheim.

Det faller seg naturlig at Østre Aker og Haugerud menighet er med i samarbeidet. De har jobbet lenge sammen med Pådriv for å åpne den grønne lungen rundt kirken for flere. Det er Carla Franziska Hoyer, studentintern i Pådriv fra NMBU, som de siste månedene har vært primus motor for å få i gang nærmiljøhagen sammen med alle aktørene som er involvert. Hele prosjektet er således et samarbeid i Pådrivs ånd. <sup>[17]</sup><sub>SEPSSE</sub>

I forbindelse med oppstarten og at vi nå er inne i sommertiden, vil flere ungdommer fra Groruddalens fire bydeler ha sommerjobb i nærmiljøhagen. De lønnes gjennom midler fra NAV og bydelene, og skal være med å utvikle og vedlikeholde hagen gjennom sommeren. I samarbeid med Lif Laga skal de for eksempel plante 35 epletrær i hagen. Gjennom dette, i tillegg til kartlegging av arealer til lommeskog og planteskole, bidrar hagen dermed også til prosjektet Oslotrær, der kommunen vil plante 100.000 trær innen 2030. Ungdommene skal også plante spiselige vekster og bygge pallekarmer. Den sosiale entreprenøren Kompass & Co bidrar med lang erfaring innen ungdomsarbeid og har skreddersydd kurs med arbeidsleder-workshop, teambuilding og læring om matsvinn for ungdommene. UngDyrk i Bydel Grorud har vært en inspirasjon for både ungdomsarbeidet og utviklingen av hagen. <sup>[17]</sup><sub>SEPSSE</sub> Ungdommene er også godt i gang med å drive «vaffelserving» ved menighetshuset, som vil finne sted hver fredag gjennom sommeren. Carla Franziska vil også ha oppgaven som arbeidsleder for ungdommene.

Hagen skal bli en sosial møteplass og en arena for dyrking og læring. På lang sikt vil den være en del av «Den grønne ringen» og et viktig grøntareal for beboere på Ulven, Økern, Løren, Valle og Teisen. Allerede nå er et samarbeid på gang med «Grenseløse grønnsaker», en dyrkegruppe for innvandrerkvinner som holder til på Geitmyra på Sagene. De donerer planter til kjøkkenhagen på Ulven, mens nærmiljøhagen vil stille opp med hjelp til vanning på Geitmyra i sommer. Antec Biogas AS forsyner hagen med gjødsel fra industriavfall gjennom et forsøk i samarbeid med NMBU. Slik kan slakteriavfall, fiskeslam samt svartvann og matavfall fra borettslag utnyttes. Dette er sirkulærøkonomi i praksis! Nærmiljøhagen er i ferd med å bli et av prosjektene i Pådriv nederst i Groruddalen med størst fart og utvikling.

Vannforskningsinstituttet NIVA er også koblet på og bidrar til bærekraftig vannhåndtering. Hagen ønsker å bruke regnvann og utforske sirkularitet i vannhåndtering. Et første steg er regnvannstønner denne sesongen. Nasjonalt senter for urbant landbruk ved NMBU bistår med kompetanse for å få en oversikt over tilstanden i jorda, de har sponset jordprøver som har utelukket forurensning, og kobler studenter på prosjektet. Hagen kan etter hvert også bli en spennende case-arena for studenter innen både urbant landbruk, overvann, kunst og sosialt entreprenørskap og innovasjon fra for eksempel OsloMet og NMBU. Først ut er den nye mastergraden i urbant landbruk ved NMBU, som starter opp allerede til høsten.

Noen bikuber og besøkende birøktere fra ByBi finner du også i nærmiljøhagen. Oslo bispedømme er partner i Pådriv og har selv ønsket dette prosjektet på eget område i lang tid, nå er det blitt konkret etter mye hardt arbeid fra mange parter. Ellers er det planer om både eplehage, labyrint, klosterhage, sittegrupper og parseller.

Vedlegg 4: Artikkel om Ulvehagens ungdommer, Klimaetaten

Hentet fra: <https://www.klimaoslo.no/2021/07/22/planter-traer-i-oslo-som-sommerjobb/> (sett: 29.06.22)

SMART BY

# De lager små, grønne oaser i byen

Oslo skal få 100.000 nye trær det neste tiåret. I sommer har ungdommer startet plantingen en rekke steder rundt om i byen.

TEKST NORA FARSTADVOLL FOTO NILS GELTING ANDRESEN/NORA FARSTADVOLL  
→ JULI 22, 2021 OPPDATERT JULY 30, 2021

---

Når du kommer opp på toppen ved Østre Aker kirke og går videre forbi menighetshuset finner du pilegrimsleden. Følger du stien inn her forlater du mye av støyet fra motorveiene og møtes av en grønn øy. På høyden mellom Persveien og Ulvensplitten står en gjeng ungdommer med hendene i jorda. Her har de jobbet i tre uker med en gjengrodd grønn flekk som nå blir dyrkeplass for flere ulike vekster. Da de begynte var stien grodd tett med lupiner, som er en fremmedart i Norge. Nå vokser det fram en grønn og sosial møteplass.



Karsten Rogstad

Karsten Rogstad (18) er en av ungdommene som har hatt sommerjobb her de siste ukene.

- Det har vært veldig fint å få gjøre fysisk arbeid og det har vært veldig spennende å se hvordan området har endret seg totalt. Jeg har fått oppleve en stor mestringsfølelse.

Karsten har vært arbeidsleder i nærmiljøhagen, og er så imponert over jobben alle har gjort.

- Alle har jobbet veldig hardt. Jeg har hatt det kjempefint her de siste ukene.

## Treplanting som sommerjobb

Nærmiljøhagen på Ulven er et samarbeidsprosjekt mellom blant andre Bymiljøetaten, Bybi, Gravferdsetaten, Bydelene Alna og Bjerke og Norges miljø og biovitenskaplige universitet. Som en del av prosjektet har ungdommer fått sommerjobb som gartnere. Mellom trærne blir det plantet bærbusker, urter, grønnsakplanter, rabarbra. Beboere i området og andre kan bidra med de planter man måtte ønske.



Noah Taihaugen Kjølstad

Noah Taihaugen Kjølstad (15) har også jobbet i nærmiljøhagen fra prosjektet startet.

– Det er veldig kult at man får komme med egne forslag til ting man kan gjøre her. Å få starte en andedam syntes jeg var veldig spennende, forteller han.

Bydel Stovner og Bydel Grorud har plantet 100 epletrær allerede i løpet av denne sommeren, i samarbeid med [Liflaga](#). Prosjektet for ungdom i Groruddalen var innom i nærmiljøhagen på Ulven og plantet 35 av epletrærne der. Nærmiljøhagen bidrar dermed også til [Oslotrær](#)-prosjektet.

## 100 000 nye trær

[Oslotrær](#) tar initiativ til en storstilt treplantingsdugnad i samarbeid med innbyggere, utbyggere og næringsliv, og målet er å plante 100 000 trær innen 2030. Bykuben, Oslos senter for byøkologi samarbeider med bydeler i hele Oslo om ungdomsjobber med trær. Ungdommene planter trær, vanner og pleier dem og kartlegger hvor i nærmiljøet det kan bli flere trær. Landskapsarkitektstudenter fra [Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo](#) jobber med å kartlegge eksisterende trær i byen.

- [Her kan du lese mer om Oslotrær](#)

Hadia Mirza (15) har jobbet i hagen på Ulven i fire uker. Hun har jobbet hardt og det har lønnet seg. Hun har jobbet en ekstra uke som frivillig i sommerjobben og hun trives veldig.

– Det beste med å jobbe her er vennskapet jeg har fått med de andre. Jeg håper jeg kan fortsette hele året.

## Plantepass og vafler

Ta gjerne en titt på trærne og slå av en prat med noen av alle de engasjerte ungdommene. Kanskje plukker du opp noen tips til hvilke trær du kan plante selv. Du kan også plante ut egne planter på Ulven. Hvis du skal reise bort i sommer ordner de med plantepass. Du leverer plantene mandag til fredag mellom 9 og 14, så blir de passet på mens du er på reise.

Vi kan også tipse om at det blir servert vafler, hver fredag mellom 11.00-13.00 i hele sommer. Vaflene blir toppet med urter fra hagen og noen ganger er det rabarbrakompott på.

Siste vaffelfredag er **13. august**. Da blir det arrangert høsting av det som er dyrket frem. Håpet er å høste og lage noe spennende av det.

## Vedlegg 5: Spørreundersøkelse ungdommer

Spørsmål kopiert ut fra digitalt spørreskjema i Google Sheets

### **Erfaringer fra sommerjobb i Ulvenhagen – anonym spørreundersøkelse**

Hva har vært dine arbeidsoppgaver for sommerjobb i Ulvenhagen?

Hvilke arbeidsoppgaver synes du var mest og minst gøy?

Hva har du lært av sommerjobben? Hva vil du ta med deg videre i livet eller i arbeidslivet?

Hvis du har vært arbeidsleder: Hva har du lært gjennom denne rollen?

Hva har du lært om trær i sommerjobben?

Hva skulle du ønske var anderledes i Ulvenhagen neste sommer?

Hvilke aktiviteter ønsker du deg ute i Ulvenhagen?

## Vedlegg 6: Semistrukturerte intervju

Spørsmålene i intervjuguiden ble tilpasset de ulike aktørens rolle men hadde overordnet samme tema og hensikt. Dette er et eksempel.

### **Intervjuguide medarbeider i Bymiljøetaten**

- 1) Hva er urbant landbruk for deg og for BYM?
- 2) Hvordan jobber du og BYM med urbant landbruk?
- 3) Hvordan går arbeidet med kartlegging av urbant landbruk?
- 4) Er det noe kartlegging for beredskap/matforsyning i krisetider? Hvilke vurderinger er gjort rundt det?
- 5) Hvordan er bevilgningene/politiske prioriteringer for urbant landbruk i BYM fremover?
- 6) Hvordan mener du at strategien for urbant landbruk skal realiseres?
- 7) Hvordan bidrar BYM til strategien for urbant landbruk?
- 8) Hva skal til for at BYM kan bidra til urbant landbruk i praksis i større grad?
- 9) Hva er de største motivasjoner og hindringer for at BYM skal kunne bidra aktivt til Ulvehagen (eks stillingsprosent)?
- 10) Hva har du lært av Ulvehagens første sesong?



## Vedlegg 7: Informasjonsskriv godkjent av NSD

Informasjonsskrivet ble brukt både til intervju og spørreskjema.

### **Forespørsel om deltakelse i masteroppgave om driftsmodeller i urbant landbruk i Oslo Kommune**

#### **MSc plantevitenskap, Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet (NMBU)**

##### **1. Formål**

Formålet med denne studien er å undersøke driftsmodeller for urbant landbruk i Oslo ved hjelp av caset Ulvenhagen. Gjennom erfaringsinnhentning basert på intervjuer forsøker oppgaven å kartlegge de ulike aktørenes rolle for drift av Ulvenhagen, skape innsikt i Ulvenhagens politiske, kulturelle og finansielle kontekst og kartlegge hvordan Ulvenhagen kan driftes på mest hensiktsmessig måte.

##### **2. Hva innebærer deltakelsen i studien?**

Deltakelsen i studien innebærer et digitalt intervju på ca 30-60 minutter. Intervjuguide med spørsmål sendes i forkant slik at deltaker har mulighet til å forberede seg. Spørsmålene jeg ønsker å stille handler om aktivitetenes finansielle og organisatoriske arkitektur, styrker og svakheter i forhold til dette og aktørenes egen oppfatning av rolle og tanker rundt drift av Ulvenhagen.

Opptak av digitalt intervju på Zoom eller notater fra intervju blir gjort med tillatelse fra deltaker. Transkribert intervju eller notater sendes tilbake til deltaker for bekreftelse og eventuelle rettelser.

##### **3. Hva skjer med informasjonen om deg / prosjektet?**

Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt og tilgang til personopplysninger begrenses til Carla Hoyer og veiledere for denne masteroppgaven. Eventuelle lyd/videoopptak slettes 3 dager etter intervjuet. Deltakere anonymiseres i publikasjonen og personopplysninger slettes ved prosjektets slutt, 31. juni 2022.

##### **4. Frivillig deltakelse**

Det er frivillig å delta i studien og deltakeren kan når som helst trekke sitt samtykke uten å oppgi noen grunn. I så fall vil alle opplysninger om deg bli slettet.

##### **5. Dine rettigheter**

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

## 6. Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Carla Hoyer, Masterstudent Plantevitenskap, [carla.franziska.hoyer@nmbu.no](mailto:carla.franziska.hoyer@nmbu.no) tlf. 47257820
- Veileder Trine Hvoslef Eide, [trine.hvoslef-eide@nmbu.no](mailto:trine.hvoslef-eide@nmbu.no)
- Hanne Pernille Gulbrandsen, Personvernombud NMBU, [personvernombud@nmbu.no](mailto:personvernombud@nmbu.no)

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, NSD.

## 7. Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta:

---

(Signert av deltaker)

(dato)



**Norges miljø- og biovitenskapelige universitet**  
Noregs miljø- og biovitenskapelige universitet  
Norwegian University of Life Sciences

Postboks 5003  
NO-1432 Ås  
Norway